

Vilniaus universitetas
TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR POLITIKOS MOKSLŲ INSTITUTAS

POLITIKOS MOKSLŲ BAKALAURO PROGRAMA

ADAM ROŽEVIČ

IV kurso studentas

**RACIONALUMAS TARPTAUTINĖJE POLITIKOJE:
2017-2020 M. PRANCŪZIJOS UŽSIENIO POLITIKOS RUSIJOS
ATŽVILGIU ATVEJO STUDIJA**

BAKALAURO DARBAS

Darbo vadovas: dr. Laurynas Jonavičius

Vilnius, 2021 m.

BAKALAURO DARBO PRIEŠLAPIS

Bakalauro/magistro darbo vadovo/ės išvados dėl darbo gynimo:

.....
.....
.....

.....
(data)

.....
(v., pavardė)

.....
(parašas)

Bakalauro/magistro darbas įteiktas gynimo komisijai:

.....
(data)

.....
(Gynimo komisijos sekretoriaus/ės parašas)

Bakalauro/magistro darbo recenzentas/ė:

.....
(v., pavardė)

Bakalauro/magistro darbų gynimo komisijos įvertinimas:

.....

Komisijos pirmininkas/ė:

Komisijos nariai:

PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ

Patvirtinu, kad įteikiamas bakalauro darbas („Racionalumas tarptautinėje politikoje: 2017-2020 m. Prancūzijos užsienio politikos Rusijos atžvilgiu atvejo studija“) yra:

1. Atliktas mano paties ir nėra pateiktas kitam kursui šiame ar ankstesniuose semestruose;
2. Nebuvo naudotas kitame Institute/Universitete Lietuvoje ir užsienyje;
3. Nenaudoja šaltinių, kurie nėra nurodyti darbe, ir pateikia visą panaudotos literatūros sąrašą.

Adam Roževič

BIBLIOGRAFINIO APRAŠO LAPAS

Roževič A. Racionalumas tarptautinėje politikoje: 2017-2020 m. Prancūzijos užsienio politikos Rusijos atžvilgiu atvejo studija: Politikos mokslų specialybės, bakalauro darbas / VU Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas; darbo vadovas dr. Laurynas Jonavičius. – V., 2021. – 65 p.

Reikšminiai žodžiai: Racionalumas, racionalaus pasirinkimo teorija, Prancūzijos užsienio politika, Rusija, užsienio politikos prioritetai, prioritetų hierarchija, proceso sekimo metodas, Europos strateginė nepriklausomybė.

Šiame darbe nagrinėjama Prancūzijos užsienio politika Rusijos atžvilgiu 2017-2020 m. laikotarpyje. Remiantis racionalaus pasirinkimo teorine prieiga yra kuriamas teorinis prielaidų modelis. Išryškinama Prancūzijos 2017-2020 m. prioritetų hierarchija bei analizuojamos pagrindinės tendencijos. Naudojant prielaidų modelį bei taikant proceso atsekimo tyrimo metodą tiriama Prancūzijos užsienio politikos Rusijos atžvilgiu dinamika. Analizuojami prioritetų ir santykių su Rusija ryšiai, ir išryškinamas racionalumas Prancūzijos užsienio politikoje.

Turinys

Įvadas.....	6
1. Teorinė dalis	14
2. Metodologija ir tyrimo dizainas	18
2.1. Proceso atsekimo metodas.....	18
2.2. Tyrimo dizainas	19
3. Tyrimas.....	21
3.1. Prancūzijos užsienio politikos prioritetų 2017 – 2020 m. kontekstas	21
3.1.1. Terorizmas/Viduržemio jūros regionas	21
3.1.2. Daugiašališkumas/Daugiapolis pasaulis.....	24
3.1.3. „Suvereni Europa“	26
3.2 Prancūzijos prioritetų hierarchija.....	28
3.3 Prancūzijos politika Rusijos atžvilgiu 2017– 2020 m.	28
3.3.1. Atsargi prieiga 2017 m.	28
3.3.2. Bendros pozicijos paieška 2018 m.	31
3.2.3. Suartėjimas (angl. rapprochement) 2019 m.....	34
3.3.4. Status quo 2020 m.	38
3.4 Teorijos prielaidų vertinimas.....	41
Išvados.....	43
Literatūros sąrašas	46
Priedai.....	58
Summary.....	64

Ivadas

Kompleksiška tarptautinių santykių dinamika neretai verčia susimąstyti, kaip yra priimami pasaulio raidą ir galių balansą keičiantys sprendimai bei kokie loginiai motyvai, lemiantys šiuos kertinius posūkius, slypi už jų. Kiekviena valstybė, siekdama įgyvendinti savo svarbiausius politikos prioritetus, vertina aplinkinių veikėjų veiksmus bei strateginiu lygmeniu renkasi, kokius santykius palaikyti su užsienio šalimis², o šių sprendimų pasekmės yra ilgalaikės. Šią, už sprendimų slypinčią, logiką galima suvesti į kultūrinius, gynybinius, ekonominius, ideologinius ir kitus motyvus, tačiau šie paaiškinimai, bet kokiu atveju, atsiremia į neatsiejamą sprendimų vykdytojų veiksnį – racionalumo siekį³, kuris yra šių paaiškinimų pagrindas. Normatyvine prasme racionalumas yra grindžiamas aiškia, argumentuota logika, kuria valstybės siekia savo užsibrėžtų tikslų. Tad valstybė, siekdama vykdyti jos prioritetus atitinkančią politiką, kartu siekia ir racionalios politikos, o tuo pačiu - paties racionalumo⁴. Prancūzų kalboje toks valstybės siekis vadinamas „*raison d'état*“ – valstybės „racija“, kuris vėliau perauga į valstybinį interesą⁵. Būtent Prancūzija yra valstybė, kurios užsienio politika yra, be abejonės, istoriškai kompleksiška bei turinti daug skirtingų dėmenų, pagal kuriuos akademikai bando suprasti prancūzų lyderių sprendimų priėmimo procesą ir už tų sprendimų slypinčią logiką. Ypatingai kompleksiškas dėmuo yra Prancūzijos santykiai su Rusijos Federacija, kadangi pastaroji valstybė nuo pat Antrojo pasaulinio karo yra aiškiai priešiška Vakarų pasaulio vertybėms bei politinei santvarkai, kuriai, be abejo, priklauso ir pati Prancūzija.

Paryžiaus santykiai su Rusija yra glaudžiai susieti su bendru Prancūzijos savęs pozicionavimu pasaulyje - Paryžiaus pagrindinis užsienio politikos siekis nuo pat 1945 m., pagal vyraujančią akademikų nuomonę⁶, buvo apibrėžtas Charles de Gaulle žodžiais: „Prancūzija be didybės nėra Prancūzija“. Šie de Gaulle žodžiai, referuodami į prarastą praeities šlovę, simbolizavo norą susigrąžinti, reabilituoti tą didybę ir vėl tapti „didžiąja galia“, kuri atliktų vieną pagrindinių vaidmenų pasaulio politikos reikaluose. Ši elegantiškai paprasta mintis giliai nusėdo Prancūzijos politikos lyderių mąstysenoje, kurie tiki, kad prancūzų valstybės vaidmuo ir statusas pasaulyje buvo ir yra

---

¹ Alden Whitman, „De Gaulle Rallied France in War and Strove to Lead Her to Greatness“, *New York Times*, 1970 <<https://www.nytimes.com/1970/11/11/archives/de-gaulle-rallied-france-in-war-and-strove-to-lead-her-to-greatness.html>> [Žiūrėta 2021 03 05]. Vertimas autoriaus.

² Bruce Bueno de Mesquita, *Principles of International Politics*. 5 leid. Sage, 2014, 42.

³ de Mesquita, 42-43.

⁴ Ten pat, 42.

⁵ „Valstybinio Intereso“ sąvoka yra Hanso Morgenthau, realizmo teorijos pradininko, apibrėžiama kaip valstybių užsienio politikos formavimo pagrindas. Toliau žr. Hans Morgenthau, „*Politics among nations. The struggle for power and peace*“, New York, 1948.

⁶ Rieker, *French Foreign Policy in a Changing World, Practising Grandeur*. Oslo: Palgrave Macmillan, 2017, 1.

išskirtinis⁷ bei užbrėžė vykdytinos užsienio politikos vektorius. Nors pastebima, jog su laiku ši skambi idėja evoliucionavo į švelnesnę retoriką, XXI a. Prancūzija išlaiko ambiciją siekti didžiosios galios statuso⁸. Išties, galima pastebėti, jog Emmanueliui Macronui 2017 m. tapus Penktosios prancūzų respublikos prezidentu, jo administracijos užsienio politikos programos kryptis yra apibūdinama kaip grįžimas prie de Gaulle tradicijų ištakų⁹, o pats prezidentas nevengia naudoti de Gaulle simbolizmą, referuodamas į didžiojo generolo idėjų tąsą (Macrono oficialiame prezidentiniame portrete yra matomi de Gaulle karo memuarai)¹⁰.

Prancūzijai išgyvenus didelį pažeminimą Antrame pasauliniame kare, o pokario pradžioje tapus diplomatiškai ir ekonomiškai nereikšminga šalimi, prancūzų lyderiai, pasak Luis, iš esmės siekė priešintis dvipolei sistemai, kurioje nebuvo vietos prancūzų „didybei“ bei diplomatiniam manevrams, bandant susigrąžinti prarastą galią¹¹. Tyrėjai sutaria, kad Prancūzijai netekus globalios galios pozicijos, valstybei nebeturint karinių, demografinių, ekonominių resursų¹², prancūzai vis tiek siekia atgauti ne tik prarastą didybę, bet ir didžiosios galios statusą, t.y. kaip Prancūziją mato kiti tarptautinės arenos dalyviai¹³. Turint omenyje tokius galią ribojančius veiksnius, Pernille Rieker konstatuoja, kad Prancūzija vis tiek sugebėjo išlikti „valstybe, kuri vis dar gali smogti aukščiau savo ūgio“¹⁴. Aukščiau minėtas „didybės“ tikslas užbrėžė užsienio bei gynybos politikos kryptį, kurią galima vadinti Prancūzijos didžiąja strategija – veiksmai, kurie turėtų sugrąžinti „didybę“. Šios strategijos esminės sudedamosios yra Prancūzijos išskirtiniai specifiniai santykiai su Europa, Afrikos valstybėmis, JAV bei Rusija, o Šaltojo Karo metais – Sovietų Sąjunga. Santykiai su Sovietų Sąjunga literatūroje yra dažnai vadinami kaip problematiški, vienus, pragmatiniai bei kylantys iš šalto išskaičiavimo, o kartais - net turintys ciniško instrumentalizmo atspalvį¹⁵, ar net trukdantys siekti kitų užsibrėžtų tikslų. Tačiau pastebima, jog Eliziejaus rūmų ir Kremliaus saitai išlieka ypatingi¹⁶, ypač

---

⁷ Rieker, *French Foreign Policy in a Changing World, Practising Grandeur*, 1

⁸ Ten pat, 1-5

⁹ Manuel Lafont Rapnouil, Jeremy Shapiro, „Macron’s foreign policy: Claiming the tradition” Brookings, 2017 <<https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2017/05/08/macrons-foreign-policy-claiming-the-tradition/>> [Žiūrėta 2021 03 05]; Edward A. Kolodziej, *French International Policy Under de Gaulle and Pompidou: The Politics of Grandeur*. Ithaca: Cornell University, 1974, 19; Tatiana Kastouéva-Jean, „Is a 'Reset' Between France and Russia Needed and, If So, Is It Possible?“, IFRI, 2019, <<https://www.ifri.org/en/publications/publications-ifri/articles-ifri/reset-between-france-and-russia-needed-and-if-so-it>> [Žiūrėta 2021 04 29]; Tatiana Kastouéva-Jean, „France and Russia: The Limits of Bilateral Cooperation“, Thomas Gomart, Marc Hecker (sud.), *Macron, Diplomat: A New French Foreign Policy?*, IFRI, 2018, 49-53; žr. 2 Priedas, Anonimas, Lietuvos Respublikos Užsienio Reikalų Ministerija, interviu su autoriumi, Vilnius, 2021 05 11

¹⁰ Ben Hall, „Body language: decoding Emmanuel Macron’s official photograph”, *Financial Times*, 2017, <<https://www.ft.com/content/e5c94bcc-5ce3-11e7-b553-e2df1b0c3220>> [Žiūrėta 2021 04 26]

¹¹ Luis Simon, „The Spider in Europe’s Web? French Grand Strategy from Iraq to Libya.” *Geopolitics*, 18(2), 2001, 403-434, 411

¹² Ten pat, 411; Rieker, *French Foreign Policy in a Changing World, Practising Grandeur*, 5-6.

¹³ Rieker, *French Foreign Policy in a Changing World, Practising Grandeur*, 17.

¹⁴ Ten pat, 7.

¹⁵ Angela Stent, „Franco-Soviet Relations from De Gaulle to Mitterrand.“ *French Politics and Society*, 7(1), Harvard University, 1989, 14-27, 16.

¹⁶ James Nixey, Matthieu Boulègue. “On Russia, Macron Is Mistaken.” *Chatham House Comment*, 2019. <<https://www.chathamhouse.org/2019/09/russia-macron-mistaken>> [Žiūrėta 2021 05 12].

lyginant bendrą santykių dinamiką tarp Maskvos ir kitų Vakarų valstybių bei atsižvelgiant į besikeičiančio pasaulio aplinkybes.

Nuo Šaltojo karo pradžios tyrinėtojus domino Paryžiaus loginiai motyvai, kurie slypi už Prancūzijos užsienio politikos pasirinktų kryptių. Tai buvo ypač svarbu Vakarų valstybių lyderiams, kurie Šaltojo karo metu atidžiai stebėjo Paryžiaus pozicionavimą pasaulyje, kai globalios taikos perspektyva balansavo ant branduolinio karo ribos. R. Clifton Jones, 1965 m. analizuodamas IV prancūzų respublikos užsienio politiką, akcentuoja de Gaulle norą vėl atgauti „didžiosios galios“ statusą kaip pagrindinę ašį, kuri nulėmė specifinę Prancūzijos politiką, sąveikaujant su pasaulio galios centrais¹⁷, kitaip tariant – nustatė aiškų siektiną tikslą ir išskyrė būdus, kaip tą tikslą pasiekti. Pasak Jones, toks politikos vektorius nulėmė, kad Prancūzija turėjo rasti labai atsargią prieigą prie Antrojo pasaulinio karo laimėtojų – suprasdama, jog nėra politiškai ir ekonomiškai pajėgi atsilaikyti prieš vis agresyvesnę Sovietų Sąjungą, buvo nenoromis priversta rinktis Vakarų kaip pagrindinį sąjungininką¹⁸. Kołodziej 1974 m. išleistoje studijoje teigia, jog Prancūzija bandė visomis ištakomis atsiriboti ir atmesti įsigalėjusį tarptautinį galios balanso pasidalinimą, taip savo politikoje siekiant „nepriklausomumo“ (angl. *self-determination*) nuo kitų galių¹⁹. Kołodziej IV ir ankstyvosios V prancūzų respublikos „nepriklausomumą“ apibūdina kaip užsienio politiką, nuoširdžiai siekiančią kurti „saugesnę“ ir „protingesnę“ pasaulio tvarką²⁰. Imlay, savo ruožtu, reziumuoja, jog Prancūzijai nepasisėkė įvykdyti savo visų užsienio politikos tikslų, išskirdamas didesnę prancūzų indėlį kuriant Vokietijos ateitį, transatlantinių santykių nukreipimo link Paryžiaus interesų ar atkuriant senąją Prancūzijos imperiją²¹. Tačiau tam tikruose aspektuose, pavyzdžiui, panaikinant besąlygišką pritarimą Vašingtonui, prancūzams pasisekė pakeisti Šaltojo karo eigą²². Krotz ir Sperling žengia toliau, skaidydami „didybės“ sąvoką į kelis siektinus Prancūzijos vaidmenis pasaulyje: „nepriklausomumas“ (laisvė rinktis politikos kryptis), „aktyvizmas“ (siekis daryti įtaką pasaulio raidai); „potencialas“ (siekis projektuoti savo galią bei kurti globalų buvimą)²³.

Kylant klausimui, kokia logika slypi už prancūzų išskirtinio nepriklausomumo siekio, akademikai išskiria specifinius istorinius įvykius, kurie iš dalies įkvėpė pokario antipatiją Vašingtonui. 1) *Diplomatinis atstūmimas nuo pokario pasaulio tvarkos kūrimo*. Nors šis veiksnys daugiausiai buvo nulemtas Stalino nenoro suteikti Paryžiui kėdes prie derybų stalo, kaip pažymi Stent, de Gaulle iki gyvenimo galo kaltino anglo-saksus dėl prancūzų neįtraukimo bei matė tai kaip

---

¹⁷ Jones, 111; Luis, 410.

¹⁸ Jones, 4-7.

¹⁹ Kołodziej 9.

²⁰ Ten pat, 598.

²¹ Talbot Imlay, „A success story? The foreign policies of France's Fourth Republic“, *Contemporary European History*. 18(4), Cambridge University Press, 2009. 499-519, 518-519.

²² Ten pat, 500.

²³ Ulrich Krotz, James Sperling, „European security order between American hegemony and French independence“, *European Security* 20(3), 2011, 305-335, 308.

nacionalinį įžeidimą²⁴. 2) JAV, *Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos rėmuose (JT ST)*, veto prieš britų ir prancūzų intervenciją Sueco kanalo krizės metu. Luis ir Jones teigia, jog Egiptui užėmus ir apribojus Sueco kanalo veiklą, prancūzai prarado galimybę laisvai patekti į Raudonąją jūrą, o tai ženkliai apribojo galimybes projektuoti savo įtaką ir galią globaliame kontekste²⁵, o Krotz ir Sperling pabrėžia, jog Sueco krizės metu, JAV sąmoningai ignoravo ir vėliau atsisakė palaikyti Prancūzijos globalius interesus²⁶, o tai riboja Prancūzijos „nepriklausomumo, aktyvizmo ir potencialo“ siekius. Būtent šie du istoriniai momentai akademikų tarpe yra matomi kaip kertiniai, nubrėžiantys ne tik de Gaulle, bet ir Prancūzijos ateities lyderių nepasitikėjimą JAV.

Lesquene aiškina, jog „gaullizmo didybės“ tradicija šiuo metu blunka iš prancūzų užsienio politikos dienotvarkės²⁷, o tą paskatino bendradarbiavimas su JAV kovoje su vis augančiu tarptautiniu terorizmu. Lesquene nuomone, terorizmas kelia didžiulę saugumo dilemą Prancūzijos sprendimų priėmėjams²⁸. Lesquene pabrėžia, kad po teroro išpuolių antrame XXI a. dešimtmetyje prancūzai pirmą kartą po Antrojo pasaulinio karo pajautė realius teritorinio karo nešamus sunkumus ir žiaurumą.²⁹ Rieker taip pat pabrėžia terorizmo grėsmę kaip vieną pagrindinių glaudesnio bendradarbiavimo su kitomis valstybėmis priešasčių³⁰. Pagal ją, terorizmas buvo pagrindas glaudžiau bendradarbiauti tiek su Rusija, kuri buvo kamuojiama vidinių džihadistų ekstremizmo, tiek su JAV, kuri išgyveno didžiausias teroristų atakas Vakaruose³¹. Luis terorizmo grėsmę sieja ir su JAV galios dominavimu pasaulyje saulėlydžiu, pabrėždamas, kad 2001 m. rugsėjo 11 d. išpuolis tapo diskusijų apie „post-hegemonijos/be polio pasaulio“ (angl. *non-polarity*) pradžia³², kuri, savo ruožtu, privertė prancūzus orientuoti savo gynybos ir užsienio politikos prioritetus³³. Maškanka, antrindamas teigia, jog Prancūzijai yra labai svarbus JAV buvimas Europoje, ypač amerikiečių branduolinis atgrasimas³⁴.

Rugsėjo 11-osios teroro išpuoliai suglumino prancūzus, kadangi perspektyva, jog JAV nebetenka hegemono statuso bei praranda Vakarų pasaulio lyderės vietą, neatitiko Europos strateginių interesų. Luis pabrėžia, kad didelė JAV galia buvo Prancūzijos rūpestis po Šaltojo karo - Prancūzija visada buvo pasiryžusi išlaikyti Vakarų sistemos tvirtumą, kuris atitiko jos strateginius interesus³⁵. Tad JAV strateginis pasitraukimas iš Europos bei persiorientavimas į Rytus paskatino

---

²⁴ Stent, 19; Luis 410

²⁵ Luis, 411-412; Jones, 255

²⁶ Ulrich Krotz, James Sperling, „European security order between American hegemony and French independence“, *European Security* 20(3), 2011, 305-335, 306

²⁷ Lesquene, 314

²⁸ Ten pat, 307-308.

²⁹ Ten pat, 306-310.

³⁰ Rieker, *French Foreign Policy in a Changing World, Practising Grandeur*, 133.

³¹ Ten pat, 137-145.

³² Luis, 420.

³³ Ten pat, 418.

³⁴ Žr. 1 Priedas, Łukasz Maślanka, Polish Institute of International Affairs, Vyresnysis analitikas, interviu su autoriumi, Vilnius, 2021 01 02.

³⁵ Ten pat, 420.

Prancūziją ieškoti sąlyčio taškų su NATO, ypač su Vašingtonu, o tai paklojo efektyvius pamatus Paryžiaus grįžimui į NATO karines struktūras bei, švelninant „gaulle‘izmo“ nuotaikas, nukreipė Prancūziją santykių normalizavimo su JAV ir NATO link³⁶.

Heisbourgas su Lesquene polemizuoja ir savo ruožtu teigia, jog „gaullizmo“ įkvėpti siekiai nėra dingę, tik mažiau ar daugiau iki šiol reiškiasi per skirtingus Prancūzijos elgesio aspektus³⁷. Krotz ir Sperling įspėja, kad Prancūzijos grįžimas į NATO turėtų būti interpretuojamas ne kaip noras atsisakyti „gaulle‘istiškos“ galios maksimizavimo strategijos, bet verčiau teigiant, jog NATO narystė yra tos strategijos realizavimo būdas³⁸. Iš dalies Pernille Rieker pritaria Heisbourgo minčiai, jog de Gaulle užbrėžtas vektorius vis dar galioja prancūzų mąstysenoje. Rieker aiškina prancūzų užsienio politikos praktikas per „*simbolinės galios statuso*“ prizmę ir teigia, jog Prancūzijos sąveikos su skirtingomis šalimis bei organizacijomis yra lemtas Prancūzijos simbolinės galios siekimo, t.y. nebūtinai tapti didžiąja galia, bet būti matomai užimant poziciją pasaulio politikos žaidėjų šerdyje³⁹. Prancūzų „ekceptionalizmą“ Rieker išryškina kaip vieną svarbiausių Prancūzijos statuso siekimo priešasčių⁴⁰, o šią Prancūzijos savybę Pernille papildo keturiais „statuso indikatoriais“: 1) istorinis Prancūzijos vaidmens pasaulyje legitimumas; 2) galingas ir efektyvus nacionalinių institucijų aparatas; 3) dalyvavimas ir atstovavimas skirtingose pasaulio organizacijose; 4) galingi Prancūzijos jėgos projekcijos instrumentai, apimantys tiek kietąją galią (karinę jėgą), tiek švelniąją galią (kultūros diplomatiją)⁴¹.

Kaip teigia Luis ir Rieker, siekiant didinti savo reliatyvią galią tiek globaliame kontekste, tiek ES, Prancūzijos požiūriu, geri santykiai su Rusija yra viena galimų atsvarų JAV ir Vokietijos įtakai Europoje⁴². Paryžius, bandydamas išvengti priešiškos Rusijos reakcijos, blokavo Ukrainos ir Sakartvelo bandymus siekti narystės Vakarų saugumo organizacijose. Rusijos agresijos prieš Sakartvelą kontekste Paryžius buvo nerūpestingas Tbilisio teritoriniam neliečiamumui⁴³. 2010 m., po konflikto praėjus vos dvejiems metams, buvo pasiektas Paryžiaus ir Maskvos susitarimas dėl „Mistral“ karinių laivų pirkimo. Tai, pasak Delcour, netapo svarbiu motyvu, pagrindžiančiu gerų santykių su Kremliumi naudą europiečių akyse, tad bendras pasitikėjimas Prancūzija smuko⁴⁴.

---

³⁶ Ten pat, 420; Rieker Pernille, „From Common Defence to Comprehensive Security: Towards the Europeanization of French Foreign and Security Policy?“, *Security Dialogue* 37(4), 2006. 509-528,

³⁷Heisbourg, François, „Letter from Paris“, *Carnegie Europe*, 2015, <<https://carnegieeurope.eu/strategieurope/?fa=59193>> [Žiūrėta 2021 03 05].

³⁸ Ulrich Krotz, *History and Foreign policy in France and Germany*. Palgrave Macmillan, 2015, 138.

³⁹ Rieker, *French Foreign Policy in a Changing World, Practising Grandeur*, 5-7.

⁴⁰ Ten pat. 15.

⁴¹ Ten pat, 18-28.

⁴² Luis, 418-420; Rieker, Pernille, „Power, Principles and Procedures: Reinterpreting French Foreign Policy Towards The USA (2001-2003)“, *International Politics* 42(2), 2005, 264-280.

⁴³ Luis, 419-420.

⁴⁴Laure Delcour, „France-Russie : la réinvention d’une relation spécifique“, DGAP, 6, 2010, <https://www.ssoar.info/ssoar/bitstream/handle/document/55091/ssoar-2010-delcour-France-Russie_la_reinvention_dune_relation.pdf?sequence=1&isAllowed=y&lnkname=ssoar-2010-delcour-France-Russie_la_reinvention_dune_relation.pdf> [Žiūrėta 2021 03 10].

Gomart antrindamas priduria, jog Paryžius pervertino Maskvos bendradarbiavimą bei blogai interpretavo Kremliaus *modus operandi*⁴⁵. Kastouéva-Jean teigimu⁴⁶, Rusijos agresija 2008 m. prieš Sakartvelą bei 2014 m. prieš Ukrainą turėjo neigiamų pasekmių Prancūzijos-Rusijos santykiams, kurie atsидūrė aklavietėje: Prancūzija palaikė Vakarų valstybes ir pasmerkė Rusijos veiksmus, o Rusija toliau vykdė agresyvią politiką. Kastouéva-Jean pabrėžia⁴⁷, jog prezidento François Hollande „tvirto dialogo“ taktika nesuveikė, tad prancūzai palaikė bendrą ES poziciją taikyti griežtas sankcijas Kremlui bei užšaldė „Mistral“ karo laivų statybas, o toks sprendimas lėmė ypač priešišką Rusijos reakciją Paryžiaus atžvilgiu.

Atsispiriant nuo apžvelgtos literatūros šio darbo įvade yra keliami svarbi darbo prielaida – Prancūzija, vykdydama savo politiką, siekia „didybės“ t.y. galutinio užsienio politikos tikslo; šios „didybės“ sąvokos prasmė yra kintanti pagal pasaulio politikos įvykių eigą ir prancūzų politines asmenybes. Šaltojo karo metu Prancūzija aktyviai siekė pralaužti dvipolę sistemą, susiformavusią tarp dviejų galios centrų – JAV ir SSRS. Po Šaltojo karo Prancūzijos tikslai buvo suformuluoti tarptautinių formatų iškilimu, t.y. Paryžius užsibrėžė tikslą maksimizuoti savo įtaką ir galią per Europos Sąjungos ir NATO formatus, pasirinkdamas atitinkamą *modus vivendi* ir prieigą prie JAV ir Rusijos, kaip dviejų tarpusavio konkuruojančių polių. Susisteminius apžvelgtą literatūrą, „didybės“ siekimas yra neatsiejama Prancūzijos užsienio politikos kryptis, kuri mažiau ar daugiau yra nepriklausoma nuo skirtingų politinių lyderių, vadovaujančių Prancūzijai.

Tad tokiaime kontekste yra nustatomas loginis galvosūkis, kuriuo yra grindžiamas **darbo probleminis dėmuo** – Prancūzija vykdo savo užsibrėžtus užsienio politikos tikslus ir prioritetus. Šiems tikslams pasiekti Prancūzija kuria specifinius santykius su ES, JAV, Kinija ir t.t., ir tuo pačiu siekia artimesnio dialogo ir santykių perkrovimo su Rusijos Federacija, nepaisant šios valstybės priešiško Prancūzijos deklaruojamoms vertybėms (agresyvi politika ES atžvilgiu, tarptautinės teisės normų pažeidimai, Krymo okupacija, cheminio ginklo draudimo nepaisymas). Macronui 2017 m. tapus prezidentu, santykiai su Rusija buvo žemiausiame lygmenyje, o Maskva neskelbė⁴⁸ ketinimų keisti šį *status quo* santykiuose su Prancūzija. Tad yra matomas racionalaus ir loginio paaiškinimo sistemizavimo trūkumas bandant aiškinti, kodėl Prancūzijos prezidentas nusprendė atgaivinti santykius su Rusijos Federacija. Šis Macrono pasirinkimas gali atrodyti neracionalus – gerinti santykius su atvirai priešiška valstybe, šiai nerodant savo elgesio pasikeitimo ženklų. Tad **darbo**

---

⁴⁵ Thomas Gomart, „France's Russia policy: Balancing interests and values.“ Washington Quarterly 30(2), 2007, 147-155, 151.

⁴⁶ Tatiana Kastouéva-Jean, „Is a 'Reset' Between France and Russia Needed and, If So, Is It Possible?“, IFRI, 2019, <<https://www.ifri.org/en/publications/publications-ifri/articles-ifri/reset-between-france-and-russia-needed-and-if-so-it>> [Žiūrėta 2021 04 29].

⁴⁷ Ten pat.

⁴⁸ Steven Pifer, „The growing Russian military threat in Europe. Assessing and addressing the challenge: The case of Ukraine“, Brookings, 2017, < <https://www.brookings.edu/testimonies/the-growing-russian-military-threat-in-europe/>> [Žiūrėta 2021 03 08].

problema kyla iš to, jog egzistuoja neapibrėžtumas dėl prezidento Emmanuelio Macrono pasirinkimo suartėti su Rusijos Federacija **racionalumo**. Toks neaiškumas, savo ruožtu, skatina analizuoti šį reiškinį pasitelkiant racionalaus pasirinkimo teorijos prieigą.

Literatūroje dažnai analizuojami šių dviejų valstybių santykiai. Prancūzijos vykdomas dialogas su Rusija Paryžiui iš dalies simbolizuoja pačią „didybę“ - galimybę nepriklausomai nuo kitų veikėjų vykdyti savo pasirinktą užsienio politikos kryptį. Dalis akademikų pastebi, jog glaudus bendravimas su Rusija visgi gali būti nesuderinamas su kitais Prancūzijos užsienio tikslais pvz., gerais santykiais su ES, ir taip užgožti galutinį tikslą – tapti didžiąja galia. Kita dalis akademikų pabrėžia, jog prancūzai dialogą su Maskva interpretuoja kaip derybinį pranašumą savo santykiuose su Vakarų partneriais. Tad šiame darbe yra siekiama suprasti prezidento Macrono užsienio politikos preferencijas bei kokią vietą jose užima Rusijos Federacija.

Iš šios problemos kyla pagrindinis **probleminis darbo klausimas** – kaip galima paaiškinti, iš pirmo žvilgsnio neracionalią, E. Macrono politiką Rusijos atžvilgiu?

Ginamoji, šio **darbo tezė** – Prancūzijos politika Rusijos atžvilgiu, remiantis racionalaus pasirinkimo teorija, yra racionali.

Šio **darbo tikslas** yra išsiaiškinti, kaip ir kur atsispindi Macrono loginiai ir racionalūs motyvai atnaujinti dialogą su Rusijos Federacija. Toks tikslas remiasi darbo teze ir suponuoja, jog Macrono vykdomojoje politikoje Rusijos atžvilgiu racionalumas egzistuoja. Bandant atskleisti „*kaip/kur*“ slypi racionalūs motyvai bei patikrinus santykių su Rusija atšilimo vystymąsi per teorines prielaidas, tuo pačiu bus atsakyta į klausimą „*ar*“ politika yra racionali.

Šį tikslą pasiekti padės nusibrėžti **darbo uždaviniai**:

1. Konceptualizuoti racionalaus pasirinkimo teorinę prieigą;
2. Išskirti svarbiausius teorinės prieigos elementus prielaidų tikrinimui tyrimo laikotarpio atvejui;
3. Atlikti empirinę Prancūzijos 2017–2020 m. užsienio politikos prioritetų bei Rusijos vaidmens analizę pagal suformuluotas teorinės prieigos prielaidas;
4. Patikrinti empirinių duomenų ir prielaidų atitikimą.

Tyrimo tikslui pasiekti bus naudojamas **proceso atsekimo** (angl. *process tracing*) **metodas**⁴⁹, kuris padeda nustatyti priežastinius varomuosius veiksnius bei tikrinti tų veiksmų atitikimą su teorinėmis prielaidomis. Šio metodo pagalba bus stengiamasi tikrinti teorinių prielaidų atitikimą empirikoje. Proceso atsekimo metodu bus tiriamas kompleksinis šio darbo objektas – Prancūzijos užsienio politika Rusijos atžvilgiu. Stebėjimo laikotarpis fiksuojamas nuo Emmanuel Macron inauguracijos dienos - 2017 m. gegužės 14 d., o stebėjimo pabaigai dėl objektyvių šio tyrimo laiko

---

⁴⁹ Žr. metodologijos skyrių.

rėmų buvo pasirinkta 2020 m. gruodžio 31 d.. Šiame darbe išanalizavus Prancūzijos užsienio politikos prioritetus bus siekiama paaiškinti E. Macron orientaciją Rusijos atžvilgiu, atsispiriant nuo bazinių racionalaus pasirinkimo teorijos prielaidų.

Šio darbo **pridėtinė vertė ir naujumas** yra dvilypis. Pirmiausia, bus stengiamasi įnešti daugiau supratimo apie pačios Prancūzijos užsienio politikos tikslus, suprasti, kokius veikimo vektorius Prancūzija identifikuoja kaip racionalius arba neracionalius. Atlikus proceso analizę, bus prisidedama prie bendros Prancūzijos užsienio politikos logikos ištakų aiškinimo. Prancūzija yra svarbi NATO ir ES valstybė, turinti svarią įtaką tarptautiniams procesams, tad Rytų Europos ir NATO rytinio flango valstybėms yra būtina suprasti Paryžiaus *modus operandi* ir elgesio priežastingumą, ypač Paryžiaus ir Maskvos santykius. Kitas aktualumo dėmuo kyla analizuojant užsienio politiką per racionalaus pasirinkimo teorijos spektrą. Akademijoje racionalaus pasirinkimo teorija yra dažniausiai naudojama modeliuojant skirtingos baigties aiškinimus, tad šis darbas prisidės prie akademinės diskusijos, kuri siekia tikrinti pačios politikos racionalumo sampratos atitikimą pagal suformuluotus teorinius rėmus – racionalumas šiame darbe nėra matomas kaip *a priori* savybė, o yra bandoma išsiaiškinti, ar iš tiesų prancūzų užsienio politika yra racionali. Taip pat, norint padidinti darbo pridėtinę vertę, kaip šaltiniai yra naudojami 2 nestruktūrizuoti ekspertiniai, autoriaus sudaryti interviu – su PIIA (Polish Institute of International Affairs) vyresniuoju analitiku Łukasz Maślanka, kuris specializuojasi Prancūzijos užsienio politikoje; bei Lietuvos Respublikos Užsienio Reikalų Ministerijos aukšto rango diplomatu, kuris dėl darbo specifikos panoro likti anonimu; bei naudojamas trumpas Thomas Gomart, IFRI (Institut français des relations internationales) vadovo komentaras darbo tema gautas VU TSPMI paskaitos rėmuose.

Tad šis darbas yra suskirstytas į **tris** pagrindines dalis. Pirmą šio darbo dalį yra skirta apžvelgti teorines prielaidas ir susideda iš dviejų segmentų - pirmas segmentas yra skirtas išanalizuoti Prancūzijos ir Rusijos santykių kontekstą; antrame segmente yra pristatomos ir konceptualizuojamos pagrindinės darbo prielaidos. Antroje dalyje dviejuose segmentuose bus pristatomas darbo proceso analizės metodas, formuluojami teorinių prielaidų modeliai bei pristatoma tolimesnio tyrimo strategija. Toliau, trečioji, empirinė, dalis yra skirstoma į keturis segmentus – pirmame segmente bandoma atskleisti Prancūzijos užsienio politikos prioritetus 2017 – 2020 m. laikotarpyje. Antrame segmente yra dėliojama šių Prancūzijos prioritetų hierarchija. Pagal racionalaus pasirinkimo bazines prielaidas trečiame segmente bus bandoma identifikuoti ir suprasti racionalumo dėmenį Paryžiaus politikoje Rusijos atžvilgiu. Ketvirtame segmente yra tikrinami teorinių prielaidų atitikimai ir stengiamasi pateikti objektyvius tyrimo rezultatus. Išvadose pateikiami teorinių prielaidų atitikimai empiriniam stebėjimo atvejui, nurodomi tyrimo trūkumai bei rekomendacijos ateities tyrimams.

1. Teorinė dalis

Racionalaus pasirinkimo teorinė prieiga buvo suformuluota 1950-aisiais kaip atskira tarpdisciplininė teorinė paradigma, kuri naudodama ekonomikos ir matematikos mokslų elementus bando aiškinti veikėjų⁵⁰ elgesį. Racionalumas kaip teorinė prieiga išsivystė iš „Tikėtinos naudos“ paradigmos, kurios pradininkai yra von Neumann ir Morgenstern, XX a. viduryje pradėję aiškinti sprendimų priėmimų procesus pritaikant skirtingas aksiomas, pagal kurias konstruojami naudos ir kaštų modeliai⁵¹. Šios teorijos branduolys sudaro racionalumo prielaidą, kuri aiškina veikėjų elgesį – kodėl yra vykdomi tam tikri veiksmai, kokia logika slypi už šių veiksmų bei koks yra tikėtinas rezultatas lyginant su to veiksmo ar pasirinkimo kaina. Racionalaus pasirinkimo teorija iš esmės leidžia suprasti sprendimų priėmėjo motyvus, kurie slypi už sprendimų.

Racionalaus pasirinkimo teorija kaip teorinė prielaida yra dažnai naudojama ekonomikos moksluose, aiškinant ekonominių veikėjų sąveikas ir pirkėjų/pardavėjų pasirinkimo priežastys. Kaip mini Hollis ir Smith, ši teorija yra „individualistinė“, kadangi pagal ją individas siekia maksimaliai didinti savo naudą, sunaudodamas mažiausiai kaštų pagal savo prioritetų tvarką⁵². Racionalus veiksmas turi nešti arba maksimizuoti esamą naudą. *Homo oeconomicus*⁵³, pagal ekonomikos racionalumo dėsnius, yra individas, kuris veikia pagal pragmatiškai apskaičiuotus naudos ir kaštų santykius, turėdamas omenyje visus apribojimus bei tuo metu turimą informaciją. Racionalaus pasirinkimo teorija yra viena labiausiai paplitusių teorinių prieigų, leidžianti suprasti, kokia logika slypi už veikėjų veiksmų. Naudojant skirtingus modelius, kurių bazė yra racionalumo prielaida, akademikai tiria platų spektrą politinių įvykių, pvz., studijos, aiškinančios Kubos krizės baigtį, branduolinių ginklų naudojimo scenarijus ir t.t.⁵⁴.

Tarptautinių santykių analizėse, aktualiose šiam darbui, racionalaus pasirinkimo modelis remiasi bazinėmis ekonomikos analizės prielaidomis, tik operuoja aukštesniame lygmenyje – ne individualiame, o strateginiame valstybių lygyje⁵⁵. Analizuojant tarptautinius santykius, strateginius mokslus bei sprendimų priėmimo procesus, kiekvieno veikėjo racionalumo prielaida leidžia prognozuoti reakcijas⁵⁶, o kitiems veikėjams įmanoma planuoti savo tolimesnius veiksmus⁵⁷. Šios

---

⁵⁰ „Veikėjas“ čia yra minimas kaip individo, visuomenės ar valstybės abstrakcijos pavyzdys. Panašų supaprastinimo konceptą apie abstrakcijas, kaip supaprastintą pateikiama knygoje žr. Martin Hollis, Steve Smith, *Tarptautiniai santykiai: aiškinimas ir supratimas*. Vilnius: Tyto alba, 1998, 140

⁵¹ Jack S. Levy, „Prospect Theory, Rational Choice, and International Relations“ *International Studies Quarterly*, 41(1), Rutgers University, 1997, 87-112,

⁵² Hollis, Smith, 140.

⁵³ Taip karikatūriškai yra keičiamas *Homo Sapiens* pavadinimas, referuojant į žmogų, kaip racionalų veikėją, kuris siekia išskirtinai maksimizuoti naudą.

⁵⁴ Hollis, Smith 139-166.

⁵⁵ Ten pat, 140 – 141.

⁵⁶ Catherine C. Langlois, Jean-Pierre P. Langlois, „Rationality in international relations: a game-theoretic and empirical study of US-Chine case“, *World Politics* 48(3), 1996, 358-390, 361-362

⁵⁷ Ben D. Mor, „Nasser's Decision-Making in the 1967 Middle East Crisis: A Rational-Choice Explanation“. *Journal of Peace Research*, 28(4), 1991, 364; Bruce Bueno de Mesquita, 42-43.

prieigos šaknys yra realizmo teorijos paradigmoje, teigiančioje, kad valstybės yra pagrindinės veikėjos ir veikia pagal naudos maksimizavimo principą. Vienas iš pagrindinių racionalaus veikėjo prieigos užsienio politikos analizėje yra Graham T. Allison⁵⁸, aštuntame dešimtmetyje bandęs analizuoti Kubos raketų krizės baigtį, būtent remdamasis racionalaus pasirinkimo teorijos barais. Pagal prielaidą, jog atskiri veikėjai veikia racionaliai, išsivystė atskiros žaidimų⁵⁹ teorijų paradigmos, kurios remiantis racionalumo samprata skaičiuoja ir dėlioja galimas lošimo eigas bei baigtis, tačiau šio darbo teoriniuose rėmuose lošimo teorijos nebus konceptualizuojamos, o dėmesys bus kreipiamas tik į jų bazinę prielaidą - racionalumą.

Racionalumo prielaida leidžia tam tikru lygiu eliminuoti nežinomybės ir netikėtumo veiksnį iš veikėjų elgesio, o pati racionalumo teorinė prieiga aiškina, kaip galėtume sėkmingai operacionalizuoti prieigą, žmogaus instrumentinį racionalumą per kelias aksiomas, kurios optimizuoja veikėjų sprendimų priėmimo procesą⁶⁰. Netikėtumo veiksnys kyla iš veikėjo laisvos valios, kuri yra vienas svarbiausių faktorių, apsunkinančių bet kokio pobūdžio ateities projekcijas ir trukdančių numatyti aiškią ekstrapoliaciją⁶¹. Pagal teoriją, veikėjo preferencijos yra ne tik atskiras varomasis tam tikrų sprendimų motyvas (veiksmaš ne kyla tik dėl veiksmo), bet taip pat preferencijos sudaro motyvo dalį, t.y., sudaroma teorinė prielaida, jog veikėjas, elgdamasis racionaliai, priims daugiausia naudos, lyginant su kitais, jam nešančius sprendimus⁶². Taigi, veikėjas veikdamas sudaro veiksmų hierarchiją, kas, analizuojant iš kito kampo, leidžia daryti prielaidas apie ateities veiksmus⁶³. Konceptualizuojant šias prielaidas, veikėjas savo veiksmus vykdo pagal prioretizuotą preferencijų aibę, kurios sudedamosios yra išrikiuotos pagal naudos maksimizavimo principą (kitais tariant, pirmas veiksmas neša daugiau naudos nei antras ir t.t.)⁶⁴. Iš esmės, racionalus veikėjas daro tai, kas, jo manymu, geriausiai atitinka jo norus ir siekius. Iš to kyla dvi pagrindinės techninės, matematikoje naudojamos, aksiomos, kurios yra būdingos racionaliam pasirinkimui:

- Išbaigtumas (angl. *completeness*) – hipotetinis veikėjas, susidūręs su pasirinkimu tarp X ir Y⁶⁵ alternatyvų, gali pasirinkti vieną iš šitų pasirinkimų t.y., veikėjas, logiškai įvertinęs savo galimybes gali rinktis $X > Y$, arba $X < Y$. Kartais veikėjas gali būti visiškai abejingas abiem pasirinkimams – $X = Y$. Tačiau pabrėžtina, jog veikėjas privalo dalyvauti pasirinkime – būtina pasirinkti vieną iš aukščiau pateiktų pasirinkimų, kadangi nedalyvavimas suponuoja tikslų

---

⁵⁸ Graham T. Allison, „Essence of Decision, Explaining the Cuban Missile Crisis“, Boston: Little, Brown and Company, 1971

⁵⁹ Šiame kontekste „lošimas/žaidimas“ yra atskirų veikėjų sąveika.

⁶⁰ Andrew Hindmoor, *Rational Choice*. Palgrave Macmillan, 2006, 182-183; Błażej Sajduk, „Teoretyczne przesłanki współczesnej analizy politologicznej“, *Państwo i Społeczeństwo* 7(1), 2007, 17-48, 30

⁶¹ Sajduk, 30

⁶² de Mesquita, 43.

⁶³ Sajduk, 30-31.

⁶⁴ de Mesquita, 44-45.

⁶⁵ Šiame kontekste, X, Y ir Z yra aprašomi kaip abstraktus galimi veikėjo pasirinkimai;

nebuvimą. Iš išbaigtumo principo seka, jog visos alternatyvos gali būti lyginamos viena su kita dėl jų nešamos naudos ar pačio veikėjo preferencijų⁶⁶;

- Tranzityvumas (angl. *transitivity*) – veikėjas yra nusimatęs aiškia preferencijų pirmenybę tarp skirtingų pasirinkimų. Jei veikėjas renkasi X vietoje Y, o lyginant Y ir Z, renkasi Y, tada pagal loginę seką veikėjas pasirinkimus dėlioja taip – $X > Y > Z$, taigi – $X > Z$. Taip susidaro konkretus alternatyvų eiliškumo vektorius. Atveju, jei šis principas yra nepaisomas t.y. $X > Y > Z > X$, veikėjas neoperuoja racionaliai, kadangi jis neturi aiškaus prioritizavimo – intranžiškumas (angl. *intransitivity*)⁶⁷;

Išbaigtumo principas teigia, jog veikėjas gali nurodyti savo preferenciją tarp skirtingų pasirinkimo porų, o tranzityvumas riboja, kaip tos poros gali būti pasirinktos. Kitaip tariant, racionalaus pasirinkimo teorija teigia, jog kiekvienas veikėjas, darydamas sprendimus ar kitaip veikdamas, privalo paskaičiuoti savo pasirinkto veiksmo kainą (išbaigtumo principas) bei turėti aiškiai apibrėžtą savo veiksmų prioritetų hierarchiją (tranzityvumo principas). Pagal šias teorines prielaidas - jokių kitu atveju veikėjo veiksmai nebus laikomi racionaliais. Visgi, tam, kad geriau paaikškinti techninių prielaidų tęstinumą ilguoju laikotarpiu, galima įvesti dvi tolimesne logines prielaidas:

- Refleksija (angl. *reflexivity*) – preferencijų aibė yra tinkama iš savęs, t.y., veikėjo pasirinkta veiksmų prioritetizavimo aibė sutampa su jo preferencijomis. X veiksmas, iš veikėjo aibės, yra lygus jo norimam X; Y veiksmas, iš veikėjo aibės, yra lygus jo norimam Y ir t.t.⁶⁸;
- Tęstinumas (angl. *continuity*) – atsižvelgiant į bet kuriuos du pasirinkimus iš preferencijų aibės, turi būti įmanoma identifikuoti, jog kita aibė yra nešanti mažiau naudos. Tą pasiekti veikėjas gali didindamas pasirinkimų vertę vienoje aibėje arba mažindamas pasirinkimų vertę kitoje⁶⁹;

Graham T. Allison, naudodamas racionalaus pasirinkimo teorijos pagrindą, sudarė modelį tarptautinės politikos analizei. Besiremdamas aukščiau minėtomis racionalumo aksiomomis, Allison sudarė valstybių elgsenos modelį, pagal kurį įmanoma analizuoti praeities valstybių veiksmus ir bandoma suprasti sprendimų priėmėjų veikimo logiką t.y., valstybių veiksmų aiškinimai remiasi prielaida, jog visi veikėjai elgiasi racionaliai⁷⁰. Pagal Allison modelio pagrindines prielaidas, valstybės privalo veikti pagal nustatytą veiksmų seką: 1) tikslo nustatymas ir reitingavimas; 2) alternatyvų svarstymas; 3) pasekmių vertinimas; 4) pelno ir naudos maksimizavimas⁷¹;

---

⁶⁶ de Mesquita, 45; Andrew Hindmoor, 184

⁶⁷ Ten pat 45. Ten pat 184.

⁶⁸ Hindmoor, 184

⁶⁹ Ten pat, 184

⁷⁰ Allison, 10-14

⁷¹ Ten pat, 29-30

Tačiau šiuo darbo rėmuose, siekiama sukurti atvirkštinį teorinį modelį, pagal kurį, naudojant tyrimo metodą, bus įmanoma spręsti, ar valstybė elgiasi racionaliai, ar ne. Apibendrinant aukščiau išvardintas technines, logines prielaidas ir pasinaudojant Allison sukurta prielaidų bazine logika įmanoma konceptualizuoti tam tikras prielaidas, pagal kurias šiame darbe bus sprendžiama apie valstybės vykdomos užsienio politikos (ne)racionalumą:

1. *Prioritetas. Valstybė privalo turėti aiškų tikslą.* Atsiremiant į Allison „tikslų nustatymo“ ir išbaigtumo principus, valstybė privalo žinoti, koks yra jos galutinis savo *modus operandi* tikslas. Jei valstybė siekia antrinio tikslo įgyvendinimo, kuris nėra susietas su aukščiausiu prioritetu, valstybė vykdo arba neracionalią politiką arba valstybė pakeitė savo pirminį prioritetą;
2. *Hierarchija. Privalo egzistuoti aiški tikslų prioritetų hierarchija.* Atsižvelgiant į aukščiau esančią pirmą prielaidą bei tranzityvumo aksiomą, valstybės apsibrėžia, kaip pasiekti savo pirminį iškeltą prioritetą, t.y., rasti antrinius, pagalbinius prioritetus;
3. *Sąveikos. Prioritetų hierarchijos sudedamieji veiksniai/sąveikos yra skirti pasiekti aukščiausiai esantį hierarchijoje tikslą.* Svarbiausias ir galutinis tikslas yra hierarchijos pradžioje. Sąveikos su valstybėmis ir kitais veikėjais yra skirtos kaip techniniai pagalbiniai veiksniai prioritetų pasiekimui. Ši prielaida remiasi tęstinumo ir refleksijos teorinėmis prielaidomis;

Pagal tranzityvumo aksiomą, šios prielaidos viena kitą papildo: *Prioritetas > Hierarchija > Sąveikos*. Griežtąja teorine prasme, racionalumas kildinamas iš loginės veiksmų sekos, už kurios slypi norimas tikslas. Strateginiame lygmenyje, valstybės pasirenka savo veikimo prioritetus bei atitinkamas prieigas santykiuose su kitomis valstybėmis, vykdo užsibrėžtą užsienio politiką, pasitelkdamas tiek karinius, tiek diplomatinis, tiek minkštosios ir ekonominės galios išteklius, tam, jog pasiektų savo užsibrėžtą galutinį tikslą⁷². Šie, valstybės savęs pozicionavimo pasaulyje, aspektai ir sudaro valstybės preferencijų hierarchiją, tad pagal racionalaus pasirinkimo teoriją, įmanoma analizuoti valstybės veiksmo motyvus kaip siekį priartėti prie savo norimo galutinio tikslo.

Pagal šį modelį, valstybės politika yra racionali, jei sąveikos su kitomis valstybėmis priartina prie antrinių prioritetų siekimo – bei tokiu būdu prie galutinio tikslo. Tad jei, tarkime, valstybė vysto santykius su kitu veikėju be tikslo priartėti prie antrinių ar galutinio prioriteto, tokia politika nėra racionali, kitaip tariant, santykiai vystomi neapskaičiuojamos naudos. Bandant atsakyti į klausimą, ar politika yra racionali, ar ne, nebūtina dėlioti scenarijaus *kaip/kodėl* valstybė pasielgė, bet verčiau stengtis atsakyti į klausimą *pagal ką/nuo kuo atsispirdama* valstybė priimdama sprendimus.

---

⁷² de Mesquita, 43.

Šis modelis, sėkmingo tyrimo atveju, turėtų padėti atsakyti į klausimą, ar valstybės politika yra racionali ar ne. Tačiau būtina pripažinti teorinius **ribotumus** ir **trūkumus** - šis modelis yra rudimentinis ir yra skirtas labai siauro masto tyrimui, neatsižvelgiant į kitų tarptautinių santykių teorinių paradigmu aiškinimus, kurie tam tikru kampu galimai geriau paaiškina valstybių veiksmus. Verta pažymėti ir šios teorijos ir teorinių prielaidų trūkumus. Pirmiausia, kritikai teigia, kad racionalaus pasirinkimo teorija yra perdėtas tikrovės sistemizavimas⁷³, t.y., aprašomas racionalumas yra kasdien pašąmoningai naudojamas žmonėms priiminėjant sprendimus, tačiau be konkrečių išbaigtumo, tranzityvumo, refleksijos ar tęstinumo koncepcijų analizių. Egzistuoja tam tikri teoriniai paradoksai, kurių ši teorija negali racionaliai paaiškinti, ypač sunku aiškinti laiko veiksnį veikėjų veiksmuose – vertė tam tikrų veiksmų negali paaiškinti eikvojamo tiems veiksmams laiko. Meta-logikos lygmenyje, laikas yra ribotas resursas, tad veikėjas elgdamasis racionaliai išekvoja tam tikrą laiko tarpsnį būtent tam veiksmui atlikti, tačiau atsitinka, taip, jog to laiko sąnaudos viršija racionalaus veiksmo nešamą naudą⁷⁴ – kyla klausimas, ar racionalu elgtis racionaliai. Tad valstybėms kartais „apsimoka“ elgtis neracionaliai. Tad veikėjai, rinkdamiesi optimaliausią veikimo būdą, gali išgauti sub-optimalius veiksmo rezultatus. Racionalaus pasirinkimo kritikai, taip pat, pažymi, kad aksiomatinė racionalumo prieiga ignoruoja veikėjų mąstyseną ir vertybinę pusę – teigiama, jog šios teorijos šalininkai apleidžia klausimą, kodėl veikėjas renkasi vykdyti veiksmus apskritai⁷⁵. Tai, iš dalies, yra susiję su bazine prielaida, jog veikėjas yra egoistiškas ir vadovaujasi išskirtinai savo interesu, o panaikinus egoizmo asumpciją, racionalaus pasirinkimo teoretikai sunkiai gali aiškinti veikėjo pasirinkimus⁷⁶, ypač susijusius su morale kaip dorybe.

2. Metodologija ir tyrimo dizainas

2.1. Proceso atsekimo metodas

Siekiant suprasti Prancūzijos prezidento Emmanuelio Macrono noro gerinti santykius su Rusija racionalumą, būtina išsiaiškinti to veiksmo varomąsias jėgas. Šio tyrimo siaura niša bei kompleksiskumas, bandant konceptualizuoti racionalumą Prancūzijos vykdomojoje politikoje, suponuoja pasitelkti kokybiniuose tyrimuose paplitusią atvejo analizės tyrimo strategiją. Siekiant tinkamiausiai atskleisti šio atvejo gylį bus naudojamas proceso sekimo metodas. Proceso sekimo analizė yra viena pagrindinių kokybinių reiškinų analizės metodų, leidžiančių atskleisti veiksmo priežastinius ryšius⁷⁷. David Collier formuluoja šio metodo esmę kaip „tyrimui atrinktų diagnostinių

---

⁷³ Sajduk, Hindmoor.

⁷⁴ Sajduk, 31-32.

⁷⁵ Hindmoor, 186.

⁷⁶ Sajduk, 31.

⁷⁷ Detlef Sprinz, Yael F. Wolinsky, „Cases, numbers, models: International Relations research methods“, Michigan: University of Michigan Press, 2002.

įrodymų sisteminė analizė per iškeltų hipotezių ir tyrimų klausimų prizmę⁷⁸. Šio tyrimo metodo tikslas nėra pateikti vieną, atsitiktinį rezultato tam tikru laiku ar vietoje paaiškinimą, bet verčiau nustatyti svarbiausius priežastinius elementus, kurie generuoja galutinį rezultatą⁷⁹. Pirmiausia, remiantis metodo charakteristika, aprašoma praeities politinių įvykių ir procesų loginė seka, taip sudarant empirinio tyrinėjimo branduolį⁸⁰. Vėliau, pasitelkiant metodo techniką, bandoma išryškinti specifinius priežastinius ryšius, kurie lėmė tam tikrą baigtį⁸¹. Kitaip tariant, metodas leidžia suprasti veiksmų grandies vidurį.

Proceso atsekimo metodas gali būti naudojamas pagal tris skirtingus tyrimo kampus⁸². Pirmos dvi metodo prieigos koncertuojasi aplink teorinį dėmenį, o trečia prieiga susikoncentruoja ties empirikos baigtimi: 1) dedukcinis teorijos tikrinimas (angl. *theory-testing*) pagal analizuotus empirinius duomenis; 2) indukcinis teorijos kūrimas (angl. *theory-building*) pagal analizuotus empirinius duomenis; 3) baigties aiškinimas (angl. *outcome-explantation*), pasitelkiant dedukcinius arba indukcinis teorijos aiškinimus.

Šio tyrimo rėmuose bus naudojama fenomeno analizės tikrinimo teorinė prieiga, t.y., dedukciniu būdu aiškinamas teorijos prielaidų atitikimas (šiuo atveju, racionalaus pasirinkimo teorija) Prancūzijos politikos Rusijos atžvilgiu. Tam būtina nustatyti kelis reikalingus žingsnius metodo teorijos tikrinimui⁸³: 1) konceptualizuoti teorinius mechanizmus ir prielaidas; 2) operacionalizuoti šiuos mechanizmus, kitaip tariant, nustatyti teorinius darbo rėmus bei pagrindines darbo prielaidas; 3) surinkti reikalingus specifinio atvejo empirinius duomenis, kurie yra analizuojami ir aptariami konceptualizuotų teorinių prielaidų kontekste. Taip pat būtina pabrėžti metodo trūkumą – tiriamas stebėjimo siauras laukas ir laikotarpis gali „išdaryti“ ir nep parodyti bendros veiksmų ar priežastinių ryšių dinamikos, taip neatskleidžiant giluminių procesų. Vieno atvejo analizė turi ribotą galimybę apžvelgti visus galimus tiriamojo objekto specifinius aspektus. Tačiau tokiu būdu įmanoma kuo nuodugniau išanalizuoti duotąjį atvejį, taip paklojant pamatus ateities tyrimams.

2.2. Tyrimo dizainas

Šio darbo tiriamasis objektas yra Prancūzijos užsienio politika Rusijos atžvilgiu nuo 2017 m. gegužės 14 d. iki 2020 m. gruodžio 31 d. Stebėjimo laikotarpis fiksuojamas Emmanuel Macron inauguracijos dieną - 2017 m. gegužės 14 d., o stebėjimo pabaigai, dėl objektyvių šio tyrimo laiko

⁷⁸ David Collier, „Understanding Process Tracing”. *Political Science and Politics*, 44(4), 2011, 823.

⁷⁹ Peter A. Hall, „Systematic Process Analysis: When and How To Use It”. *European Management Review*, 3, 2006, 24-31, 25.

⁸⁰ Detlef Sprinz, Yael F. Wolinsky, „Cases, numbers, models: International Relations research methods“, 22.

⁸¹ Hall, 27.

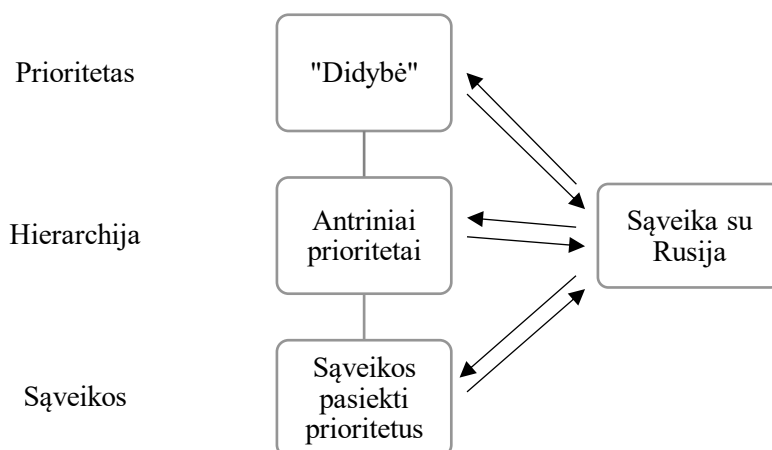
⁸² David Collier, „Understanding Process Tracing”. *Political Science and Politics*, 44(4), 2011.

⁸³ Kristian Stokke, „Process tracing with Kristian Stokke.“, Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, 2019. <<https://www.youtube.com/watch?v=XCCXjgsA8MI&t=310s>> [Žiūrėta 2021 03 25].

rėmų, pasirinkta 2020 m. gruodžio 31 d. Pasirinktas laikotarpis padės nuodugniau išnagrinėti ir suprasti šio prezidento logiką, dinamiškumą ir atrasti varomąją jėgą E. Macrono santykiuose su Rusija. Operacionalizuojant racionalaus pasirinkimo teorines prielaidas, formuluojamas bazinis teorinis modelis. Atsižvelgiant į Prancūzijos užsienio politikos kontekstą bei literatūros apžvalgą, iškeliami „didybės“ siekimo prielaida⁸⁴. Šis modelis, tyrimo metu, atitinkamai sieks patikrinti (ne)racionalumą Prancūzijos užsienio politikoje:

1. Prancūzija turi aiškų galutinį užsienio politikos tikslą – skirtingais formatais siekti „didybės“;
2. Prancūzija pagal racionalumo teorinę prielaidą sudaro užsienio politikos prioritetų hierarchiją t.y. antrinius pagalbinus prioritetus (saugumas, daugiašalės iniciatyvos tt.)
3. Prancūzijos sąveikos su kitomis valstybėmis yra sudedamieji veiksniai skirti pasiekti atitinkamai aukščiau hierarchijoje esančius tikslus;

Besiremiant šiuo modeliu, bus siekiama patikrinti teorijos atitikimą empiriniame stebėjimo atvejuje – tikrinamas „racionalumas“ Prancūzijos užsienio politikos Rusijos atžvilgiu bei ieškomas veiksnys, lėmęs prancūzų šliejimąsi prie Rusijos Federacijos. Toks proceso atsekimo metodas padės išryškinti ryšius tarp šių trijų modelio prielaidų – **suprasti, kaip „didybės“ siekis, antrinių prioritetų hierarchija bei sąveikos su kitomis valstybėmis daro įtaką Macrono politikai Rusijos atžvilgiu**; atlikus tyrimą bus įmanoma patikrinti patį „racionalumą“ Prancūzijos užsienio politikoje (žr. 1 grafiką). Kitaip tariant, metodas sieks tikrinti pagrindinę darbo tezę⁸⁵ per sukonstruoto modelio prielaidų tarpusavio priežastingumą – ar Prancūzijos santykiai su Rusija yra paaiškinami pagal šį racionalumo suvokimą.

⁸⁴ Žr. Įvadas.

⁸⁵ Žr. Įvadas.

1 Grafikas. *Prancūzijos užsienio politikos racionalumo modelis*. Sudarytas autoriaus.

Prioritetams atskleisti bus naudojama pirminių ir antrinių šaltinių analizė. Daug dėmesio skiriama diskursui – oficialių kalbų, pranešimų, žiniasklaidos konferencijų, strateginio lygmens dokumentų ir pasisakymų analizei; taip pat pažymima konkrečių įvykių ir veiksmų analizės svarba – pasirašytos sutartys, karinės operacijos, darbo grupių sudarymas skirtingose daugiašalėse struktūrose ir t.t. Taip pat antrinių šaltinių analizė - analitiniai ir moksliniai straipsniai bei kita akademinė literatūra. Tuo pačiu bus atsižvelgiama į realius Prancūzijos taikytinus veiksmus, t.y., tiriami ne tik lyderių retorika, bet ir jų vykdomi veiksmai realybėje. Tokiu būdu siekiama atskleisti pakankamą Prancūzijos užsienio politikos gylį, siekiant sėkmingai atlikti tyrimą.

3. Tyrimas

Šis empirinės analizės skyrius yra skirstomas į dvi pagrindines dalis – pirmoje bus apžvelgti pagrindiniai Prancūzijos užsienio politikos tikslai 2017 m. – 2020 m. (apžvelgiamos pagrindinės strateginės tendencijos). Siekiant lengviau sustruktūrizuoti E. Macrono užsienio politikos prioritetų dinamiką, stebėjimai yra skirstomi į 3 pagrindines geografines bei interesų kryptis, kuriomis aprėpiama didžioji dalis politikos tikslų – 1) Terorizmas/Viduržemio jūros regionas (Sahelio regionas, Libija, Sirija, santykiai su Turkija); 2) Daugiašalės iniciatyvos ir daugiapolio pasaulio samprata (prieiga prie Kinijos, požiūris į JAV/NATO); 3) „Suverenios Europos“ idėja (prieiga prie ES, „strateginės autonomijos“ konceptas). Toks interesų laukas yra pasirinktas remiantis kitų politikos analitikų ir akademikų išvalgomis⁸⁶ bei paties E. Macrono administracijos atvirai adresuojamais iššūkiais tarptautinėje arenoje. Macronas aiškiai nubrėžia užsienio politikos tikslus kasmetiniame susitikime su ambasadoriais, o tai papildomai pagrindžia šio tyrimo Prancūzijos prerogatyvų stebėjimą. Būtina pažymėti, jog šie prioritetai yra tik pagrindiniai Prancūzijos strateginio lygmens veikimo vektoriai, nuodugniau analizuojant Paryžiaus užsienio politiką, įmanoma atrasti kitas tendencijas, tačiau dėl šio darbo limitų, analizuojamos tik pagrindinės tendencijos. Antrame skyriuje, Prancūzijos ir Rusijos sąveikos dinamika duotuoju laikotarpiu bus analizuojama per teorinio modelio prielaidų prizmę, turint omenyje pirmajame skyriuje atrastą prioritetų hierarchiją.

3.1. Prancūzijos užsienio politikos prioritetų 2017 – 2020 m. kontekstas

3.1.1. Terorizmas/Viduržemio jūros regionas

NATO vadovų susitikimo gegužės 25 d. metu Briuselyje E. Macronas akcentavo **Sirijos** pilietinio karo pasekmes Europai ir pabrėžė būtinybę visoms suinteresuotoms šalims siekti konflikto

---

⁸⁶ Michel Duclos, „France’s foreign policy outlook 2020“, Institute Montagne, 2020, <<https://www.institutmontaigne.org/en/blog/frances-foreign-policy-outlook-2020>> [Žiūrėta 2021 04 10].

sprendimo⁸⁷. E. Macronas paskelbė, jog Sirijos prezidento Bashar al-Assado atsistatydinimas dėl savo brutalių represijų prieš sirų opoziciją neturi tapti išankstinė sąlyga deryboms, kadangi tai gali privesti prie tolimesnės regiono destabilizacijos⁸⁸. Macronas pabrėžė, jog svarbiausias prioritetas Sirijoje yra kova su Islamo Valstybe (ISIS) ir jos kovotojų sunaikinimas⁸⁹, o ne aktyvi intervencija performuojant Sirijos vyriausybę. Macronas akcentavo⁹⁰, jog terorizmas yra **pagrindinė grėsmė** Prancūzijos teritoriniam saugumui bei, pasak prezidento, Prancūzija sieks sugniuždyti radikalaus islamo organizacijų plėtrą ir galimybes vykdyti teroro išpuolius visais įmanomais būdais. Tuo pačiu Macronas užbrėžė „raudoną liniją“⁹¹ ir perspėjo, jog cheminio ginklo panaudojimas turės ilgalaikes pasekmes⁹². Bendra Paryžiaus pozicija remiasi keliais daugiašaliais aspektais: pagrindinis prancūzų siekis Sirijoje yra kova su ISIS, bendradarbiaujant su tarptautiniais partneriais, įskaitant Maskvą bei įtraukiant kuo daugiau suinteresuotų pusių į taikos derybas⁹³. Sirija išlieka prioritetiniu regionu, kuriame Prancūzija vykdo **2 tikslus**: 1) ISIS ir kitų radikalių džihadistinių grupuočių sulaikymas ir naikinimas; 2) humanitarinės krizės suvaldymas griežtomis sankcijomis prieš al-Assadą, humanitarinės pagalbos tiekimas bei aktyvus nevyriausybinų organizacijų palaikymas⁹⁴.

Libija yra Macrono dažnai akcentuojamas regioninis prioritetas. 2017 m. E. Macronas pažymi, jog Libija yra vienas pagrindinių regiono destabilizacijos centrų⁹⁵. Užsienio reikalų ministras Jean-Yves le Drianas teigia, jog Libijos konfliktas „sirianizuojasi“ – šalis susiskaldo į atskirų kovojančių pusių virtinę⁹⁶. Macrono oficialus deklaruojamas siekis yra sutaikyti Libijos vyriausybę ir generolo Khalifa Haftar pusę - kelis kartus bandyta tarpininkauti tarp konflikto pusių⁹⁷, siekti atstatyti Libijos suverenumą, taip mažinant radikalaus islamo teroristų plėtrą bei reguliuojant

---

⁸⁷ NATO, „Joint press conference with NATO Secretary General Jens Stoltenberg and President of the French Republic Emmanuel Macron in Paris“, 2017, <https://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_150041.htm> [Žiūrėta 2021 04 12]

⁸⁸ Benjamin Dodman, „In shift to „realpolitik“, Macron drops French calls to oust Assad“, France24, 2017, <<https://www.france24.com/en/20170622-macron-opts-realpolitik-drops-french-calls-oust-assad>> [Žiūrėta 2021 04 10]

⁸⁹ Ten pat.

⁹⁰ „Ambasadorių savaitė“ yra Prancūzijos prezidento inicijuojamas kasmetinis visų šalies ambasadorių suvažiavimas, kuriame yra pristatomos pagrindinės užsienio politikos gairės ir tikslai einantiems metams.

⁹¹ Ministère De L'Europe et des Affaires Etrangères, „Speech by President Emmanuel Macron – Ambassadors' Week 2017“, 2017, <<https://www.diplomatie.gouv.fr/en/the-ministry-and-its-network/news/ambassadors-week/prior-editions/ambassadors-week-edition-2017/speech-by-president-emmanuel-macron-ambassadors-week-2017/>> [Žiūrėta 2021 04 12]

⁹² NATO, Joint press conference with NATO Secretary General Jens Stoltenberg and President of the French Republic Emmanuel Macron in Paris 2017.

⁹³ Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères, „Speech by President Emmanuel Macron - Ambassadors' Conference 2018“, 2018, <<https://www.diplomatie.gouv.fr/en/the-ministry-and-its-network/news/ambassadors-week/ambassadors-week-edition-2018/article/speech-by-president-emmanuel-macron-ambassadors-conference-2018>> [Žiūrėta 2021 04 12]

⁹⁴ Élysée, „Speech of the President of the Republic on the Defense and Deterrence Strategy“, 2020, <<https://www.elysee.fr/en/emmanuel-macron/2020/02/07/speech-of-the-president-of-the-republic-on-the-defense-and-deterrence-strategy>> [Žiūrėta 2021 04 12]; Ambassade de France en Lettonie, „Ambassadors' conference – Speech by M. Emmanuel Macron, President of the Republic“, 2019, <<https://lv.ambafrance.org/Ambassadors-conference-Speech-by-M-Emmanuel-Macron-President-of-the-Republic>> [Žiūrėta 2021 04 12]

⁹⁵ Ministère De L'Europe et des Affaires Etrangères, „Speech by President Emmanuel Macron – Ambassadors' Week 2017“

⁹⁶ Reuters Staff, „France sees Syria scenario being replicated in Libya: minister“, Reuters, 2020, <<https://www.reuters.com/article/us-libya-security-france-idUSKBN2332MN.>> [Žiūrėta 2021 04 16]

⁹⁷ Ten pat;

migrantų srautus į Europos žemyną⁹⁸. Tačiau, nors Prancūzija oficialiai remia Jungtinių Tautų (JT) pripažintą Libijos Tripolio vyriausybę, šalis aktyviai siekia kelių, viešai nedeklaruojamų siekių. Prancūzijos didžioji dalis perkamų energetinių išteklių yra būtent iš Šiaurės Afrikos valstybių⁹⁹, tad Libijos stabilumas yra prancūzų prioritetas. Prancūzija slaptai rėmė sukilėlio Haftar pusę, kadangi tikėjosi, jog būtent ši pusė stabilizuos karinį konfliktą¹⁰⁰. Tokia prancūzų pozicija išsiskirė nuo oficialių pareiškimų, prieštaravo ES ir JT pozicijoms bei įtraukė Paryžių į diplomatinį konfliktą su Turkija.

Prancūzai savo ruožtu, norėdami atsverti **Turkijos** įsikišimą¹⁰¹, yra kaltinami pažeidžiant JT ginkluotės embargą ir aktyviai remiant Haftar sukilėlius (pranešama, jog prancūzai teikė žvalgybinę, logistinę, ginkluotės ir specialiųjų pajėgų paramą)¹⁰², o šie veiksmai sulaukė pasmerkimo iš tarptautinės bendruomenės¹⁰³. Paryžiaus veiksmai pagilino diplomatinį konfliktą su Turkija, o Macronas teigė, jog Prancūzija negali toleruoti Turkijos įsikišimo į konfliktą¹⁰⁴. Prancūzų ir turkų varžymasis dėl įtakos Libijoje pasimatė ir kitose geografinėse platumose, ypač Viduržemio jūroje, kur 2020 m. vasarą šių valstybių laivai susidūrė fiziškai¹⁰⁵. Prancūzija pradėjo aktyviai remti Graikijos pusę ginčiuose su Turkija dėl gamtinių energetikos išteklių. Turkijos ir Prancūzijos nesutarimai kirto prancūzų pasitikėjimui NATO aljansu – Paryžius kritikavo NATO dėl nesugebėjimo dialogo būdu spręsti tokių problemų¹⁰⁶. Turkija savo ruožtu, buvo apkaltinta Paryžiaus, jog skatina musulmoniško pasaulio neapykantą Prancūzijos atžvilgiu ir galimai palaiko teroristinius aktus, vykdytus prieš prancūzus. Tai lėmė Turkijos ambasadoriaus išsiuntimą iš valstybės¹⁰⁷. Matoma, jog Libija ir Viduržemio jūros regionas išlieka svarbiais prioritetais Prancūzijai. Paryžius gina savo nacionalinius

---

⁹⁸ Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères, „Speech by President Emmanuel Macron – Ambassadors’ Week 2017“; Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères, „Speech by President Emmanuel Macron - Ambassadors’ Conference 2018“; Ambassade de France en Lettonie, „Ambassadors’ conference – Speech by M. Emmanuel Macron, President of the Republic“.

⁹⁹ France Energy Analysis, „France“, U.S. Energy Information Administration, 2016, <<https://www.eia.gov/international/analysis/country/FRA>> [Žiūrėta 2021 04 15]

¹⁰⁰ Karim Mezran, Federica Saini Fasonotti, „France must recognize its role in Libya’s plight“, Atlantic Council, 2020, <<https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/france-must-recognize-its-role-in-libyas-plaint/>> [Žiūrėta 2021 04 15]; Emadeddin Badi, „Russia isn’t the only one getting its hands dirty in Libya“, Foreign Policy, 2020, <<https://foreignpolicy.com/2020/04/21/libyan-civil-war-france-uae-khalifa-haftar/>> [Žiūrėta 2021 04 12]

¹⁰¹ Žr. 1 Priedas, Łukasz Maślanka, Polish Institute of International Affairs, Vyresnysis analitikas, interviu su autoriumi, Vilnius, 2021 01 02.

¹⁰² Paul Taylor, „France’s double game in Libya“, Politico, 2019, <<https://www.politico.eu/article/frances-double-game-in-libya-nato-un-khalifa-haftar/>> [Žiūrėta 2021 04 16]

¹⁰³ Bruno Stagno Ugarte, „Macron’s Selective Indignation over Libya“, Human Rights Watch, 2020, <<https://www.hrw.org/news/2020/07/17/macrons-selective-indignation-over-libya>> [Žiūrėta 2021 04 15]

¹⁰⁴ John Irish, Marine Penner, „France will not tolerate Turkey’s role in Libya, Macron Says“, Reuters, 2020, <<https://www.reuters.com/article/us-libya-security-france-turkey-idUSKBN23T2US>> [Žiūrėta 2021 04 16]

¹⁰⁵ Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères, „Turkey – Clarifications sought from the Turkish ambassador (2 Jul. 2020)“, 2020, <<https://www.diplomatie.gouv.fr/en/country-files/turkey/news/article/turkey-clarifications-sought-from-the-turkish-ambassador-2-jul-2020>> [Žiūrėta 2021 04 16]

¹⁰⁶ Ten pat.

¹⁰⁷ Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères, „Turkey – Press release by Jean-Yves Le Drian, Minister for Europe and Foreign Affairs (25 October 2020)“, 2020, <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/country-files/turkey/news/article/turkey-press-release-by-jean-yves-le-drian-minister-for-europe-and-foreign?debut_ssra=30&page_courante=4#pagination_ssra> [Žiūrėta 2021 04 16]

interesus ir siekius: 1) stabilizuoti Libija dėl ekonominių ir saugumo klausimų; 2) balansuoti Turkijos įtaką Viduržemio jūroje ir Libijoje, taip atgrasant Ankarą nuo agresyvesnio Turkijos įsitraukimo į konfliktą ir suvaržant jos agresyvią užsienio politiką;.

Sahelis istoriškai yra prancūzų prioritetinis regionas. 2017 m. Macronas akcentuoja, jog būtina stiprinti šio regiono valstybių atsparumą prieš radikalias islamo grupuotes, stiprinant „G5 Sahel“ formatą¹⁰⁸. Macronas pažymi, jog šio regiono stabilumas yra pagrindinis prioritetas siekiant mažinti terorizmo plėtrą Afrikoje bei taip užtikrinant Prancūzijos saugumą¹⁰⁹. Šis regionas yra istoriškai artimas Prancūzijai, kadangi dauguma šių teritorijų kadaise buvo Prancūzijos valdomos kolonijos. Dėl šių priežasčių, Sahelio regione aktyviai veikia Prancūzijos karinės pajėgos, kurių pagrindinis uždavinys yra stabdyti ir naikinti islamiškos valstybės kūrimą¹¹⁰. Šiuo metu Prancūzija išlaiko daugiau nei 5 tūkst. karių su karine technika bei aviacija¹¹¹. Be karinių pajėgų dislokavimo Sahelio regione, Macronas pažymėjo būtinybę bendradarbiauti su Alžyru, Nigerija, Kamerūnu, Mali, Čadu ir kitomis regiono valstybėmis¹¹². Nuo 2014 m. vykstanti tarptautinė karinė operacija „Barkhane“ siekia kariniu būdu užtikrinti regiono saugumą ir skatinti ekonominį stabilumą bei plėtrą. 2019 m. per G7 susitikimą, Prancūzija ir Vokietija pristatė „Saugumo ir Stabilumo Sahele Partnerystės“ programą, kurios tikslas yra sutelkti tarptautinę bendruomenę Sahelio regiono finansiniam, administraciniam, biurokratiniam, saugumo vystymui¹¹³. Prancūzija aktyviai veikia per tarptautinių organizacijų tinklą, siekdama įtraukti daugiau tarptautinių partnerių,¹¹⁴ pvz. Paryžius pirmininkauja Europos Sąjungos misijai Sahele¹¹⁵. Macronas aktyviai siekia tarptautinės paramos ir dėmesio Sahelio regionui, tačiau išlaiko Prancūziją, kaip pagrindinį žaidėją regione, kuris atlieka saugumo garanto prieš teroristinių grupuočių augimą ir balansavimo rolę.

3.1.2. Daugiašališkumas/Daugiapolis pasaulis

Institucionalizuotas tarptautinių organizacijų tinklas yra svarbus ramstis prancūzams siekiant didesnės įtakos pasaulio politikoje. 2017 m. Macronas pažymėjo, jog daugiašalis bendradarbiavimas, ypač JT Saugumo Taryboje, turi spręsti naujus iššūkius, ypač tuos, kurie kyla iš besivystančių naujų

---

¹⁰⁸ Ministère de L'Europe et des Affaires Etrangères, „Speech by President Emmanuel Macron – Ambassadors' Week 2017“; „G5 Sahel“ yra Sahelio regiono valstybių suformuotas formatas siekiant bendradarbiauti kovoje su augančiu terorizmu.

¹⁰⁹ Ten pat.

¹¹⁰ Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères, „Speech by President Emmanuel Macron - Ambassadors' Conference 2018“; Ambassade de France en Lettonie, „Ambassadors' conference – Speech by M. Emmanuel Macron, President of the Republic“, 2019

¹¹¹ Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères, „France's action in the Sahel“, <<https://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/security-disarmament-and-non-proliferation>

¹¹² Ten pat.

¹¹³ Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères, „France's action in the Sahel“

¹¹⁴ Ten pat.

¹¹⁵ Ten pat.

galios centrų, kaip **Kinija**, ir jų siekio transformuoti daugiapolį pasaulį¹¹⁶. Kinija, plėtodama „Šilko kelio“ iniciatyvą bei kitus geopolitinius projektus, verčia europiečius atidžiau žvelgti į šios galios įtaką bei atitinkamai bendrauti su Pekinu, ginant europiečių interesų perspektyvą¹¹⁷. Prezidentas 2018 m. teigė, jog Kinija veikia pagal savo hegemoninį pasaulio supratimą, o tai lemia Pekino piktybišką, pragmatišką daugiašalių organizacijų išnaudojimą, siekiant naudoti sau¹¹⁸. Macronas 2018 m. vizite Kinijoje pabrėžė, jog Kinija yra svarbus veikėjas JT, JT ST, G20, TVF (angl. *IMF, International Monetary Fund*) struktūrose, pvz. siekiant stabdyti Šiaurės Korėjos branduolinių ginklų plėtojimą¹¹⁹. E. Macronas teigė: „Kinija yra diplomatinis genijus, išnaudojantis mūsų susiskaldymą“¹²⁰ ir pabrėžė, jog Europa yra būtina „balansavimo jėga“ Azijoje. Tuo pačiu, prancūzai interpretuoja Pekiną, kaip galimą sąjungininką daugiašalėse klimato kaitos iniciatyvose¹²¹. Apibendrinat, Kinijos ir JAV strateginė konkurencija apibrėžia šiuolaikinę tarptautinę sistemą, tad, Prancūzijos ir Europos interesuose, daugiašališkumas turi sudaryti balansavimo ramstį¹²². Daugiašališkumas padeda išbalansuoti Pekino priešišką politiką Vakarų atžvilgiu, taip atverdamas ekonominių ir diplomatinių galimybių manevro lauką su kiniais.

Jungtinės Amerikos Valstijos užima svarbų vaidmenį prancūziškame pasaulio suvokime¹²³. 2017 m. Macronas pažymėjo, jog Europa turi tapti nepriklausoma ekonomine galia, kuri turi ginti savo interesus pagal tarptautines normas¹²⁴. Galios balansas turi būti iš naujo peržvelgtas, kadangi Europa, pagal Macroną, nebegali patikėti savo saugumo užtikrinimo tik Vašingtonui, nes šis nemato europiečių, kaip rimtų partnerių¹²⁵. Tačiau tuo pačiu Prancūzija privalo išlaikyti dialogą su JAV, nes „izoliacionizmas“ nėra nauja amerikiečių politikos kryptis“¹²⁶. Prancūzai šią Donaldo Trumpo vienašališkumo politiką mato kaip vieną šiuolaikinės vakarų pasaulio santvarkos simptomų ir su ja susijusiu Vestfalijos daugiašalio politikos modelio nuosmukiu¹²⁷. Macrono teigimu, JAV turi savitą

---

¹¹⁶ Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères, „Speech by President Emmanuel Macron – Ambassadors’ Week 2017“;

¹¹⁷ Ten pat. Thomas Gomart, „Guerres invisibles: what should be done by the EU?“ VU TSPMI seminaras, Vilnius, 2021 04 26.

¹¹⁸ Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères, „Speech by President Emmanuel Macron - Ambassadors’ Conference 2018“, 2018

¹¹⁹ Élysée, „Joint statement by the President of the French Republic and the President of the People's Republic of China“, 2018, <<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2018/01/10/declaration-conjointe-du-president-de-la-republique-francaise-et-du-president-de-la-republique-populaire-de-chine>. > [Žiūrėta 2021 04 20]

¹²⁰ Ambassade de France en Lettonie, „Ambassadors’ conference – Speech by M. Emmanuel Macron, President of the Republic“, 2019. Vertimas autoriaus.

¹²¹ Ten pat.

¹²² Élysée, „Speech of the President of the Republic on the Defense and Deterrence Strategy“, 2020

¹²³ Žr. 2 Priedas, Anonimas, Lietuvos Respublikos Užsienio Reikalų Ministerija, interviu su autoriumi, Vilnius, 2021 05 11

¹²⁴ Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères, „Speech by President Emmanuel Macron – Ambassadors’ Week 2017“, 2017.

¹²⁵ Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères, „Speech by President Emmanuel Macron - Ambassadors’ Conference 2018“, 2018

¹²⁶ Ten pat.

¹²⁷ Ten pat.

Vakarų pasaulio sandaros sampratą – amerikiečiai mato laisvę kaip pagrindinę dorybę, dažnai pamindami kitas, tokias kaip klimato kaitos problematika, lygybė, socialinis teisingumas¹²⁸. Macrono nuomone, tokie JAV ir senojo žemyno skirtumai išryškėjo per lyderių ir vyriausybių susitikimus. Prancūzijos prezidentas aiškiai sukritikavo Trumpo vienašališką sprendimą išstoti iš Paryžiaus Klimato Susitarimo (angl. *Paris Climate Agreement*)¹²⁹ ir susitarimo su Iranu,¹³⁰ vadindamas tai „klaida“, bet pabrėžė, jog nesutarimai neturėtų kirsti kelio dialogo plėtrai ir bendradarbiavimui strateginio lygmens klausimuose¹³¹. Donaldas Trumpas savo ruožtu vykdydamas protekcionistinę prekybos politiką bei keldamas klausimą dėl europiečių išlaidų gynybai, pasmerkė prancūzų sieki vystyti „Europos kariuomenės“ idėją, vadindamas ją žeidžiančią ir priešišką JAV interesams¹³².

Nesutarimai apogėjų pasiekė 2019 m. kuomet Emmanuelis Macronas interviu metu įspėjo, jog dėl Vašingtono lyderystės stokos, **NATO** organizaciją ištiko „smegenų mirtis“¹³³. Tai reiškia, jog Europa privalo siekti savo geopolitinio nepriklausomumo¹³⁴. Paryžius argumentavo, jog NATO negali efektyviai funkcionuoti, kadangi egzistuoja aiškios problemos aljanso viduje – Turkijos agresyvi politika, NATO valstybės narių apatija gynybos politikos atžvilgiu, JAV pasitraukimas iš vidutinio nuotolio branduolinių pajėgų sutarties¹³⁵. Bendras JAV vienašališkumo ir izoliacionizmo vektorius skatina peržvelgti Europos saugumo sistemą. Macrono požiūriu, privalu vystyti dialogą su Vašingtonu, tačiau Trumpo administracijos veiksmai, prancūzų prezidento nuomone, įrodo, jog Europa turi siekti nepriklausomumo.

3.1.3. „Suvereni Europa“

Aukščiau minėti prioritetai ir sąveikos apibrėžia Prancūzijos interpretaciją Europos idėjos atžvilgiu. Pagal Macroną, užsienio politika turi būti grindžiama pamatiniais tikslais – siekti Prancūzijos ir Europos saugumo; didinti Paryžiaus įtaką; siekti Prancūzijos nepriklausomybės ir

---

¹²⁸ Ambassade de France en Lettonie, „Ambassadors’ conference – Speech by M. Emmanuel Macron, President of the Republic“, 2019

¹²⁹ Paryžiaus Klimato Susitarimo formatas yra laikomas kaip Prancūzijos diplomatijos laimėjimas, kadangi prancūzai sugebėjo sutelkti didžiąją dalį pasaulio valstybių spręsti nevienareikšmiškai vertinama klimato kaitos problema; šio teisiškai neįpareigojančio susitarimo rėmuose, valstybės pasižada aibeį skirtingų žingsnių, mažinant žmonijos poveikį klimatui. UNFCCC, „The Paris Agreement“, <<https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement/the-paris-agreement>> [Žiūrėta 2021 04 25]

¹³⁰ Associated Press, „The Lastest: Macron calls US exit from Iran deal a ‘mistake’“, 2018, <<https://apnews.com/article/bb6dd8120b824d529132bcd9ba9e612b>> [Žiūrėta 2021 04 25]

¹³¹ Élysée, „Joint press conference of Emmanuel Macron and Donald Trump“, 2017, <<https://www.elysee.fr/en/emmanuel-macron/2017/07/13/joint-press-conference-of-emmanuel-macron-and-donald-trump>> [Žiūrėta 2021 04 25]

¹³² BBC, „Armistice Day: Trump-Macron smooth over defence spat“, 2018, <<https://www.bbc.com/news/world-europe-46162052>> [Žiūrėta 2021 04 25]

¹³³ The Economist, „Emmanuel Macron warns Europe: NATO is becoming brain-dead“, <<https://www.economist.com/europe/2019/11/07/emmanuel-macron-warns-europe-nato-is-becoming-brain-dead>> [Žiūrėta 2021 04 25]

¹³⁴ Ten pat.

¹³⁵ Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères, „Intermediate-Range Nuclear Forces Treaty (1 February 2019)“, 2019, <<https://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/security-disarmament-and-nonproliferation/news/2019/article/intermediate-range-nuclear-forces-treaty-01-02-19>> [Žiūrėta 2021 04 26]

Europos suvereniteto¹³⁶. Paryžius deklaruoja, jog vienintelis būdas Prancūzijai išlikti aktualia galia pasaulyje yra nepriklausomumo, vieningumo, demokratinės ir konkurencinės Europos stiprinimas¹³⁷: „Europa yra ten, kur slypi mūsų suverenitetas“¹³⁸. Prancūzija įdėjo dideles diplomatines pastangas gilesnės Europos autonomijos gynybos srityje¹³⁹, o progresas buvo pasiektas pradendant realizuoti Europos Tarybos patvirtintą Nuolatinio struktūruoto bendradarbiavimo iniciatyvą¹⁴⁰. Nuosekli prekybos politika bei atidi strateginių investicijų plėtra privalo būti užtikrinta, norint, kad Europa taptų ekonomine galia, kuri galėtų save apginti¹⁴¹.

Prancūzų ir vokiečių bendradarbiavimas, pasak Macrono, yra pagrindinė varomoji ES jėga, kuri yra pajėgi transformuoti uniją, tad pastovus dialogas su Berlynu yra būtina sąlyga prancūzų tikslams pasiekti¹⁴². Prancūzijos prezidentūra siūlo reformuoti esančias ES struktūras, kadangi jos neatliepia šiuolaikinių iššūkių ir kloja kelią destabilizuojantiems procesams, tokiems kaip Jungtinės Karalystės (JK) išstojimas iš ES (siūloma mažinti ES Komisijos narių skaičių iki 15; perorientuoti centrinius strateginius siekius)¹⁴³. Europos strateginės nepriklausomybės idėja turi kurti atsvarą Kinijos ir JAV geopolitiniam susipriešinimui, kadangi šiandien nei viena šių valstybių nemato Europos kaip savarankiškos politinės žaidėjos, o Europa savo ruožtu tampa kovos lauku¹⁴⁴. Galių polių abipusis priešiškas skaldo daugiašalę sistemą, tad Europa privalo reaguoti ir bandyti perversti galios balansą savo naudai¹⁴⁵. Siekiant išvengti izoliacijos nuo kitų pasaulio hegemonų ir, tuo pačiu, užtvirtinti Europos, kaip nepriklausomos galios statuso pripažinimą, Macronas siūlo atsispirti nuo trijų dorybių: žmogaus ir žodžio demokratinė *laisvė*; *saugumas*, kuris turėtų užtikrinti kontinento gynybą; *progresas*, pagal kurį europiečiai ekonomiškai ir technologiškai konkuruos su kitomis pasaulio valstybėmis¹⁴⁶. Macronas apibendrina, jog kalbos apie Europą negali vykti tarp

---

¹³⁶ Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères, „Speech by President Emmanuel Macron – Ambassadors’ Week 2017“, 2017.

¹³⁷ Élysée, „President Macron gives speech on new initiative for Europe“, 2017, <<https://www.elysee.fr/en/emmanuel-macron/2017/09/26/president-macron-gives-speech-on-new-initiative-for-europe>> [Žiūrėta 2021 04 26]

¹³⁸ Ten pat.

¹³⁹ Žr. 1 Priedas, Łukasz Maślańka, Polish Institute of International Affairs, Vyresnysis analitikas, interviu su autoriumi, Vilnius, 2021 01 02.; Žr. 2 Priedas, Anonimas, Lietuvos Respublikos Užsienio Reikalų Ministerija, interviu su autoriumi, Vilnius, 2021 05 11

¹⁴⁰ Ten pat.

¹⁴¹ Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères, „Speech by President Emmanuel Macron – Ambassadors’ Week 2017“, 2017.

¹⁴² Ten pat.

¹⁴³ Élysée, „President Macron gives speech on new initiative for Europe“, 2017; Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères, „Speech by President Emmanuel Macron - Ambassadors’ Conference 2018“, 2018

¹⁴⁴ Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères, „Speech by President Emmanuel Macron - Ambassadors’ Conference 2018“, 2018; Thomas Gomart, „Guerres invisibles: what should be done by the EU?“ VU TSPMI seminaras, Vilnius, 2021 04 26.

¹⁴⁵ French Embassy in London, „Ambassadors’ conference – Closing speech by M. Jean-Yves Le Drian, Minister for Europe and Foreign Affairs“, 2019, <<https://uk.ambafrance.org/Foreign-Minister-outlines-France-s-global-priorities>> [Žiūrėta 2021 04 25]; Thomas Gomart, „Guerres invisibles: what should be done by the EU?“ VU TSPMI seminaras, Vilnius, 2021 04 26.

¹⁴⁶ Élysée, „For European renewal“, 2019, <<https://www.elysee.fr/en/emmanuel-macron/2019/03/04/for-european-renewal>> [Žiūrėta 2021 04 25]

Maskvos, Pekino ar Vašingtono be europiečių žinios¹⁴⁷, tad senojo žemyno valstybės turi keisti savo poziciją pasaulyje.

3.2 Prancūzijos prioritetų hierarchija

Išanalizavus 2017-2020 m. Prancūzijos užsienio politikos interesus ir prioritetus, įmanoma sustruktūruoti prioritetų aibę. Įmanoma išvelgti, jog Paryžiaus politikos hierarchija yra artimai susijusi su prancūzų grėsmių suvokimu ir, tai kaip Prancūzija adresuoja tas grėsmes:

1) **Terorizmas.** Pirmiausia, Prancūzijos deklaruojamas prioritetas yra sumažinti radikalaus islamo grėsmę Prancūzijos piliečiams ir teritorijai, naikinant bet kokius radikalius vienetus artimose geografinėse plotmėse. Ši grėsmė, kylanti iš aplinkinės Prancūzijos kaimynystės, sudaro prielaidas bendradarbiavimui arba priešiškamui su skirtingomis valstybėmis. Kova su terorizmu gali būti matoma kaip jungiantis dėmuo, pagal kurį Prancūzija gali rinktis bendradarbiauti su valstybėmis, kurios natūraliai nėra sąjungininkės.

2) **Daugiapolis pasaulis.** Kaip parodė literatūros apžvalga, šis užsienio politikos siekis yra ilgalaikis Prancūzijos galios maksimizavimo projektas. Kaip minėta šio darbo įvade, Charles de Gaulle mintis, jog Prancūzija turi siekti didesnes pasaulio rolės, ryškiai pasimato ir Emmanuelio Macrono politikoje. Augant JAV ir Kinijos varžymuisi dėl pasaulio įtakos ekonominiuose ir kariniuose aspektuose, Prancūzija atsargiai save pozicionuoja, siekdama išlaikyti pirmiausia savo reliatyvią galią europiniame ir globaliame kontekste. Augantys regiono veikėjai, kaip Turkija, reikalauja Paryžiaus specifinės prieigos prie šių valstybių politikos. Daugiašališkumas turėtų mažinti atskirų galios polių augimą.

3) **Suverenios Europos idėja.** Ši kryptis aprėpia aukščiau minėtus prioritetus. Prancūzai savo politikos vektorių kreipia į aktyvumą europiniame kontekste. Po JK išstojimo iš ES, Prancūzija stengiasi save pozicionuoti kaip natūralią Sąjungos lyderę. Prancūzija stengiasi įtraukti kuo daugiau europinių partnerių, adresuojant nekonvencines grėsmes kaimyniniuose regionuose, bei siekia didesnio Europos sostinių įsitraukimo vystant Europinę kariuomenę. Ekonominis augimas ir investicijos į inovatyvias technologijas turi sumažinti augančią JAV ir Kinijos duopoliją technologijų ir ekonominės galios srityse. Nesutarimai su JAV dėl vykdomos vienašalės politikos, Kinijos agresyvus augimas ir tvirtesnės pozicijos siekis pasaulio reikaluose, skatina Paryžių atsiversti į Europos kontinentą. Pagal Paryžių, Europa yra būdas maksimizuoti savo reliatyvią galią bei įtaką.

3.3 Prancūzijos politika Rusijos atžvilgiu 2017–2020 m.

3.3.1. *Atsargi prieiga 2017 m.*

---

¹⁴⁷ Élysée, „Speech of the President of the Republic on the Defense and Deterrence Strategy“, 2020.

Akademikai pastebi, jog Emmanuelio Macrono santykių su Vladimiru Putinu pradžia 2017 m. pasireiškia atsargumu¹⁴⁸. Rusijos ambasadorius Prancūzijoje Aleksandras Orlovas interviu metu išreiškė, kad Maskva norėtų matyti Prancūziją labiau „autonominę nuo kitų valstybių įtakos“¹⁴⁹. G7 viršūnių susitikime Sicilijoje¹⁵⁰ gegužės 27 d. 2017 m., Macrono pozicija dialogo su Maskva atžvilgiu yra siejama su pačių rusų vaidmeniu sprendžiant karinę krizę Ukrainos rytuose, tačiau ekonominės sankcijos Rusijai turi būti tęsiamos¹⁵¹. G7 ir ES vadovai sutarė tęsti ekonomines sankcijas, o esant reikalui – jas griežtinti.

Po kelių dienų, gegužės 29 d. V. Putinas buvo pirmasis užsienio vadovas, atvykęs vizitui į Paryžių, pažymint 300 metų diplomatinių santykių užmezgimo sukaktį. Vizito metu Macronas viešai išreiškė tvirtą poziciją demokratinių, žmogaus teisių ir tarptautinės teisės klausimais bei pabrėžė Rusijos kišimąsi į Prancūzijos prezidento rinkimus¹⁵². Tuo pačiu Macronas užsiminė, jog cheminio ginklo naudojimas Sirijos konflikte išsaus automatinį kinetinį atsakomąjį smūgį, vis-à-vis referuodamas į Rusijos aktyviai palaikomą Bashar al-Assado režimą¹⁵³. Tokia užtikrinta pozicija signalizavo, jog Prancūzijos politikos vektorius, nepaisant Eliziejaus rūmų šeimininko pasikeitimo, nepakis.

Prancūzija pabrėžė, jog nebus „jokių nuolaidų Kremlui“, kadangi Maskva vis neužtikrina taikos rytų Ukrainoje¹⁵⁴. Taip pat, Vladimiras Putinas pasidžiaugė, jog dvišalės prekybos mąstai ir ekonominiai saitai auga, o panaikinus ekonomines sankcijas Rusijai, šie ryšiai sustiprėtų dar labiau¹⁵⁵. Bet tuo pačiu Macronas pasiūlė Rusijai sukurti bendrą darbinę grupę kovai prieš terorizmą Sirijoje¹⁵⁶. Yra pastebima, jog švelnesnė Macrono pozicija dėl Bashar al-Assado pasitraukimo bei prancūzų siūlymai bendradarbiauti kovoje prieš ISIS, galėjo leisti ieškoti bendrų sąlyčio taškų. Reikia atsižvelgti, kad tiek Rusijai, tiek Prancūzijai terorizmas yra ženkli grėsmė nacionaliniam saugumui¹⁵⁷. Rusija neatsakė į šį pasiūlymą, kadangi Kremlius tikėjosi įtraukti Paryžių į Sirijos konflikto sprendimą pagal savo diktuojamas sąlygas. Prancūzijos siūlymo kooperotis dėl terorizmo

---

¹⁴⁸ Tatiana Kastouéva-Jean, „France and Russia: The Limits of Bilateral Cooperation“, Thomas Gomart, Marc Hecker (sud.), *Macron, Diplomat: A New French Foreign Policy?*, IFRI, 2018, 49-53

¹⁴⁹ Embassy of the Russian Federation in France, „Interview with the Russian Ambassador to France, Mr. Alexander Orlov awarded to Challenges magazine, May 18, 2017“, 2017, <https://france.mid.ru/fr/countries/cscor/evenements/interview_de_1_ambassadeur_de_russie_en_france_m_alexandre_orlov_accord_e_au_magazine_challenges_18_/> [Žiūrėta 2021 04 26]

¹⁵⁰ Po Krymo aneksijos bei intervencijos rytų Ukrainoje, Rusijos narystė G8 formate buvo panaikinta.

¹⁵¹ Andrew Rettman, „Macron to tell Putin EU sanctions to stay“, *EUobserver*, 2017, <<https://euobserver.com/foreign/138046>> [Žiūrėta 2021 04 26]

¹⁵² Élysée, „Visite de travail de M. Vladimir POUTINE, Président de la Fédération de Russie“, 2017, <<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2017/05/29/visite-de-travail-de-m-vladimir-poutine-president-de-la-federation-de-russie-2>> [Žiūrėta 2021 04 26]

¹⁵³ Ten pat.

¹⁵⁴ Élysée, „Visite de travail de M. Vladimir POUTINE, Président de la Fédération de Russie“, 2017

¹⁵⁵ Ten pat.

¹⁵⁶ Ten pat.

¹⁵⁷ Pavel Baev, „From Chechnya to Syria: The Evolution of Russia’s Counter-Terrorist Policy“, *Notes de l’Ifri Russie nei Visions* No. 107, IFRI, 2018, 30

nusvėrimas gali būti aiškinamas Rusijos nenoru taikytis su Vakarų valstybių vienašališku įsitraukimu Sirijoje bei tvirta cheminio ginklo naudojimo pozicija. Taip pat, matomas atitikimas teoriniam modelyje – Macronas norint įtraukti Rusija į bendrą kovą, bando pasiūlyti nuolaidesnę ir priimtinesnę poziciją, tačiau nekompromituodamas savo deklaruojamų vertybių.

Prancūzijos ir Rusijos pozicijos dėl Ukrainos išsiskyrė dar labiau. Birželio mėn. vykusiam Prancūzijos ir Rusijos užsienio reikalų ministrų susitikime, ministrai pabrėžė, jog pozicijų skirtis yra išties didelė, tačiau Putino ir Macrono susitikimas paklojo pamatus tolimesnėms konsultacijoms¹⁵⁸. Macronas, pateikdamas save kaip „tarpininką“, paragino greičiausiu metu atgaivinti „Normandijos ketverto“ formatą konflikto Donbaso regione sprendimui, kadangi šio formato rėmuose 2016 m. vykusiam paskutiniame susitikime pasiekti susitarimai akivaizdžiai nebuvo įgyvendinti¹⁵⁹. Ekonominių sankcijų atšaukimas yra tiesiogiai priklausomas nuo Rusijos. Ukrainos prezidento Petro Poroshenko vizito metu birželio 26 d. Macronas tarėsi, jog Ukrainos, Prancūzijos, Vokietijos ir Rusijos atstovai susitiktų Normandijos formato rėmuose birželio ar liepos mėn.¹⁶⁰ Tuo pačiu metu padėtis Ukrainoje eskalavosi, kai fronto linijoje per savaitę žuvo 15 Ukrainos karių, o Donecko separatistų lyderis Aleksandras Zakharchenko paskelbė apie naujos „Malorossiya“ (liet. Mažosios Rusijos) valstybės sukūrimo planus¹⁶¹. Prieš pat G20 viršūnių susitikimą įvyko Normandijos formato vadovų virtualus pokalbis, tačiau jokie konsensuso nebuvo pasiekta, o Rusija toliau atmetė kaltinimus, esą Maskva neturi intereso ar instrumentų remti prorusiškus separatistus¹⁶².

2017 m. vasarą, pritaikius papildomą ekonominių ir politinių sankcijų paketą prieš Rusiją, Paryžiaus ir Vašingtono pozicijos reikšmingai išsiskyrė. Prancūzų teigimu šios sankcijos yra „galimai neteisėtos“ dėl ekstra teritorinio pobūdžio ir trukdo vystyti abipusį dialogą su Maskva¹⁶³. Prancūzijos prezidentas pabrėžė¹⁶⁴, jog Paryžius nenusileis Rusijai ir nesieks ES lygiu priimtų ekonominių

---

¹⁵⁸ Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères, „Russia – Statements by M. Jean-Yves Le Drian at the joint press conference with Mr Sergei Lavrov (20 June 2017)“, 2017, [<https://www.diplomatie.gouv.fr/en/our-ministers/jean-yves-le-drian/press/article/russia-statements-by-m-jean-yves-le-drian-at-the-joint-press-conference-with-mr>] [Žiūrėta 2021 04 29]

¹⁵⁹ Die Bundesregierung, „Accepting joint responsibility“, 2017, <<https://archiv.bundesregierung.de/archiv-de/meta/startseite/accepting-joint-responsibility-426896>> [Žiūrėta 2021 04 28]

¹⁶⁰ Interfax-Ukraine, „Macron says ‘Normandy format’ leaders to meet in late June – early July“, Kyiv Post, 2017, <<https://www.kyivpost.com/ukraine-politics/macron-says-normandy-format-leaders-meet-late-june-early-july.html>> [Žiūrėta 2021 04 28]

¹⁶¹ Claudia von Salzen, „No end in sight to Ukraine fighting as Normandy format stumbles“, Euroactiv, 2017, <<https://www.euroactiv.com/section/europe-s-east/news/no-end-in-sight-to-ukraine-fighting-as-normandy-format-stumbles/>> [Žiūrėta 2021 04 28]

¹⁶² Ten pat.

¹⁶³ Reuters, „France says U.S. sanctions on Iran, Russia look illegal“, 2017, <<https://www.reuters.com/article/us-usa-trump-russia-france-idUSKBN1AB1MS>> [Žiūrėta 2021 04 29]; Kremlin, „Meeting with President of France Emmanuel Macron“, 2017, <<http://en.kremlin.ru/events/president/news/55015>> [Žiūrėta 2021 04 29]

¹⁶⁴ Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères, „Speech by President Emmanuel Macron – Ambassadors‘ Week 2017“, 2017

sankcijų atšaukimo. Tačiau Macronas ir Vokietijos kanclerė, Angela Merkel, pabrėžė, kad ne tik Rusija, bet ir Ukraina privalo dėti daugiau pastangų taikaus konflikto sprendimo srityje¹⁶⁵.

Pirmieji Macrono prezidentavimo metai neparodė aiškių motyvų ir galimybių siekti geresnių santykių su Rusija. Priešingai, Macronas nuo pat pradžių užėmė tvirtą poziciją kritikuojant Kremliu dėl jo vykdomų agresyvių veiksmų. Kova su terorizmu, kaip vienas iš Macrono užsienio politikos 2017 m. prioritetų, nesudarė galimybių siekti glaudesnių santykių su Putinu dėl pačios Rusijos nenoro taikytis su Vakarų valstybių pozicija Assado vyriausybės veiksmų klausimu. Tačiau galima pastebėti ir kitus ryšius tarp prioritetų. Macrono nepritarimas vienašališkoms JAV sankcijoms, nepaisant to, jog Prancūzija buvo viena pagrindinių ES valstybių, siekiančių sankcijų pratęsimo. Macrono pozicija sudarė galimybę prancūzams kurti specifinės dinamikos politiką Rusijos atžvilgiu, taip tampant mažiau priklausomiems nuo kitų, didžiųjų ES ir NATO valstybių.

3.3.2. Bendros pozicijos paieška 2018 m.

2018 metai tapo lūžio tašku Macrono santykiuose su Rusija. Vasario mėn. Prancūzijos užsienio ministrui Jean-Yves Le Drians viešint Maskvoje kartu su Rusijos ministru Sergejumi Lavrovu, dvi pusės pakartojo, jog būtina siekti konstruktyvaus dialogo, plėtojant geresnius Kremliaus ir Paryžiaus santykius bei atsispiriant nuo 2017 m. Putino ir Macrono susitikimo Versalyje¹⁶⁶. Tačiau blogėjant padėčiai Sirijoje, kur artėjo opozicijos kapituliacija Damasko priemiestyje Ghoutoje, Merkel ir Macronas laišku kreipėsi į V. Putiną primygtinai ragindami pasinaudoti politiniais svertais ir sustabdyti Assado režimą nuo tolimesnio kraujo praliejimo ir humanitarinės krizės blogėjimo¹⁶⁷. Kremlius ignoravo tokius prašymus, skirtis Sirijos klausimu išliko, o tai savo ruožtu stabdė dvišalių santykių atšilimą.

2018 m. kovo mėn. pradžioje JK pranešė apie pasikėsinimą į buvusį KGB (Sovietų saugumo ir žvalgybos aparatas) žvalgybos agentą Sergėjų Skripalį ir jo dukterį, pasinaudojant cheminiu ginklu¹⁶⁸. Prancūzija užtikrintai palaikė britus, kurie tiesiogiai kaltino Rusiją įvykdžius pasikėsinimą, pasinaudojant koviniu cheminiu agentu „Novichok“ (lt. *naujokas*)¹⁶⁹. Rusijai neigiant šiuos

---

¹⁶⁵ Reuters, „Merkel, Macron urge Russia, Ukraine to step up peace efforts“, 2017, <<https://www.reuters.com/article/us-ukraine-crisis-france-germany-idUSKCN1B81P4>> [Žiūrėta 2021 04 30]

¹⁶⁶ The Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation, „Foreign Minister Sergey Lavrov’s opening remarks during talks with Minister for Europe and Foreign Affairs of France Jean-Yves Le Drian, Moscow, February 27, 2018“, 2018, <https://www.mid.ru/en/posledniye_dobavlnenniye/-/asset_publisher/MCZ7HQUMdqBY/content/id/3100686> [Žiūrėta 2021 04 30]

¹⁶⁷ Patrick Donahue, „Merkel, Macron Demand Putin Act on Syria in Joint Letter“, Bloomberg, 2018, <<https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-02-23/merkel-macron-demand-putin-act-on-syria-in-joint-letter>> [Žiūrėta 2021 04 30]

¹⁶⁸ France 24, „Macron backs UK over Russian role in Skripal poisoning“, 2018, <<https://www.france24.com/en/20180315-france-macron-uk-may-russian-role-skripal-poisoning-chemical-weapons-putin>> [Žiūrėta 2021 04 30]

¹⁶⁹ UK Government, „Salisbury attack: Joint statement from the leaders of France, Germany, the United States and the United Kingdom“, 2018, <<https://www.gov.uk/government/news/salisbury-attack-joint-statement-from-the-leaders-of-france-germany-the-united-states-and-the-united-kingdom>> [Žiūrėta 2021 04 30]

kaltinimus, Paryžius kartu su Vakarų partneriais siekė pritaikyti sankcijas Rusijos režimui dėl cheminio ginklo panaudojimo¹⁷⁰. Kiek vėliau, al-Assado režimas balandžio 7 d. 2018 m. įvykdė cheminę ataką prieš opozicijos kovotojus ir civilius Ghoutos priemiestyje, kas nedelsiant iššaukė Prancūzijos, JAV ir JK sparnuotų raketų smūgius į Sirijos vyriausybės kariuomenės taikinius, taip įvykdant Macrono užbrėžtas „raudonas linijas“¹⁷¹. Rusija savo ruožtu teigė, jog cheminės atakos nebūta, bei apkaltino Vakarų veiksmus esant ataka prieš Sirijos suverenumą¹⁷². Prancūzų žvalgybos ataskaitoje pateikiami įrodymai, jog Rusijos karinės oro pajėgos netiesiogiai prisidėjo prie cheminės atakos, sudarydamos jai visas įmanomas sąlygas¹⁷³.

Macronui viešint Vašingtone abi pusės stengėsi rasti bendrus sąlyčio taškus dialoge bei išsaugoti esamų tarptautinių susitarimų struktūras. Visgi Trumpo įvesti prekybos tarifai ES metalų žaliavoms bei pranešimai¹⁷⁴ apie galimą JAV pasitraukimą iš sutarties su Iranu privertė prancūzus užimti gynybinę poziciją ir skatinti Vašingtoną susilaikyti nuo tokių vienašališkų sprendimų¹⁷⁵. Vašingtonas vienašališkai pasitraukė iš sutarties su Iranu gegužės 8 d., o šis žingsnis sulaukė ypatingai daug kritikos iš Europos ir Rusijos vadovų.

Praėjus porai mėnesių nuo cheminio ginklo panaudojimo prieš Skripalių šeimą bei Assado atakų prieš civilius Emmanuelis Macronas vizitavo Sankt Peterburge vykusiame pasaulio ekonomikos forume, kur susitiko su Vladimiru Putinu. Šio susitikimo svarbiausiu akcentu tapo Macrono bandymas įtraukti Rusiją į derybas dėl susitarimo su Iranu branduolinės ginkluotės klausimu¹⁷⁶. Macronas kalboje dėstė, jog daugiašališkumas, kaip tarptautinių santykių santvarka, turi

---

¹⁷⁰ Élysée, „Telephone conversations between President Macron and President Trump“, 2018, <<https://www.elysee.fr/en/emmanuel-macron/2018/03/27/telephone-conversations-between-president-macron-and-president-trump-2>> [Žiūrėta 2021 04 30]

¹⁷¹ Alice Cuddy, „Read Trump, May and Macron’s full statements on Syria strikes“, Euronews, 2018, <<https://www.euronews.com/2018/04/14/read-trump-may-and-macron-s-full-statements-on-syria-strikes>> [Žiūrėta 2021 04 30]; Élysée, „Telephone conversations between President Macron and President Trump“, 2018, <https://www.elysee.fr/en/emmanuel-macron/2018/04/08/telephone-conversations-between-president-macron-and-president-trump-1> [Žiūrėta 2021 04 30]

¹⁷² TASS, „White Helmets staged Douma ‘chemical weapons attack’ on civilians — Russian General Staff“, 2018, <<https://tass.com/defense/999108>> [Žiūrėta 2021 04 30]

¹⁷³ Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères, „National assessment Chemical attack of 7 April 2018 (Douma, Eastern Ghouta, Syria) Syria’s clandestine chemical weapons programme“, 2018, <https://www.diplomatie.gouv.fr/IMG/pdf/180414_-_syria_-fr_national_assessment_english-version_cle0c76b5.pdf> [Žiūrėta 2021 04 30]

¹⁷⁴ Jennifer Rankin, „EU opens WTO case against Trump's steel and aluminium tariffs“, The Guardian, 2018, <<https://www.theguardian.com/business/2018/jun/01/eu-starts-retaliation-against-donald-trumps-steel-and-aluminium-tariffs>> [Žiūrėta 2021 05 02]

¹⁷⁵ Élysée, „SPEECH OF THE PRESIDENT OF THE REPUBLIC, EMMANUEL MACRON, BEFORE THE CONGRESS OF THE UNITED STATES OF AMERICA“, 2018, <<https://www.elysee.fr/en/emmanuel-macron/2018/04/25/speech-by-the-president-of-the-republic-emmanuel-macron-at-the-congress-of-the-united-states-of-america>> [Žiūrėta 2021 05 02]

¹⁷⁶ Élysée, „Telephone conversation between President Macron and Vladimir Putin, President of the Russian Federation“, 2018, <<https://www.elysee.fr/en/emmanuel-macron/2018/04/30/telephone-conversation-between-president-macron-and-vladimir-putin-president-of-the-russian-federation>. > [2021 05 04]; Michel Duclos, Dmitri Trenin, „Emmanuel Macron in Russia: Viewpoints from Paris to St. Petersburg“, Institut Montaigne, 2018, <<https://www.institutmontaigne.org/en/blog/emmanuel-macron-russia-viewpoints-paris-st-petersburg>> [Žiūrėta 2021 05 04]

viršyti ideologines skirtis, kurios, prezidento nuomone, tik veda prie konfrontacijos. Macronas pažymėjo, jog Rusija paskutiniaisiais metais sustiprino ir užtvirtino savo vaidmenį regioninėje aplinkoje, ypač Vidurio Rytuose, kas yra verta pagarbos, bet tuo pačiu, Rusija privalo gerbti ES ir Prancūzijos sąjungininkų suverenitetą ir interesus¹⁷⁷. Macronas visgi neužsiminė apie šiuolaikines konvencines grėsmes Europai iš Rytų.

Matomas Macrono pozicijos pokytis Sirijos klausimu. Prezidentas pabrėžė, jog kartu su Rusija bus tariamasi dėl Sirijos karo baigties Astanos ir „Mažosios Grupės“ (2017 m. JT rėmuose sukurtas pasitarimo forumas) formatuose - Prancūzijos interesus nėra režimo pakeitimas, tik taikus konflikto sprendimas¹⁷⁸. Be kita ko, Macronas akcentavo, jog Rusija privalo būti dialogo dėl Europos ir pasaulio saugumo dalimi, net egzistuojant tokioms didelėms skirtims fundamentaliais klausimais¹⁷⁹. Pagal Macrono poziciją, Europos saugumas turėtų būti kuriamas kartu su Rusija, o ne prieš Rusiją¹⁸⁰. Šis vizitas buvo pirmas signalas, kad Prancūzijos prezidentas pradėjo aktyviai ieškoti galimybių plėtoti dialogą bendradarbiavimo ir Maskvos įtraukimo klausimais, pasinaudojant nuolaidesniu bendru tonu bei sprendimais.

Nesutarimai su Trumpu tęsėsi. G7 susitikimo metu Donaldo Trumpo konfliktas dėl prekybos, klimato kaitos bei gynybos išlaidų su kitomis valstybėmis sąlygojo tai, jog Vašingtonas nedalyvavo oficialiame G7 susitikimo pabaigos komunikate¹⁸¹. Macronas šią Trumpo poziciją pavadino „izoliacine“¹⁸². 2018 m. spalio mėn. Trumpo administracija pranešė, jog ketina pasitraukti iš vidutinio nuotolio branduolinių pajėgų sutarties (angl. *Intermediate-Range Nuclear Forces Treaty*), o tai prancūzų prezidentūros nuomone stato į pavojų europiečių saugumą ir strateginį stabilumą¹⁸³. Pirmojo pasaulinio karo baigties šimtmečio minėjime Trumpo ir Macrono skirtis pasirodė dar ryškiau. Žiniasklaidos pranešime Trumpas nevengė kritikuoti Prancūzijos idėjos kurti labiau autonominę bei nepriklausomą Europinę kariuomenę bei pabrėžė, jog esama NATO valstybių gynybos finansavimo situacija yra nepagarbi ir įžeidžia Amerikos tautą¹⁸⁴. Tuo pačiu prezidentas Trumpas socialiniame tinkle „Twitter“ parašė įrašą su Prancūzijos poziciją žeminančiais epitetais ir

---

¹⁷⁷ Ten pat.

¹⁷⁸ Élysée, „Conférence de presse conjointe du Président de la République, Emmanuel Macron et de Vladimir Poutine à Saint-Petersbourg“, 2018, <<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2018/05/24/conference-de-presse-conjointe-du-president-de-la-republique-emmanuel-macron-et-de-vladimir-poutine-a-saint-petersbourg>> [Žiūrėta 2021 05 04]

¹⁷⁹ Ten pat.

¹⁸⁰ Ten pat.

¹⁸¹ BBC, „G7 summit ends in disarray as Trump abandons joint statement“, 2018, <<https://www.bbc.com/news/world-us-canada-44427660>> [Žiūrėta 2021 05 04]

¹⁸² Emmanuel Macron, vaizdo pranešimas, <<https://twitter.com/emmanuelmacron/status/1004812693348511751?lang=en>> [Žiūrėta 2021 05 04]

¹⁸³ Reuters, „France's Macron told Trump that nuclear pact is key to Europe's security“, 2018, <<https://www.reuters.com/article/us-usa-nuclear-macron-trump-idUSKCN1MW168>> [Žiūrėta 2021 05 05]

¹⁸⁴ C-Span, „President Trump and President Macron Bilateral Meeting in Paris“, 2018, <<https://www.c-span.org/video/?454285-1/president-trump-french-president-macron-hold-bilateral-meeting-paris>> [Žiūrėta 2021 05 04]

pabrėžė žemus Emmanuelio Macrono populiarumo reitingus¹⁸⁵. Oficialioje minėjimo kalboje Macronas pažymėjo, jog nacionalizmas yra patriotizmo priešas bei trukdo kurti šiuolaikinio pasaulio saugumo architektūrą, kurios tikslas yra išvengti Pirmojo pasaulinio karo lygio konfliktų bei valstybių vienašališkumo mažinimas vykdant užsienio politikos tikslus¹⁸⁶. Apibrėžti teorinėje dalyje, prioritetai ir sąveikos su kitais veikėjais, nurodo, jog, Macronui norint siekti savo tikslų, būtina ieškoti specifinės sąveikos su Rusija, kadangi JAV tampa verčiau trukdžiu nei pagalba, siekiant daugiašališkumo.

2018 m. lapkričio mėn. rusų karo laivyno pajėgos taranavo ukrainiečių karo laivus, blokuodamos Kerčės sąsiaurį, ir užgrobė Ukrainos jūreivius. Vokietija ir Prancūzija pareikalavo Rusijos nedelsiant paleisti Ukrainos karius bei deeskaluoti situaciją, tačiau neužsiminė apie jokiais nuobaudas dėl rusų veiksmų¹⁸⁷. Tuo pačiu Macrono ir Putino susitikimo metu per G20 forumą, prezidentas Macronas iškėlė Rusijos agresyvių veiksmų prieš Ukrainą klausimą, tačiau Macronas toliau pabrėžė, jog vyks kalbos apie bendrą Europos saugumo ir gynybos architektūrą¹⁸⁸.

Matoma, jog 2018 m. pagilėjus skirčiai tarp Vašingtono bei Paryžiaus dėl vienašališkų Trumpo iniciatyvų bei nesutarimų prekybos ir gynybos aspektuose, Macrono pozicija Rusijos atžvilgiu sušvelnėjo – aktyviai buvo ieškoma bendrų bendradarbiavimo sričių bei pozicijų. Būtina pastebėti, jog Macronas įvykdė savo pažadus nubrėždamas „raudonas linijas“ Sirijos režimui, kas savo ruožtu, buvo aršiai kritikuojama Maskvos, bei toliau rėmė Ukrainos poziciją konflikte su Rusija. Visgi Macronas 2018 m. buvo daug labiau linkęs tuos nesutarimus matyti kaip antraeiles problemas, kurios nebūtinai turi stabdyti bendrą santykių su Rusija gerinimo kryptį.

3.2.3. Suartėjimas (angl. rapprochement) 2019 m.

2019-2020 m. laikotarpiu Prancūzijos ir Rusijos santykiai gerėjo. Šiuo laikotarpiu pastebimi aktyvūs Prancūzijos bandymai suartėti Rusijos atžvilgiu. 2019 m. birželio mėn. įvyko aukšto lygio Rusijos ir Prancūzijos ministrų pirmininkų Dmitrijaus Medvedevo ir Eduardo Philippe susitikimas, siekiant aptarti ekonominio ir politinio bendradarbiavimo perspektyvas¹⁸⁹. Kaip teigė prancūzų ministras: „norima sukurti naują erdvę politiniam dialogui su Rusija“, o Medvedevas antrino

---

¹⁸⁵ Pirminis šaltinis neprieinamas, kadangi „Twitter“ panaikino Donaldo Trumpo paskyrą. Žr. France24, „Trump slams Macron, France in burst of tweets after Paris visit“, 2018, <<https://www.france24.com/en/20181113-usa-trump-macron-france-burst-tweets-paris-visit-twitter-wwi-wwii-germany-wine>> [Žiūrėta 2021 05 04]

¹⁸⁶ Élysée, „SPEECH BY MR. EMMANUEL MACRON, PRESIDENT OF THE REPUBLIC (ARC DE TRIOMPHE, PARIS - NOVEMBER 11, 2018)“, 2018, <<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2018/11/12/speech-by-mr-emmanuel-macron-president-of-the-republic-commemoration-of-the-centenary-of-the-armistice-arc-de-triomphe.en>> [Žiūrėta 2021 05 04]

¹⁸⁷ French Embassy in London, „EU countries voice "utmost concern" over Russia-Ukraine incident“, 2018, <<https://uk.ambafrance.org/EU-countries-voice-utmost-concern-over-Russia-Ukraine-incident>> [Žiūrėta 2021 05 05]

¹⁸⁸ Kremlin, „Meeting with President of France Emmanuel Macron“, 2018, <<http://en.kremlin.ru/events/president/news/59276>> [Žiūrėta 2021 05 05].

¹⁸⁹ The Russian Government, „Russia-France talks“, 2019, <<http://government.ru/en/news/37134/>> [Žiūrėta 2021 05 06]

„komunikacijos kanalų iššaldymas yra blogiausias kelias“¹⁹⁰. Tai buvo pirmas vyriausybinių premjero lygmens susitikimas po 2013 m.. Kadangi buvo matomi tam tikri signalai apie Rusijos susidomėjimą dialogu bei didėjant takoskyrai tarp Paryžiaus ir Vašingtono, prancūzams buvo racionalu žengti link santykių normalizavimo.

Prieš pat G7 viršūnių susitikimą, rugpjūčio 19 d. Vladimiras Putinas atvyko Macrono kvietimu į Bregançon, Prancūzijos pietuose esančią prezidento vasaros rezidenciją. Tuo pačiu laiku Maskvoje vyko masiniai protestai dėl Rusijos vyriausybės atsisakymo registruoti opozicijos kandidatus rinkimuose. Įdomu pažymėti, jog prieš pat Macrono ir Putino susitikimą rusų valdžia netikėtai paleido iš kalėjimo prancūzų investitorių Philippe Delpalą¹⁹¹. Aukšto rango Kremliaus patarėjas Jurij Ushakov apibūdino šį susitikimą kaip „loginę Macrono ir Putino santykių seką“¹⁹².

Bregançon susitikimas, Macrono žodžiais, tapo „istoriniu“. Macronas atkartodamas savo pirmtako de Gaulle žymiąją frazę pabrėžė, jog Europa privalo būti „nuo Lisabonos iki Vladivostoko“¹⁹³. Susitikimo metu tiek Putinas, tiek Macronas nevengė aliuzijų į Charles de Gaulle istorinius saitus su Sovietų Sąjunga bei į jo geopolitinio pasaulio suvokimą¹⁹⁴. Abiejų prezidentų nuomone, naujojo Ukrainos prezidento Volodymyro Zelenskio išrinkimas teikia optimizmo siekiant išspręsti konfliktą rytų Ukrainoje - „atsivėrė reali galimybė išspręsti 5 metus trunkantį konfliktą“¹⁹⁵. Macronas taip pat pabrėžė, jog, pasinaudojant prezidento pasikeitimu Kijeve, būtina atkurti Normandijos ketverto formatą, kuris paskutinį kartą vyko 2016 m. Tuo pačiu rusai leido suprasti, jog Maskva prisijungtų prie G7 formato, nuo kurio ji buvo pašalinta 2014 m. Macrono požiūriu, Ukrainos krizė yra „dirgiklis“, kuris stabdo Rusijos ir ES santykių gerėjimą¹⁹⁶. Abu prezidentai, taip pat pabrėžė, jog glaudesnis bendradarbiavimas turi galimybę sudaryti geresnius ekonominius saitus, kas paskatintų dvišalę prekybą, tačiau Rusija privalo pakeisti savo elgesį Ukrainos atžvilgiu¹⁹⁷. Atsispiriant nuo apibrėžto „*racionalumo*“, tokią Macrono poziciją lėmė besikeičianti situacija ir kitų, trečiųjų veikėjų vykdomi sprendimai.

---

¹⁹⁰Ten pat.; Euractiv, „France hosts Russia’s Medvedev in rare high-level visit“, 2019, <<https://www.euractiv.com/section/global-europe/news/france-hosts-russias-medvedev-in-rare-high-level-visit/>> [Žiūrėta 2021 05 06].

¹⁹¹ RFI, „Russia releases French banker from jail into house arrest“, 2019, <<https://www.rfi.fr/en/economy/20190815-russia-releases-french-banker-jail-house-arrest>> [Žiūrėta 2021 05 06].

¹⁹²France24, „France’s Macron to pressure Putin on Ukraine ahead of G7“, 2019, <<https://www.france24.com/en/20190818-france-russia-ukraine-macron-putin-visit-g7-diplomacy-iran-syria-bregancon>> [Žiūrėta 2021 05 06].

¹⁹³ Emmanuel Macron, viešas pranešimas, 2019, <<https://twitter.com/EmmanuelMacron/status/1163534744656732160>> [Žiūrėta 2021 05 06].

¹⁹⁴ Kremlin, „Presidents of Russia and France made press statements and answered media questions“, 2019, <<http://en.kremlin.ru/events/president/news/61336>> [Žiūrėta 2021 05 07]; Élysée, „Déclaration conjointe d’Emmanuel Macron et de Vladimir Poutine, Président de la Fédération de Russie“, 2019, <<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2019/08/20/declaration-de-presse-demmanuel-macron-president-de-la-republique-avec-vladimir-poutine-president-de-la-federation-de-russie>> [Žiūrėta 2021 05 07].

¹⁹⁵ Ten pat.

¹⁹⁶ Ten pat.

¹⁹⁷ Ten pat.

Prancūzijos nuomone, Rusija yra giliai europinė valstybė, o Europos saugumo sistemoje turi būti vietos Rusijai¹⁹⁸. Paryžius teigia, jog trikdžiai ir nesutarimai yra laikini, tad būtina galvoti apie santykius su Rusija ilgalaikėje perspektyvoje¹⁹⁹. Tokiu būdu Paryžius indikuoja savo palaikymą Rusijos grįžimui į G8 ir Europos Tarybos formatus. Savo ruožtu Putinas pasmerkė JAV sprendimą trauktis iš strateginės reikšmės sutarčių dėl branduolinės ginkluotės, kas pirmiausia destabilizuoja Europos kontinento saugumą. Kremlius taip pat pabrėžė, jog ekonominiai saitai tarp valstybių gerėja – prancūzų investicijos Rusijoje skaičiuoja daugiau nei 17 milijardų JAV dolerių, o prekybos srantai auga. Putinas gyrėsi, jog Rusija išlieka populiaris šalis prancūzų užsienio investicijoms bei akcentuoja geranorišką valstybės paramą užsienio verslui²⁰⁰. ES ir NATO valstybių reakcija į šį susitikimą buvo neigiama. Akademikai ir analitikai, reaguodami į pokalbį Bregançon, išreiškė nusivylimą prancūzų vienašališkumu kalbant su Kremliumi²⁰¹. Šis įvykis taip pat matomas kaip „*rationalumo*“ siekis – Macrono matymu, Rusija tapo, dėl kitų veikėjų veiksmų, galimybe siekti tiek *daugiapolio pasaulio* ir *suverenios Europos* prioritetų.

Bregançon rėmuose buvo sutarta dėl strateginio lygmens dialogo - atgaivintas „2+2“ formatas, kuriame, dalyvaujant dviejų valstybių užsienio ir gynybos ministrams, būtų aptariami einamieji strateginiai ir geopolitiniai klausimai²⁰². Rugsėjo mėn. prieš pat „2+2“ formato susitikimą, Ukraina ir Rusija susitarė dėl 70 karo belaisvių apsikeitimo. Pirmame „2+2“ susitikime Jean-Yves Le Drian teigia, jog „atėjo tinkamas laikas stengtis sumažinti nepasitikėjimą“, tačiau ir pabrėžė, jog Rusija turi siųsti aiškius signalus apie elgesio pasikeitimą²⁰³. Prancūzų prezidentūra delegavo patyrusį diplomata Pierre Vimontą kaip „specialų pasiuntinį saugumo architektūros ir pasitikėjimo klausimams su Rusija“, siekiant įtikinti ES ir NATO sąjungininkus apie Macrono iniciatyvos prasmę. Rusai iš savo pusės tuo tarpu delegavo Jurijų Ushakovą²⁰⁴.

Macronas sutelkė pastangas ginant savo suartėjimo su Rusija politiką prieš kitus Europos vadovus ir akcentavo, jog Prancūzijos tapimas balansavimo galia tarp Rusijos ir jos priešininkų yra šalies interese – Vakarų pasaulio klaidos ir JAV administracijos veiksmai turėjo didelę įtaką

---

¹⁹⁸ Ten pat.

¹⁹⁹ Ten pat.

²⁰⁰ Ten pat.

²⁰¹ Michel Duclos, „Letter from Moscow – Any "Macron effect" on the Kremlin?“, Institut Montaigne, 2019, <<https://www.institutmontaigne.org/en/blog/letter-moscow-any-macron-effect-kremlin>> [Žiūrėta 2021 05 07]; Rym Montaz, „Emmanuel Macron's Russian roulette“, Politico, 2020, < <https://www.politico.eu/article/emmanuel-macron-russian-roulette-vladimir-putin-security-partner/>> [Žiūrėta 2021 05 07] ; James Nixey, Matthieu Boulègue. “On Russia, Macron Is Mistaken.” Chatham House Comment, 2019.

²⁰² TASS, „France to foster dialogue on major geostrategic challenges with Russia – minister“, 2019, < <https://tass.com/world/1077196>> [Žiūrėta 2021 05 07].

²⁰³ DW, „France calls for easing of tensions with Russia“, 2019, < <https://www.dw.com/en/france-calls-for-easing-of-tensions-with-russia/a-50355270>> [Žiūrėta 2021 05 07].

²⁰⁴ Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères, „Bilateral relations, Russia“, <<https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/dossiers-pays/russie/relation-bilaterales/>> [Žiūrėta 2021 05 07]

izoliuojant Rusiją, kuri savo ruožtu užtvirtino galios statusą Sirijoje, Libijoje ir Europoje²⁰⁵. Paryžius taip pat pareiškė, jog Rusija negali būti „mažasis brolis ir vasalas“ santykiuose su Kinija, tad Europos interesas yra bandyti tolinti Pekiną nuo Maskvos²⁰⁶. Rusijos ir Kinijos suartėjimas reikštų dar didesnę Europos įtakos praradimą bei tapimą nereikšmingu politikos dalyviu. Macrono suartėjimas su Rusija aiškinamas tuo, jog Kinijos ir JAV varžytuvės kuria dvipolį pasaulį, taip marginalizuojant Europą²⁰⁷. Turkija ir Rusija yra du pagrindiniai žaidėjai Prancūzijos kaimynystėje, tad suartėjimas su Rusija yra matomas kaip priešinimasis galimai dvipolei pasaulio sandarai²⁰⁸. Rusija, norėdama pati tapti regiono hegemonu, nemato Kinijos, kaip žemesnio partnerio ir atmeta Euroazijos politikos vektorių. Tad dar didesnis Maskvos įtraukimas į Europą turi padėti europiečiams tapti nepriklausoma galia, kuri galėtų savarankiškai priešintis JAV ir Kinijos rivalizacijai. Prancūzų racionalumas atsispindi, ginant daugiapolę santvarką, būtina atitraukti Rusiją nuo Kinijos, kadangi auganti rusų ir kinų aljanso riziką sukuria grėsmę prancūzų prioritetams.

2019 m. rudenį JAV paskelbus apie pajėgų išvedimą iš Sirijos, Turkija vienašališkai pradėjo didelio masto puolimą Sirijos šiaurės provincijose prieš ilgamečius vakarų sąjungininkus kurdus²⁰⁹. ES valstybės aršiai sukritikavo JAV sprendimą ir pasmerkė turkų puolimą, kaip aiškų veiksmų eskalavimą labai jautriame regione²¹⁰. Apibūdindamas šiuos įvykius Emmanuelis Macronas iškėlė tezę, neva „NATO yra ištikusį smegenų mirtis“, taip tiesiogiai referuodamas į sąjungininkų negebėjimą kartu derinti veiksmų bei silpnėjančią JAV lyderystę aljanse²¹¹. NATO vadovų susitikime lapkričio mėn. Macronas gynė savo išsakytą mintį apie „smegenų mirtį“ bei advokatavo, jog dialogas su Rusija turi vykti, nepaisant kitų valstybių priešiškos reakcijos į prancūzų suartėjimą su Maskva. Pasak prezidento, NATO privalo kurti atgrasančius mechanizmus Baltijos ir ES Rytų regione, tačiau pokalbis su Kremliumi vyksta dėl stabilumo ir taikos išlaikymo²¹². To susitikimo metu Trumpo ir Macrono pozicijų skirtumai dar labiau išryškėjo – abu lyderiai viešai išreiškė aiškius nesutarimus dėl pamatinių pasaulio matymo aspektų²¹³.

Apčiuopiamu Bregançon susitikimo rezultatu tapo pirmą kartą nuo 2016 m. surengtas Normandijos Ketverto vadovų susitikimas Paryžiuje, kuriame dalyvavo ir naujai išrinktas Ukrainos

---

²⁰⁵ Ambassade de France en Lettonie, „Ambassadors’ conference – Speech by M. Emmanuel Macron, President of the Republic“, 2019.

²⁰⁶ Ten pat.

²⁰⁷ The Economist, „Emmanuel Macron in his own words (English)“, 2019,

<<https://www.economist.com/europe/2019/11/07/emmanuel-macron-in-his-own-words-english>> [Žiūrėta 2021 05 07].

²⁰⁸ Ten pat.

²⁰⁹ Cristina Abellan Matamoros, „Macron: Turkey’s military campaign in Syria helping ISIS build caliphate“, 2019, <<https://www.euronews.com/2019/10/10/macron-turkey-s-military-campaign-in-syria-helping-isis-build-caliphate>> [Žiūrėta 2021 05 07].

²¹⁰ Ten pat.

²¹¹ The Economist, „Emmanuel Macron warns Europe: NATO is becoming brain-dead“.

²¹² NATO, „Joint press point with NATO Secretary General Jens Stoltenberg and the President of France Emmanuel Macron“, 2019, <https://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_170790.htm> [Žiūrėta 2021 05 07].

²¹³ BBC, „Nato summit: Trump and Macron clash in London“, 2019, <<https://www.bbc.com/news/world-europe-50651695>> [Žiūrėta 2021 05 07].

prezidentas Volodymyras Zelenskis. Vadovai pažymėjo, jog matomas paliaubų progresas karo belaisvių apsikeitimo bei įtampos regione mažinimo klausimuose, tačiau jokių konkrečių susitarimų nebuvo pasiekta²¹⁴. Visgi susitikimas buvo prancūzų diplomatijos pasiekimas ir apčiuopiama Prancūzijos – Rusijos santykių atšilimo dalis. Iš to seka, jog tuo laikotarpiu, Prancūzijai buvo racionalu siekti glaudesnio dialogo su Maskva, kadangi toks dialogas galimai atneš naudos siekiant *daugiašališkumo* prioriteto.

Tad 2019 metais matomas aiškus atšilimas Rusijos ir Prancūzijos santykiuose, kurio veiksniai – tiek viešai administracijos artikuliuojami, tiek giluminiai. Macronas viešai pažymi, jog dialogas su Rusija vyksta dėl pragmatinių priežasčių – Rusijos atitraukimas nuo Kinijos yra strateginis Vakarų interesas. Kinijos ir Rusijos artimi ryšiai keltų didelį pavojų Vakarų pasaulio sampratai. Taip pat griežtas Donaldso Trumpo tonas Macrono ir kitų Europos lyderių atžvilgiu privertė prancūzus mąstyti apie Europą kaip veikėją, kuris galėtų pasirūpinti savo saugumu be Vašingtono indėlio. Dialogas su Rusija, šiuo atžvilgiu, turėtų pirmiausia suteikti Paryžiui daugiau savarankiškumo bei turėtų suvaržyti tolimesnius agresyvius Rusijos veiksmus.

3.3.4. Status quo 2020 m.

2020 m. pradžioje Macronas lankėsi Varšuvoje. Lenkija, po JK išstojimo iš ES, tapo viena svarbiausių valstybių, ypač gynybos ir saugumo klausimuose. Macronas stengėsi įtikinti Varšuvą, jog dialogas su Rusija yra prasmingas ir reikalauja tolimesnių veiksmų siekiant įtraukti Kremlį į Europos bendruomenės dialogą. Prancūzijos vadovas patikino, jog prancūzai nėra nei antirusiški, nei prorusiški, bet Rusija, Paryžiaus nuomone, yra Europos dalis²¹⁵. Visgi, Paryžius vienareikšmiškai palaikė Lenkijos keliamą klausimą dėl Kremliaus istorijos perrašinėjimo pastangų. Prancūzijos ir Lenkijos lyderiai sutarė dėl „Veimaro trikampio“²¹⁶ atgaivinimo²¹⁷.

Miuncheno saugumo konferencijoje Macronas toliau siekė įtikinti partnerius dėl dialogo su Rusija naudos bei patvirtino savo poziciją Rusijos atžvilgiu. Paryžius toliau palaiko ekonomines sankcijas Rusijai bei laikosi tvirtos pozicijos Ukrainos ir kitų konfliktų klausimuose. Macronas pakartojo²¹⁸, jog strateginis dialogas su Maskva yra naudingas ne tik Prancūzijai, bet ir gerina visos Europos strateginę saugumo situaciją. Prancūzų prezidentas supranta, jog Prancūzija neturi galimybių

---

²¹⁴ Reuters, „Normandy-format talks on Ukraine end without results - source“, 2019, <<https://www.reuters.com/world/europe/normandy-format-talks-ukraine-end-without-results-source-2021-04-19/>> [Žiūrėta 2021 05 07].

²¹⁵ Rym Momtaz, „Macron torn between Poland and Putin“, Politico, 2020, <<https://www.politico.eu/article/emmanuel-macron-poland-russia-moscow-policy/>> [Žiūrėta 2021 05 07].

²¹⁶ „Veimaro trikampio“ formatas aprepia Prancūzijos, Vokietijos ir Lenkijos valstybių vadovų ekonomikos, saugumo ir gynybos trišalį bendradarbiavimą.

²¹⁷ DW, „Macron hopes to boost Poland, Germany ties post-Brexit“, 2020, <<https://www.dw.com/en/macron-hopes-to-boost-poland-germany-ties-post-brexit/a-52244972>> [Žiūrėta 2021 05 07].

²¹⁸ Robert Parsons, „Macron calls for better long-term relations with Russia“, France24, 2020, <<https://www.france24.com/en/20200215-macron-calls-for-better-long-term-relations-with-russia>> [Žiūrėta 2021 05 08]

ir išteklių pasiūlyti branduolinio atgrasymo skėčio visam Europos kontinentui, tad Macronas akcentuoja dialogą su Rusija, kaip europinės strateginės kultūros plėtros dalį, Europos stabilumo užtikrinimui. Prancūzai supranta, jog JAV branduoliniai ginklai sudaro tam tikrą apsidraudimą ir manevro laisvę kalbant su Rusija, kadangi Paryžius bei kiti europiečių partneriai turi tvirtas saugumo garantijas iš Vašingtono. Tuo pačiu metu Pierre Vimont lankėsi Vilniuje. Lietuvos diplomatijos pozicija buvo kritiška Vimont paskyrimui gerinti santykius su Rusija, kadangi ši nesilaiko ir negerbia tarptautinės teisės normų²¹⁹.

2020 m. vasarą kariniai veiksmai Libijoje eskalavosi. Stiprėjant Turkijos paramai JT pripažintai vyriausybės pusei, sukilėlio Haftar pajėgos traukėsi ir patyrė didelių nuostolių. JAV žvalgyba pranešė, jog Turkija nelegaliai gabeno įvairias ginklų sistemas, įskaitant aukštos technologijos bepiločius dronus TB-2 ir priešlėktuvinės sistemas. Rusija savo ruožtu palaikydama Haftaro pajėgas įtariamai suteikė SU-24 ir MIG-29 naikintuvus bei „Wagner“ samdinius²²⁰. Turkija, reaguodama į Rusijos veiksmus, paskelbė didelio masto pratybas Viduržemio jūroje. Prancūzija perspėjo, jog Ankara savo veiksmais „žaidžia pavojingus žaidimus“ bei surengė konsultacijas su Vladimiru Putinu²²¹.

Susitikimo metu Macronas pažymėjo, jog Rusijos samdinių buvimas Afrikos kontinente yra nepriimtinas ir kelią grėsmę regione. Tačiau santykių progresas yra, prezidento nuomone, teigiamas. Diplomatinė nesantaika tarp Paryžiaus ir Ankaros 2020 m. vasarą augo. Liepos mėn. prancūzų karo fregatai „Courbet“ pradėjus Turkijos laivo tikrinimą dėl galimo JT ginklų embargo pažeidimo, turkų karo laivai taranavo bei radarų sistemomis taikėsi į „Courbet“²²². Paryžius, reaguodamas į Turkijos veiksmus, užtvirtino savo paramą Graikijai jos dispute su Ankara dėl gamtinių išteklių bei dislokavo didesnę flotilę rytų Viduržemio jūros regione²²³. Buvo galima tikėtis, jog Prancūzijos ir Rusijos pokalbiai šiuo klausimu yra prancūzų galimybė atremti Turkijos agresyvią politiką tiek Libijoje, tiek visame Viduržemio jūros baseine. Rusija turėtų tapti Paryžiaus galimu balansu Turkijos ir Prancūzijos nesutarimuose. Tačiau kyla abejonė, jog Prancūzijos ir Rusijos kontaktai Libijos klausimu buvo sąmoningas strateginis pasirinkimas²²⁴. Matoma, kad verčiau įtaką padarė pati *ad hoc* susiklosčiusi

---

²¹⁹ LRT, „Macron's Russia envoy holds consultations in Lithuania“, 2020, < <https://www.lrt.lt/en/news-in-english/19/1146805/macron-s-russia-envoy-holds-consultations-in-lithuania>> [Žiūrėta 2021 05 08].

²²⁰ United States Africa Command, „New evidence of Russian aircraft active in Libyan airspace“, 2020, <<https://www.africom.mil/pressrelease/32941/new-evidence-of-russian-aircraft-active-in-li>> [Žiūrėta 2021 05 09]

²²¹ France24, „Macron 'confident' of progress in Russia ties after Libya talks with Putin“, 2020, < <https://www.france24.com/en/20200626-macron-confident-of-progress-in-russia-ties-after-libya-talks-with-putin>> [Žiūrėta 2021 05 09].

²²² John Irish, Robin Emmott, „France-Turkey tensions mount after NATO naval incident“, Reuters, 2020, <<https://www.reuters.com/article/us-nato-france-turkey-analysis-idUSKBN2481K5>> [Žiūrėta 2021 05 09].

²²³ Anthee Carassava, „France Sends Forces to Mediterranean as Greece, Turkey Dispute Territory“, VOA, 2020 < <https://www.voanews.com/europe/france-sends-forces-mediterranean-greece-turkey-dispute-territory>> [Žiūrėta 2021 05 09].

²²⁴ Žr. 2 Priedas, Anonimas, Lietuvos Respublikos Užsienio Reikalų Ministerija, interviu su autoriumi, Vilnius, 2021 05 11; Žr. 1 Priedas, Łukasz Maślanka, Polish Institute of International Affairs, Vyresnysis analitikas, interviu su autoriumi, Vilnius, 2021 01 02.

situacija, kadangi jokių realių pokyčių Prancūzijos ir Rusijos santykių dinamikoje nepastebima. Taip pat, kadangi Rusija veikia Afrikos kontinente vis-á-vis Prancūzijos interesams, logiška, jog Prancūzija nenorėjo daryti jokių nuolaidų, ypač šiame svarbiame regione, Rusijai.

Vis tik, praėjus metams po susitikimo Bregançon, Prancūzijos vadovybė viešai išreiškė nusivylimą progreso stoka santykių perkrovime su Rusija. Prancūzijos gynybos ministrė Florence Parly Europos parlamente pareiškė, jog jokių konkrečių rezultatų dialoge su Rusija nepasiekta²²⁵. Gynybos ministrė taip pat, Rusijos kišimąsi į Libijos konfliktą bei į Afrikos kontinento reikalus pavadino „grėsme“ Prancūzijai²²⁶.

Įdomi ir Paryžiaus pozicija Baltarusijos demokratinių protestų, vykusių dėl neskaidraus Aleksandro Lukašenkos išrinkimo, klausimu. E. Macronas kartu su A. Merkel pasiūlė tarpininkavimą tarp demokratinės opozicijos ir režimo ES lygmeniu, bet pabrėžė, jog derybos turi įtraukti ir Kremlį²²⁷. Macronas, vizituodamas Lietuvoje, susitiko su opozicijos lydere Svetlana Cichanouskaja bei patikino, jog Paryžius sieks konstruktyvaus dialogo tarpininkaujant. Rusija savo ruožtu didino paramą Lukašenkos režimui, vystydama dezinformacijos ir propagandos naratyvus apie baltarusių opoziciją²²⁸. Vizito metu Macronas patikino suprantantis Baltijos valstybių saugumo ir gynybos pozicijas, tačiau dar kartą patvirtino, jog dialogas su Rusija turi vykti. Būtina pastebėti, jog Prancūzija aktyviai veikia ES Rytų Partnerystės regione, o Kremlius dažnu atveju kritikuoja šį europiečių politinės paramos projektą. Prancūzai nepasitraukė iš šio regiono, kas, savo ruožtu, simbolizuoja Paryžiaus pozicijos išlaikymą ar nuolaidas Rusijos naudai. Galiausiai, Macronas 2020 m. pabaigoje, konstatuoja, jog dialogas su Rusija neatnešė rezultato, o Kremliaus veiksmai nesudaro galimybių toliau vystyti santykių progresui, bet tuo pačiu, prezidentas užtikrino, jog bandymas kalbėtis privalo tęstis²²⁹.

2020 m. matomas tam tikras santykių tarp Rusijos ir Prancūzijos sąstingis. Prancūzija stengėsi palaikyti 2019 m. dinamiką, tačiau jokių konkrečių rezultatų nepasiekta. Prancūzijos nesutarimai su Turkija neturėjo aiškių ryšių su Prancūzijos požiūriu į Maskvą. Taip pat, gana agresyvus Rusijos vaidmuo Afrikos kontinente sudarė konfrontacijos su prancūzų interesais galimybę. Prancūzijos aktyvus veikimas ES Rytų Partnerystės regione yra indikacija, jog Prancūzija nesiekia nusileisti Rusijai šiame regione. Prancūzija, veikiant racionaliai, nepamatė galimos naudos iš dialogo tesimo

---

²²⁵ Reuters, „A year after Russia reset, France sees no concrete results: minister“, 2020 <<https://www.reuters.com/article/us-france-russia-idUSKBN2431AI>> [Žiūrėta 2021 05 09].

²²⁶ Ten pat.

²²⁷ DW, „Merkel-Macron talks: France offers EU mediation in Belarus 'including Russia““, 2020, <<https://www.dw.com/en/merkel-macron-talks-france-offers-eu-mediation-in-belarus-including-russia/a-54639160>. > [Žiūrėta 2021 05 09].

²²⁸ Vaidotas Beniušis, „E.Macronas po susitikimo su S.Cichanouskaja žada pagalbą tarpininkaujant“, 15Min, 2020, <<https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/e-macronas-vilniuje-susitiko-su-s-cichanouskaja-56-1383884>> [Žiūrėta 2021 05 09].

²²⁹ Groupe d'études géopolitiques, „The Macron Doctrine. A Conversation with the French President“, 2020, <<https://geopolitique.eu/en/macron-grand-continent/>> [Žiūrėta 2021 05 09].

su veikėju, kuris nerodo jokių signalų apie savo elgesio pokytį. Galiausiai, kaip teigia, tiek Gomart, tiek Maślanka, Prancūzija supranta Rusijos grėsmę, tačiau dialogu būdu, tą grėsmę bandoma mažinti²³⁰.

3.4 Teorijos prielaidų vertinimas

Susisteminus Prancūzijos-Rusijos santykių dinamiką, matomas įdomus tyrimo rezultatas. Teorinių prielaidų šviesoje, pritaikius proceso sekimo metodą, Prancūzijos užsienio politikos dinamikai Rusijos atžvilgiu 2017-2020 m. išryškėja Rusijos vaidmuo Macrono užsienio politikos veikimo srityje ir bendrame šio prezidento pasaulio matyme:

1) Įdomus aspektas Prancūzijos ir Rusijos santykiuose yra **terorizmo grėsmė**. Prezidento Macrono politikos Libijoje, Sirijoje ir Sahelyje branduolį sudaro kova su teroristinėmis grupuotėmis. Macronui tapus prezidentu, prancūzai stengėsi įtraukti Rusiją į bendrą kovą prieš skirtingas džihadistines grupuotes Sirijoje bei palaikė kontaktus Libijoje. Tačiau matomas skirtumas – ypač 2017 bei 2018 metais, Rusijos ir Prancūzijos interesai išsiskyrė dėl Maskvos stipraus al-Assado režimo palaikymo bei bendro prancūzų nenoro taikytis su Sirijos režimo vykdomais nusikaltimais. Macrono nuolankesnė pozicija al-Assado režimo pasitraukimo atžvilgiu neatnešė aiškių rezultatų dialoge su Rusija. Tad šis veiksnys, kuris Macrono įvardijimas kaip vienas svarbiausių prioritetų, visgi netapo santykių perkrovimo katalizatoriumi, o po 2018 m. Sirijos cheminio ginklo panaudojimo, galimai pakenkė santykių dinamikai. Atsispiriant į teorinį modelį, matoma, jog Prancūzija siekdama savo užsibrėžtų tikslų, negalėjo nusileisti ir kompromituoti savo kitų keliamų tikslų siekiant geresnių santykių su Rusija per „kovą su terorizmu“ prizmę.

2) Tyrime išryškinta **daugiašališkumo ir daugiapolio** svarba Prancūzijos užsienio politikoje. JAV prezidento Trumpo ir prezidento Macrono nesutarimo aukščiausias taškas pasiektas 2018-2019 m. – tuo pačiu laikotarpiu Macronas pradėjo intensyvesnį dialogą su Vladimiru Putinu. JAV išstojimai iš strateginės svarbos sutarčių, vienašališkas veikimas bei įtemptas dialogas su europiečių lyderiais paskatino Macroną ieškoti alternatyvių būdų, kaip išsaugoti pirmiausia Paryžiaus, bet ir visos Europos poziciją pasaulyje. Kinijos ir JAV priešprieša bei tariama dvipolio pasaulio pradžia tapo strateginės nepriklausomybės siekimo katalizatoriumi, kas ženkliai prisidėjo prie dialogo su Rusija. Toliau, Macrono kritika NATO aljansui turėjo įtakos Prancūzijos santykiuose su JAV, kas savo ruožtu prisidėjo prie sutarimo ieškojimo su Rusija.

Kinija taip pat tapo svarbiu veiksniu. Macronas aiškiai įvardijo, jog Kinijos ir Rusijos suartėjimas ne tik mažina Europos galimybes ir reikšmę pasaulyje, tačiau yra ir strateginė grėsmė

---

²³⁰ Thomas Gomart, „Guerres invisibles: what should be done by the EU?“ VU TSPMI seminaras, Vilnius, 2021 04 26.; žr. 1 Priedas, Łukasz Maślanka, Polish Institute of International Affairs, Vyresnysis analitikas, interviu su autoriumi, Vilnius, 2021 01 02.

Vakarų pasauliui. Macrono mintis, jog „Rusija neturi būti Kinijos vasalu“ suponuoja, jog Rusijos atitraukimas nuo Pekino įtakos yra prioritetas, siekiant išsaugoti daugiapolę pasaulio sistemą.

Tyrimas parodė, jog Turkijos veiksmai tiek Libijoje, tiek Viduržemio jūroje iš dalies prisidėjo prie konsultacijų su Maskva progreso. Tačiau analizuojant dinamiką, santykiuose tarp Paryžiaus ir Macrono ženkliai reikšminga Ankaros įtaka nėra pastebima. Prancūzijos nesutarimai su turkais neturėjo įtakos konkretiems veiksams tarp Paryžiaus ir Maskvos. Visgi, būtina pabrėžti, jog Prancūzijos nenoras taikytis su Turkijos agresyvia politika veikė Prancūzijos požiūrį į NATO.

3) Matomas ryšys tarp **Europos strateginės nepriklausomybės** siekio bei Prancūzijos santykių su Rusija atšilimo. 2018-2019 m. didėjant takoskyrai tarp JAV ir Prancūzijos, Macronas daug stipriau pradėjo akcentuoti Europą, kaip atskirą strateginį veikėją. Europa, prancūzų prezidento nuomone, turėjo peržengti Pekino ir Vašingtono varžymosi įkvėptą pasaulio tvarką. Europa, kartu ir pati Prancūzija, tokiaame kontekste netektų įtakos sprendimo priėmimo bei, kaip teigė Macronas, Europos kontinentas taptų dar vienu tų varžytuvių kovos lauku.

Paryžiaus akimis, Rusijos įtraukimas į dialogą su europiečiais turėtų padėti balansuoti tarp JAV ir Kinijos, taip tampant daugiau nepriklausomiems nuo Vašingtono, bet tuo pačiu ir nukreipiant daugiau JAV dėmesio nuo Azijos regiono. Kaip pastebi akademikai ir prancūzų sprendimų priėmėjai, JAV poslinkis link Azijos sąlygoja mažesnę susidomėjimą Europos reikalais.

Rusija, tuo tarpu, užtvirtinusi savo pozicijas Vidurio Rytų regione bei vykdydama agresyvią politiką Vakarų valstybių atžvilgiu, tapo galimu Prancūzijos balansavimo įrankiu. 2019 m. Bregançon susitikimas tapo santykių atšilimo tarp Paryžiaus ir Maskvos apogėjumi. Prancūzai tikėjo, jog jų siūlomas dialogas iš tiesų sudomins Rusiją, kuri, savo ruožtu, nevensia kontaktų su Vakarų valstybėmis, tačiau nepasiūlo jokių nuolaidų ar elgesio pokyčio. Prancūzijos požiūriu, dialogas ir *modus vivendi* nustatymas su Maskva turėjo atnešti naudą – pasiekti nepriklausomumą nuo kitų globalių galios centrų.

Būtina pabrėžti, jog 2020 m. vasarą, praėjus metams po Bregançon susitikimo, pasigirdo pirmi signalai iš Prancūzijos vadovybės, jog santykių perkrovimas neatnešė realios naudos – Normandijos formato rėmuose nerasta kompromisų, Rusija nepakeitė savo politikos Ukrainos, Baltarusijos ir kitų valstybių atžvilgiu.

Galiausiai apibendrinant **tyrimo rezultatus** matoma, jog Prancūzijos politika Rusijos atžvilgiu atitinka racionalaus pasirinkimo teoriją ir logiką. Prancūzijos užsienio politikos tikslas yra pasiekti pagrindinį prioritetą – „didybę“. Šis siekis daro įtaką, kokius antrinius pagalbinius prioritetus Paryžius pasirenka vykdyti: *kova su terorizmu, daugiašališkumo ir daugiapoliškumo siekimas, Europos nepriklausomumas*. Nagrinėtame kontekste Paryžiaus požiūris bet kurios valstybės atžvilgiu yra nukreiptas į šių prioritetų siekimą, o galiausiai – į „didybės“ siekimą. Santykiai su Rusija, Emmanuelio Macrono požiūriu, pirmiausia turėtų padėti kovoti prieš *terroristines* grupuotes –

prancūzai siūlė per skirtingus formatus veikti kartu, tačiau dėl Rusijos geopolitinių nuostatų, to nebuvo pasiekta; toliau, Rusija turėjo ypač svarbų vaidmenį *daugiašališkumo* aspekto – Vašingtono ir Prancūzijos nesutarimuose Rusija turėjo tapti alternatyvia derėjimosi puse. Smunkant Paryžiaus pasitikėjimui amerikiečių lyderiais, Prancūzija stengėsi rasti bendrą kalbą su Rusija. Taip pat, galimas Kinijos ir Rusijos suartėjimas kėlė grėsmę Prancūzijos *daugiašališkumo* sampratai. Galiausiai, Europos strateginės nepriklausomybės kontekste, geri santykiai su Rusija iš esmės turėjo tapti vienu šios idėjos katalizatorių – priešiško sumažinimas reikštų mažesnę priklausomybę nuo JAV atgrasymo mechanizmų. Auganti alternatyvi Rusijos galia, lemia specifinį Paryžiaus požiūrį į pačią Rusiją, kadangi prancūzų požiūriu, ši galia gali padėti prancūzams pasiekti „didybę“. Kitaip tariant, Rusija tampa galimybe siekti savo užsibrėžtų tikslų. Tad išskirti prioritetai iš tiesų turėjo įtakos Prancūzijos sprendimui perkrauti santykius su Rusija. Tačiau galiausiai, Prancūzijos pozicija dialogo atžvilgiu pasikeitė – nepamačius jokių apčiuopiamų rezultatų, kurie nešų realią naudą Macrono prioritetams bei tikslams, dialogas išbluko bei prarado pradinę inerciją. *Status quo* dialoge su Rusija, taip pat remia Prancūzijos racionalumą, kadangi kaštai tapo didesni nei nauda. Remiantis šiuo tyrimu bei priimant prielaidas, kad Prancūzijos pagrindinis tikslas yra „didybė“, o prancūzai vadovaujasi savo nubrėžtais prioritetais ir jų hierarchija, galima teigti, jog Macronas Rusijos atžvilgiu elgiasi racionaliai.

Išvados

Šiame darbe buvo siekiama patikrinti, ar Prancūzijos užsienio politika Rusijos atžvilgiu 2017-2020 m. yra racionali. Darbo pradžioje iškelta problema suponavo, jog yra sunku paaiškinti, kodėl prezidentas Emmanuelis Macronas nusprendė atgaivinti santykius su Rusijos Federacija, kada santykiai buvo žemiausiame lygyje, o Kremliaus vykdoma politika nerodė jokių signalų, jog Rusija keis savo elgesį – Krymo okupacija, intervencija rytų Ukrainoje, žmogaus teisių pažeidimai, kišimasis į kitų valstybių vidaus reikalus, o galiausiai ir aktyvus kišimasis į Prancūzijos 2017 m. prezidento rinkimus. Nepaisant tokių Rusijos veiksmų, Macronas nusprendė vykdyti suartėjimo su Maskva politiką, tad natūraliai kyla neapibrėžtumas dėl šio pasirinkimo logikos ir racionalumo.

Siekiant ištyrinėti šio laikotarpio Paryžiaus politiką buvo iškelta ginamoji tezė – Prancūzijos užsienio politika Rusijos atžvilgiu yra racionali. Ši darbo tezė nubrėžė darbo tikslą – atskleisti, kaip atsispindi minėtas Prancūzijos politikos racionalumas bei tokiu būdu atsakyti „ar“ politika yra racionali. Šiam tikslui buvo pirmiausia konceptualizuotos racionalaus pasirinkimo teorijos prielaidos ir sukurtas teorinis modelis. Racionalaus pasirinkimo teorija pabrėžia, jog svarbiausias veiksnys, pagal kurį veikėjai daro sprendimus ir vykdo savo veiksmus, yra aiškių prioritetų ir jų hierarchijų pagal savo preferencijas nustatymas. Kiekvieno veikėjo veiksmas apskaičiuojamas pagal jo naudą. Atsispiriant nuo šios teorinės prielaidos darbe operacionalizuojamas prielaidų modelis: Prancūzija

savo politika siekia „didybės“, kas sudaro jos galutinį modus operandi tikslą; šiam tikslui pasiekti vykdoma keliakryptė politika bei iškeliami keli skirtingi antriniai prioritetai; galiausiai šiems prioritetams pasiekti valstybė specifiškai elgiasi su kitais tarptautiniais žaidėjais. Pasinaudojant proceso atsekimo metodu, buvo tiriamas 2017-2020 m. laikotarpio Prancūzijos užsienio politikos Rusijos atžvilgiu racionalumas.

Susistemintus empirinę medžiagą tyrimas parodė, jog Prancūzijos politiką Rusijos atžvilgiu galima laikyti „racionalia“. Prielaida, jog Prancūzija siekia atgauti „didybę“ bei Emmanuelio Macrono administracijos nubrėžti prioritetai, kaip parodė tyrimas, turi aiškią sąveiką su kitais pasaulio veikėjais. Išryškintus prioritetų hierarchiją – kova su terorizmu, daugiašalių ir daugiapolio pasaulio siekimas, nepriklausomos Europos idėja. Pagal teorinį prielaidų modelį, šie prioritetai diktuoja Macrono prieigą prie skirtingų valstybių. Prancūzijos pasirinkimas atgaivinti santykius su Rusija įvyko būtent šių prioritetų ir „didybės“ siekimo kontekste. Galimas susitelkimas bendrai kovai su terorizmu galėjo tapti katalizatoriumi siekti geresnių santykių, tačiau Rusijos spaudimas tiek Vidurio Rytų, tiek Afrikos regionuose, privertė Prancūziją atitinkamai reaguoti įvertinant šio bendradarbiavimo galimą žalą kitiems užsibrėžtiems prioritetams, kas yra racionalumo požymis. Taip pat išryškėjusi JAV administracijos vienašališka politika bei augantis priešiškus Kinijai padarė įtaką Paryžiaus modus operandi – gilėjant nesutarimams su JAV, Prancūzija rinkosi didesnę įsitraukimą į daugiašales iniciatyvas. Šių prioritetų siekimas, kaip parodė tyrimas turėjo tiesioginį ryšį atnaujinant dialogą su Rusija. Geras prioritetų materializacijos pavyzdys pasimatė Bregançon susitikime 2019 m. Jo metu buvo pasiektas nesutarimų su JAV apogėjus - Macronas prieš pat G7 susitikimą, asmeniškai pakvietė Vladimirą Putiną į pokalbius dėl santykių atkūrimo. Tad matoma, jog Prancūzija renkasi suartėjimo taktiką net su atvirai priešiškomis valstybėmis, jei tai atitinka bei padeda pasiekti bendrus politikos prioritetus ir tuo pačiu – „didybę“.

Šis tyrimas taip pat prisideda prie veikėjo racionalumo tyrimų. Pasinaudojant proceso sekimo metodu, sukonstruotu prielaidų modelio iškeliamas „racionalumas“, atitinka empirinio stebėjimo atvejį ir turi aiškinamąją galią Macrono santykių atnaujinimo su Rusija analizėje – Prancūzijos nubrėžtas pirminis tikslas atgauti „didybę“ lemia antrinių prioritetų konstravimą: kova su terorizmu, daugiašalių ir daugiapolio pasaulio siekimas, nepriklausomos Europos idėja; šie savo ruožtu sąlygoja specifinę prancūzų santykius su skirtingomis valstybėmis, kurios, Macrono perspektyvoje, gali padėti pasiekti arba trukdyti norimam galutiniame rezultatui pasiekti. Tyrimas atskleidžia, jog Prancūzija elgdama racionaliai vertina skirtingų veikėjų galimą indėlį į jos norimų prioritetų pasiekimą. Tyrimas parodė, jog Macrono politika Rusijos atžvilgiu yra specifinė ir tiksli – siekiant įgyvendinti savo prioritetus bandoma rasti modus vivendi su Kremliumi, tačiau labai griežtai atsiribojama bei nenusileidžiama prancūzams svarbiuose aspektuose, t.y., santykiai su Rusija nevykdomi tik dėl

santykių plėtojimą, bet aiškiai supratus galimas pasekmės ir jų naudą. Tad yra daroma išvada, kad Prancūzijos politika Rusijos atžvilgiu yra racionali ir tokiu būdu ginamoji tezė yra patvirtinama.

Vis tik, šis akademinis darbas turi savo ribotumą. Pirmiausia, ribotas empirinis stebėjimo laikotarpis ir siauro atvejo analizė neleidžia pilnai apžvelgti ir suprasti Prancūzijos užsienio politikos tradicijų ir strateginės kultūros. Platesnis stebėjimo laikotarpis leistų tyrėjui pamatyti visapusišką vaizdą, kaip ši valstybė priima sprendimus, o atsiribojimas nuo vieno prezidento asmens ar administracijos leistų išryškinti galimas tendencijas. Atskleisti Prancūzijos politikos tąsą padėtų kita pasirinkta teorinė prieiga, pvz., konstruktyvizmo arba (atskleidžiant grėsmių suvokimą) - saugumizacijos. Taip pat, dėl ribotos darbo apimties nebuvo nuodugniai apžvelgiami kultūriniai, ekonominiai bei kiti saitai, kurie galbūt atskleistų kitus priežastinius ryšius ir kitas prancūzų santykių su Rusija atnaujinimo priežastis.

Įvertinus Prancūzijos politiką 2017-2020 m. Rusijos atžvilgiu racionalaus pasirinkimo teorinėje prizmėje, gali kilti tolimesnių klausimų dėl antro veikėjo racionalumo, sudaro prielaidas tolimesniems teorijos tyrimams. Galimas ateities tyrimų kampas, tikrinant kaip tarptautinę santykių sistema formuoja valstybės prioritetus. O besiremiant šiuo darbu, verta atidžiau išanalizuoti antro duotosios sąveikos veikėjo racionalumą, taip galbūt atskleidžiant, kodėl Paryžiaus ir Kremliaus dialogas galiausiai nedavė konkrečių vaisių.

Literatūros sąrašas

1. Allison, Graham T., „*Essence of Decision, Explaining the Cuban Missile Crisis*“, Boston: Little, Brown and Company, 1971,
2. Ambassade de France en Lettonie, „Ambassadors’ conference – Speech by M. Emmanuel Macron, President of the Republic“, 2019, <<https://lv.ambafrance.org/Ambassadors-conference-Speech-by-M-Emmanuel-Macron-President-of-the-Republic>> [Žiūrėta 2021 04 12]
3. Anthee Carassava, „France Sends Forces to Mediterranean as Greece, Turkey Dispute Territory“, VOA, 2020 < <https://www.voanews.com/europe/france-sends-forces-mediterranean-greece-turkey-dispute-territory>> [Žiūrėta 2021 05 09]
4. Associated Press, „The Latest: Macron calls US exit from Iran deal a ‘mistake’“, 2018, <<https://apnews.com/article/bb6dd8120b824d529132bcd9ba9e612b>> [Žiūrėta 2021 04 25]
5. Badi, Emadeddin, „Russia isn’t the only one getting its hands dirty in Libya“, Foreign Policy, 2020, <<https://foreignpolicy.com/2020/04/21/libyan-civil-war-france-uae-khalifa-haftar/>> [Žiūrėta 2021 04 12]
6. Baev, Pavel, „*From Chechnya to Syria: The Evolution of Russia’s Counter-Terrorist Policy*“, Notes de l’Ifri Russie nei Visions No. 107, IFRI, 2018, 30
7. BBC, „Armistice Day: Trump-Macron smooth over defence spat“, 2018, <<https://www.bbc.com/news/world-europe-46162052>> [Žiūrėta 2021 04 25]
8. BBC, „G7 summit ends in disarray as Trump abandons joint statement“, 2018, <<https://www.bbc.com/news/world-us-canada-44427660>> [Žiūrėta 2021 05 04]
9. BBC, „Nato summit: Trump and Macron clash in London“, 2019, <<https://www.bbc.com/news/world-europe-50651695>> [Žiūrėta 2021 05 07]
10. C-Span, „President Trump and President Macron Bilateral Meeting in Paris“, 2018, <<https://www.c-span.org/video/?454285-1/president-trump-french-president-macron-hold-bilateral-meeting-paris>> [Žiūrėta 2021 05 04]
11. Collier, David, „Understanding Process Tracing“. Political Science and Politics, 44(4), 2011, 823-824.
12. Cuddy, Alice, „Read Trump, May and Macron’s full statements on Syria strikes“, Euronews, 2018, <<https://www.euronews.com/2018/04/14/read-trump-may-and-macron-s-full-statements-on-syria-strikes>> [Žiūrėta 2021 04 30]
13. de Mesquita, Bruce Bueno, „*Foreign Policy Analysis and Rational Choice Models*.“ Oxford Research Encyclopedia of International Studies, 2010.
14. de Mesquita, Bruce Bueno, *Principles of International Politics*. 5 leid. Sage, 2014, 46.

15. Delcour, Laure, „France-Russie : la réinvention d’une relation spécifique“, DGAP, 6, 2010, < https://www.ssoar.info/ssoar/bitstream/handle/document/55091/ssoar-2010-delcour-France-Russie_la_reinvention_dune_relation.pdf?sequence=1&isAllowed=y&lnkname=ssoar-2010-delcour-France-Russie_la_reinvention_dune_relation.pdf> [Žiūrėta 2021 03 10]
16. Deni, John R., „France Wants a Western Reset with Russia. What Should That Look Like?“, Foreign Policy Research Institute. < <https://www.fpri.org/article/2020/03/france-wants-a-western-reset-with-russia-what-should-that-look-like/>> [Žiūrėta 2021 03 06]
17. Die Bundesregierung, „Accepting joint responsibility“, 2017, <<https://archiv.bundesregierung.de/archiv-de/meta/startseite/accepting-joint-responsibility-426896>> [Žiūrėta 2021 04 28]
18. Dodman, Benjamin, „In shift to „realpolitik“, Macron drops French calls to oust Assad“, France24, 2017, < <https://www.france24.com/en/20170622-macron-opts-realpolitik-drops-french-calls-oust-assad>> [Žiūrėta 2021 04 10]
19. Donahue, Patrick, „Merkel, Macron Demand Putin Act on Syria in Joint Letter“, Bloomberg, 2018, <<https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-02-23/merkel-macron-demand-putin-act-on-syria-in-joint-letter>> [Žiūrėta 2021 04 30]
20. Duclos, Michel, „France’s foreign policy outlook 2020“, Institut Montaigne, 2020, <<https://www.institutmontaigne.org/en/blog/frances-foreign-policy-outlook-2020>> [Žiūrėta 2021 04 10].
21. Duclos, Michel, „Letter from Moscow – Any "Macron effect" on the Kremlin?“, Institut Montaigne, 2019, <<https://www.institutmontaigne.org/en/blog/letter-moscow-any-macron-effect-kremlin>> [Žiūrėta 2021 05 07]
22. Duclos, Michel, Dmitri Trenin, „Emmanuel Macron in Russia: Viewpoints from Paris to St. Petersburg“, Institut Montaigne, 2018, < <https://www.institutmontaigne.org/en/blog/emmanuel-macron-russia-viewpoints-paris-st-petersburg>> [Žiūrėta 2021 05 04]
23. DW, „France calls for easing of tensions with Russia“, 2019, < <https://www.dw.com/en/france-calls-for-easing-of-tensions-with-russia/a-50355270>> [Žiūrėta 2021 05 07]
24. DW, „Macron hopes to boost Poland, Germany ties post-Brexit“, 2020, <<https://www.dw.com/en/macron-hopes-to-boost-poland-germany-ties-post-brexit/a-52244972>> [Žiūrėta 2021 05 07]
25. DW, „Merkel-Macron talks: France offers EU mediation in Belarus 'including Russia““, 2020, <<https://www.dw.com/en/merkel-macron-talks-france-offers-eu-mediation-in-belarus-including-russia/a-54639160>> [Žiūrėta 2021 05 09]
26. Élysée, „Conférence de presse conjointe du Président de la République, Emmanuel Macron et de Vladimir Poutine à Saint-Petersbourg“, 2018, <<https://www.elysee.fr/emmanuel->

- [macron/2018/05/24/conference-de-presse-conjointe-du-president-de-la-republique-emmanuel-macron-et-de-vladimir-poutine-a-saint-petersbourg](https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2018/05/24/conference-de-presse-conjointe-du-president-de-la-republique-emmanuel-macron-et-de-vladimir-poutine-a-saint-petersbourg)> [2021 05 04]
27. Élysée, „Déclaration conjointe d'Emmanuel Macron et de Vladimir Poutine, Président de la Fédération de Russie“, 2019, <<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2019/08/20/declaration-de-presse-demmanuel-macron-president-de-la-republique-avec-vladimir-poutine-president-de-la-federation-de-russie>> [Žiūrėta 2021 05 07]
28. Élysée, „Discours du Président Emmanuel Macron sur la stratégie de défense et de dissuasion devant les stagiaires de la 27ème promotion de l'école de guerre“, 2020, <<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2020/02/07/discours-du-president-emmanuel-macron-sur-la-strategie-de-defense-et-de-dissuasion-devant-les-stagiaires-de-la-27eme-promotion-de-lecole-de-guerre>> [Žiūrėta 2021 05 08]
29. Élysée, „For European renewal“, 2019, <<https://www.elysee.fr/en/emmanuel-macron/2019/03/04/for-european-renewal>> [Žiūrėta 2021 04 25]
30. Élysée, „Joint press conference of Emmanuel Macron and Donald Trump“, 2017, <<https://www.elysee.fr/en/emmanuel-macron/2017/07/13/joint-press-conference-of-emmanuel-macron-and-donald-trump>. > [Žiūrėta 2021 04 25]
31. Élysée, „Joint statement by the President of the French Republic and the President of the People's Republic of China“, 2018, <<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2018/01/10/declaration-conjointe-du-president-de-la-republique-francaise-et-du-president-de-la-republique-populaire-de-chine>. > [Žiūrėta 2021 04 20]
32. Élysée, „Joint statement by the President of the French Republic and the President of the People's Republic of China“, 2018, <<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2018/01/10/declaration-conjointe-du-president-de-la-republique-francaise-et-du-president-de-la-republique-populaire-de-chine>. > [Žiūrėta 2021 04 20]
33. Élysée, „President Macron gives speech on new initiative for Europe“, 2017, <<https://www.elysee.fr/en/emmanuel-macron/2017/09/26/president-macron-gives-speech-on-new-initiative-for-europe>> [Žiūrėta 2021 04 26]
34. Élysée, „SPEECH BY MR. EMMANUEL MACRON, PRESIDENT OF THE REPUBLIC (ARC DE TRIOMPHE, PARIS - NOVEMBER 11, 2018)“, 2018, <<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2018/11/12/speech-by-mr-emmanuel-macron-president-of-the-republic-commemoration-of-the-centenary-of-the-armistice-arc-de-triomphe.en>> [Žiūrėta 2021 05 04]
35. Élysée, „Speech of the President of the Republic on the Defense and Deterrence Strategy“, 2020, <<https://www.elysee.fr/en/emmanuel-macron/2020/02/07/speech-of-the-president-of-the-republic-on-the-defense-and-deterrence-strategy>> [Žiūrėta 2021 04 12]

36. Élysée, „SPEECH OF THE PRESIDENT OF THE REPUBLIC, EMMANUEL MACRON, BEFORE THE CONGRESS OF THE UNITED STATES OF AMERICA“, 2018, <<https://www.elysee.fr/en/emmanuel-macron/2018/04/25/speech-by-the-president-of-the-republic-emmanuel-macron-at-the-congress-of-the-united-states-of-america>> [Žiūrėta 2021 05 02]
37. Élysée, „Telephone conversation between President Macron and Vladimir Putin, President of the Russian Federation“. 2018, <<https://www.elysee.fr/en/emmanuel-macron/2018/04/30/telephone-conversation-between-president-macron-and-vladimir-putin-president-of-the-russian-federation>. > [2021 05 04]
38. Élysée, „Telephone conversations between President Macron and President Trump“, 2018, <<https://www.elysee.fr/en/emmanuel-macron/2018/03/27/telephone-conversations-between-president-macron-and-president-trump-2>> [Žiūrėta 2021 04 30]
39. Élysée, „Telephone conversations between President Macron and President Trump“, 2018, <https://www.elysee.fr/en/emmanuel-macron/2018/04/08/telephone-conversations-between-president-macron-and-president-trump-1> [Žiūrėta 2021 04 30]
40. Élysée, „Visite de travail de M. Vladimir POUTINE, Président de la Fédération de Russie“, 2017, <<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2017/05/29/visite-de-travail-de-m-vladimir-poutine-president-de-la-federation-de-russie-2>> [Žiūrėta 2021 04 26]
41. Embassy of the Russian Federation in France, „Interview with the Russian Ambassador to France, Mr. Alexander Orlov awarded to Challenges magazine, May 18, 2017“, 2017, <https://france.mid.ru/fr/countries/cscor/evenements/interview_de_l_ambassadeur_de_russie_en_france_m_alexandre_orlov_accord_e_au_magazine_challenges_18_/> [Žiūrėta 2021 04 26]
42. Emmanuel Macron, vaizdo pranešimas, <<https://twitter.com/emmanuelmacron/status/1004812693348511751?lang=en>> [Žiūrėta 2021 05 04]
43. Emmanuel Macron, viešas pranešimas, 2019, <<https://twitter.com/EmmanuelMacron/status/1163534744656732160>> [Žiūrėta 2021 05 06]
44. Euractiv, „France hosts Russia’s Medvedev in rare high-level visit“, 2019, <<https://www.euractiv.com/section/global-europe/news/france-hosts-russias-medvedev-in-rare-high-level-visit/>> [Žiūrėta 2021 05 06]
45. France 24, „Macron backs UK over Russian role in Skripal poisoning“, 2018, <<https://www.france24.com/en/20180315-france-macron-uk-may-russian-role-skripal-poisoning-chemical-weapons-putin>> [Žiūrėta 2021 04 30]
46. France Energy Analysis, „France“, U.S. Energy Information Administration, 2016, <<https://www.eia.gov/international/analysis/country/FRA>> [Žiūrėta 2021 04 15]

47. France24, „France's Macron to pressure Putin on Ukraine ahead of G7“, 2019, <<https://www.france24.com/en/20190818-france-russia-ukraine-macron-putin-visit-g7-diplomacy-iran-syria-bregancon>> [Žiūrėta 2021 05 06]
48. France24, „Macron 'confident' of progress in Russia ties after Libya talks with Putin“, 2020, <<https://www.france24.com/en/20200626-macron-confident-of-progress-in-russia-ties-after-libya-talks-with-putin>> [Žiūrėta 2021 05 09]
49. France24, „Trump slams Macron, France in burst of tweets after Paris visit“, 2018, <<https://www.france24.com/en/20181113-usa-trump-macron-france-burst-tweets-paris-visit-twitter-wwi-wwii-germany-wine>> [Žiūrėta 2021 05 04]
50. French Embassy in London, „Ambassadors' conference – Closing speech by M. Jean-Yves Le Drian, Minister for Europe and Foreign Affairs“, 2019, <<https://uk.ambafrance.org/Foreign-Minister-outlines-France-s-global-priorities>> [Žiūrėta 2021 04 25]
51. French Embassy in London, „EU countries voice "utmost concern" over Russia-Ukraine incident“, 2018, <<https://uk.ambafrance.org/EU-countries-voice-utmost-concern-over-Russia-Ukraine-incident>> [Žiūrėta 2021 05 05]
52. French Embassy in London, „Syria - Statement by Jean-Yves Le Drian, Minister for Europe and Foreign Affairs“, 2018, <<https://uk.ambafrance.org/Action-in-Syria-is-legitimate-says-Foreign-Minister>> [Žiūrėta 2021 04 12]
53. Gomart, Thomas, „France's Russia policy: Balancing interests and values.“ *Washington Quarterly* 30(2), 2007, 147-155.
54. Gomart, Thomas, „Guerres invisibles: what should be done by the EU?“ VU TSPMI seminaras, Vilnius, 2021 04 26.
55. Grant, Robert, „French Defence Policy and European Security“, *Political Science Quarterly* 100(3), 1985, 411-426,
56. Groupe d'études géopolitiques, „The Macron Doctrine. A Conversation with the French President“, 2020, <<https://geopolitique.eu/en/macron-grand-continent/>> [Žiūrėta 2021 05 09]
57. Hall, Ben, “Body language: decoding Emmanuel Macron’s official photograph”, *Financial Times*, 2017, <<https://www.ft.com/content/e5c94bcc-5ce3-11e7-b553-e2df1b0c3220>> [Žiūrėta 2021 04 26]
58. Hall, Peter A., „Systematic Process Analysis: When and How To Use It“, *European Management Review*, 3, 2006, 24-31.
59. Heisbourg, François, „Letter from Paris“, *Carnegie Europe*, 2015, <<https://carnegieeurope.eu/strategieurope/?fa=59193>> [Žiūrėta 2021 03 05].
60. Hindmoor, Andrew, *Rational Choice*. Palgrave Macmillan, 2006

61. Hollis, Martin, Smith, Steve, *Tarptautiniai santykiai: aiškinimas ir supratimas*. Vilnius: Tyto alba, 1998, 140
62. Imlay, Talbot, „A success story? The foreign policies of France’s Fourth Republic“, *Contemporary European History*. 18(4), Cambridge University Press, 2009. 499-519
63. Interfax-Ukraine, „Macron says ‘Normandy format’ leaders to meet in late June – early July“, Kyiv Post, 2017, <<https://www.kyivpost.com/ukraine-politics/macron-says-normandy-format-leaders-meet-late-june-early-july.html>> [Žiūrėta 2021 04 28]
64. Irish, John, Pennetier Marine, „France will not tolerate Turkey’s role in Libya, Macron Says“, Reuters, 2020, < <https://www.reuters.com/article/us-libya-security-france-turkey-idUSKBN23T2US>> [Žiūrėta 2021 04 16]
65. Irondelle, Bastien, „European Foreign Policy: the End of French Europe?“, *European Intergration* 30(1), 2008, 153-168,
66. John Irish, Robin Emmott, „France-Turkey tensions mount after NATO naval incident“, Reuters, 2020, <<https://www.reuters.com/article/us-nato-france-turkey-analysis-idUSKBN2481K5>> [Žiūrėta 2021 05 09]
67. Kastouéva-Jean, Tatiana, „France and Russia: The Limits of Bilateral Cooperation“, Thomas Gomart, Marc Hecker (sud.), *Macron, Diplomat: A New French Foreign Policy?*, IFRI, 2018, 49-53
68. Kastouéva-Jean, Tatiana, „Is a 'Reset' Between France and Russia Needed and, If So, Is It Possible?“, IFRI, 2019, <<https://www.ifri.org/en/publications/publications-ifri/articles-ifri/reset-between-france-and-russia-needed-and-if-so-it>> [Žiūrėta 2021 04 29]
69. Kołodziej, Edward A., *French International Policy Under de Gaulle and Pompidou: The Politics of Grandeur*. Ithaca: Cornell University, 1974,
70. Kremlin, „Meeting with President of France Emmanuel Macron“, 2017, <<http://en.kremlin.ru/events/president/news/55015>> [Žiūrėta 2021 04 29]
71. Kremlin, „Meeting with President of France Emmanuel Macron“, 2018, <http://en.kremlin.ru/events/president/news/59276> [Žiūrėta 2021 05 05]
72. Kremlin, „Presidents of Russia and France made press statements and answered media questions“, 2019, < <http://en.kremlin.ru/events/president/news/61336>> [Žiūrėta 2021 05 07]
73. Kremlin, „Working breakfast with Angela Merkel and Emmanuel Macron“, 2017, <<http://en.kremlin.ru/events/president/news/55010/print>> [Žiūrėta 2021 04 29]
74. Krotz, Ulrich, *History and Foreign policy in France and Germany*. Palgrave Macmillan, 2015
75. Krotz, Ulrich, Sperling, James, „European security order between American hegemony and French independence“, *European Security* 20(3), 2011, 305-335,

76. Langlois Catherine C., Langlois, Jean-Pierre P., „Rationality in international relations: a game-theoretic and empirical study of US-China case“, *World Politics* 48(3), 1996, 358-390
77. Le Point, „L'ambassadeur russe en France : critique sur Hollande, optimiste sur Macron“, 2017, [https://www.lepoint.fr/monde/l-ambassadeur-russe-en-france-critique-sur-hollande-optimiste-sur-macron-18-05-2017-2128546_24.php] [2021 04 26]
78. Levy, Jack S., „Prospect Theory, Rational Choice, and International Relations“ *International Studies Quarterly*, 41(1), Rutgers University, 1997, 87-112
79. LRT, „Macron's Russia envoy holds consultations in Lithuania“, 2020, <<https://www.lrt.lt/en/news-in-english/19/1146805/macron-s-russia-envoy-holds-consultations-in-lithuania>> [Žiūrėta 2021 05 08]
80. Matamoros, Cristina Abellan, „Macron: Turkey's military campaign in Syria helping ISIS build caliphate“, 2019, <<https://www.euronews.com/2019/10/10/macron-turkey-s-military-campaign-in-syria-helping-isis-build-caliphate>> [Žiūrėta 2021 05 07]
81. Mezran, Karim, Fasonotti, Federica Saini, „France must recognize its role in Libya's plight“, Atlantic Council, 2020, <<https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/france-must-recognize-its-role-in-libyas-plight/>> [Žiūrėta 2021 04 15]
82. Michel Duclos, „The Libyan Crisis: a Russia-Turkey-France Triangle“, Institute Montaigne, 2020, <<https://www.institutmontaigne.org/en/blog/libyan-crisis-russia-turkey-france-triangle>> [Žiūrėta 2021 05 09]
83. Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères, „Bilateral relations, Russia“, <<https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/dossiers-pays/russie/relations-bilaterales/>> [Žiūrėta 2021 05 07]
84. Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères, „Declaration to the Press by Jean-Yves Le Drian, Minister for Europe and Foreign Affairs, on the situation in Syria - 14 April 2018“, 2018, <<https://www.diplomatie.gouv.fr/en/country-files/syria/news/article/statement-by-minister-jean-yves-le-drian-on-the-situation-in-syria-14-04-18>> [Žiūrėta 2021 04 12]
85. Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères, „France's action in the Sahel“, <<https://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/security-disarmament-and-non-proliferation/terrorism-france-s-international-action/article/france-s-action-in-the-sahel>._____> [Žiūrėta 2021 04 17]
86. Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères, „Intermediate-Range Nuclear Forces Treaty (1 February 2019)“, 2019, <<https://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/security-disarmament-and-nonproliferation/news/2019/article/intermediate-range-nuclear-forces-treaty-01-02-19>> [Žiūrėta 2021 04 26]

87. Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères, „National assessment Chemical attack of 7 April 2018 (Douma, Eastern Ghouta, Syria) Syria’s clandestine chemical weapons programme“, 2018, <[https://www.diplomatie.gouv.fr/IMG/pdf/180414 - syria -fr national assessment- english-version_cle0c76b5.pdf](https://www.diplomatie.gouv.fr/IMG/pdf/180414_-_syria_-_fr_national_assessment_-_english_version_cle0c76b5.pdf)> [Žiūrėta 2021 04 30]
88. Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères, „Russia – Statements by M. Jean-Yves Le Drian at the joint press conference with Mr Sergei Lavrov (20 June 2017)“, 2017, <<https://www.diplomatie.gouv.fr/en/our-ministers/jean-yves-le-drian/press/article/russia-statements-by-m-jean-yves-le-drian-at-the-joint-press-conference-with-mr>> [Žiūrėta 2021 04 29]
89. Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères, „Situation in Syria (12 April 2018)“, 2018, <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/country-files/syria/news/article/situation-in-syria-12-04-18?debut_ssra=50&page_courante=6#pagination_ssra> [Žiūrėta 2021 04 12]
90. Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères, „Speech by President Emmanuel Macron – Ambassadors’ Week 2017“, 2017, < <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/the-ministry-and-its-network/news/ambassadors-week/prior-editions/ambassadors-week-edition-2017/speech-by-president-emmanuel-macron-ambassadors-week-2017/>> [Žiūrėta 2021 04 12]
91. Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères, „Speech by President Emmanuel Macron - Ambassadors’ Conference 2018“, 2018, <<https://www.diplomatie.gouv.fr/en/the-ministry-and-its-network/news/ambassadors-week/ambassadors-week-edition-2018/article/speech-by-president-emmanuel-macron-ambassadors-conference-2018>> [Žiūrėta 2021 04 12]
92. Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères, „The International Coalition for the Sahel“, <<https://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/security-disarmament-and-non-proliferation/terrorism-france-s-international-action/article/the-international-coalition-for-the-sahel>> [Žiūrėta 2021 04 17]
93. Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères, „Turkey – Clarifications sought from the Turkish ambassador (2 Jul. 2020)“, 2020, <<https://www.diplomatie.gouv.fr/en/country-files/turkey/news/article/turkey-clarifications-sought-from-the-turkish-ambassador-2-jul-2020>> [Žiūrėta 2021 04 16]
94. Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères, „Turkey – Press release by Jean-Yves Le Drian, Minister for Europe and Foreign Affairs (25 October 2020)“, 2020, <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/country-files/turkey/news/article/turkey-press-release-by-jean-yves-le-drian-minister-for-europe-and-foreign?debut_ssra=30&page_courante=4#pagination_ssra> [Žiūrėta 2021 04 16]

95. Momtaz, Rym, „Emmanuel Macron’s Russian roulette“, Politico, 2020, < <https://www.politico.eu/article/emmanuel-macron-russian-roulette-vladimir-putin-security-partner/>> [Žiūrėta 2021 05 07]
96. Momtaz, Rym, „Macron torn between Poland and Putin“, Politico, 2020, < <https://www.politico.eu/article/emmanuel-macron-poland-russia-moscow-policy/>> [Žiūrėta 2021 05 07]
97. Mor, Ben D., „Nasser's Decision-Making in the 1967 Middle East Crisis: A Rational-Choice Explanation“. *Journal of Peace Research*, 28(4), 1991, 364.
98. NATO, „Joint press conference with NATO Secretary General Jens Stoltenberg and President of the French Republic Emmanuel Macron in Paris“, 2017, <https://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_150041.htm> [Žiūrėta 2021 04 12]
99. NATO, „Joint press point with NATO Secretary General Jens Stoltenberg and the President of France Emmanuel Macron“, 2019, < https://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_170790.htm> [Žiūrėta 2021 04 25]
100. NATO, „Joint press point with NATO Secretary General Jens Stoltenberg and the President of France Emmanuel Macron“, 2019, <https://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_170790.htm> [Žiūrėta 2021 05 07]
101. Nixey, James, Boulègue, Matthieu. “On Russia, Macron Is Mistaken.” Chatham House Comment, 2019. < <https://www.chathamhouse.org/2019/09/russia-macron-mistaken>> [Žiūrėta 2021 03 12].
102. Norwich University Online, „5 Key Approaches to Foreign Policy Analysis“, Norwich University, 2017, < <https://online.norwich.edu/academic-programs/resources/5-key-approaches-to-foreign-policy-analysis>> [Žiūrėta 2021 03 05]
103. Parsons, Robert, „Macron calls for better long-term relations with Russia“, France24, 2020, <<https://www.france24.com/en/20200215-macron-calls-for-better-long-term-relations-with-russia>> [Žiūrėta 2021 05 08]
104. Pothier, Fabrice, „Macron leads from the front with disruptive foreign policy“, IISS, 2019, <<https://www.iiss.org/blogs/analysis/2019/11/macron-foreign-policy>> [Žiūrėta 2021 04 26]
105. Pifer, Steven, „The growing Russian military threat in Europe. Assessing and addressing the challenge: The case of Ukraine“, Brookings, 2017, < <https://www.brookings.edu/testimonies/the-growing-russian-military-threat-in-europe/>> [Žiūrėta 2021 03 08]
106. Rankin, Jennifer, „EU opens WTO case against Trump's steel and aluminium tariffs“, The Guardian, 2018, <<https://www.theguardian.com/business/2018/jun/01/eu-starts-retaliation-against-donald-trumps-steel-and-aluminium-tariffs>> [Žiūrėta 2021 05 02]

107. Rapnouil, Manuel Lafont, Shapiro, Jeremy, „Macron’s foreign policy: Claiming the tradition” Brookings, 2017 < <https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2017/05/08/macrons-foreign-policy-claiming-the-tradition/>> [Žiūrėta 2021 03 05].
108. Regenwetter, Michel, Jason, Dana, Clintint, Davis-Stober P., „Transitivity of preferences.“ *Psychological review* 118(1), 2011, 42–56
109. Rettman, Andrew, „Macron to tell Putin EU sanctions to stay“, EUobserver, 2017, <<https://euobserver.com/foreign/138046>> [Žiūrėta 2021 04 26]
110. Reuters, „A year after Russia reset, France sees no concrete results: minister“, 2020 < <https://www.reuters.com/article/us-france-russia-idUSKBN2431AI>> [Žiūrėta 2021 05 09]
111. Reuters, „France says U.S. sanctions on Iran, Russia look illegal“, 2017, <<https://www.reuters.com/article/us-usa-trump-russia-france-idUSKBN1AB1MS>> [Žiūrėta 2021 04 29]
112. Reuters, „France sees Syria scenario being replicated in Libya: minister“, Reuters, 2020, <<https://www.reuters.com/article/us-libya-security-france-idUSKBN2332MN>. > [Žiūrėta 2021 04 16]
113. Reuters, „France's Macron told Trump that nuclear pact is key to Europe's security“, 2018, <<https://www.reuters.com/article/us-usa-nuclear-macron-trump-idUSKCN1MW168>> [Žiūrėta 2021 05 05]
114. Reuters, „Merkel, Macron urge Russia, Ukraine to step up peace efforts“, 2017, <<https://www.reuters.com/article/us-ukraine-crisis-france-germany-idUSKCN1B81P4>> [Žiūrėta 2021 04 30]
115. Reuters, „Normandy-format talks on Ukraine end without results - source“, 2019, <<https://www.reuters.com/world/europe/normandy-format-talks-ukraine-end-without-results-source-2021-04-19/>> [Žiūrėta 2021 05 07]
116. RFI, „Russia releases French banker from jail into house arrest“, 2019, <<https://www.rfi.fr/en/economy/20190815-russia-releases-french-banker-jail-house-arrest>> [Žiūrėta 2021 05 06]
117. Rieker Pernille, „From Common Defence to Comprehensive Security: Towards the Europeanization of French Foreign and Security Policy?“, *Security Dialogue* 37(4), 2006. 509-528,
118. Rieker, Pernille, „Power, Principles and Procedures: Reinterpreting French Foreign Policy Towards The USA (2001-2003)“, *International Politics* 42(2), 2005, 264-280
119. Rieker, Pernille, *French Foreign Policy in a Changing World, Practising Grandeur*. Oslo: Palgrave Macmillan, 2017
120. Sajduk, Błażej, „Teoretyczne przesłanki współczesnej analizy politologicznej“, *Państwo i Społeczeństwo* 7(1), 2007, 17-48

121. Shadunts, Alen, „The Rational Actor Assumption in Structural Realism“, *E-International Relations*, 2016, <<https://www.e-ir.info/2016/10/28/the-rational-actor-assumption-in-structural-realism/>> [Žiūrėta 2021 06 04].
122. Simon, Luis, „The Spider in Europe’s Web? French Grand Strategy from Iraq to Libya.“ *Geopolitics*, 18(2), 2001, 403-434, 412
123. Sprinz, Detlef F., Wolinsky, Yael „*Cases, numbers, models: International Relations research methods*“, Michigan: University of Michigan Press, 2002
124. Stent, Angela, „Franco-Soviet Relations from De Gaulle to Mitterrand.“ *French Politics and Society*, 7(1), 1989, 14-27,
125. Stokke, Kristian, „Process tracing with Kristian Stokke.“, Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, 2019. < <https://www.youtube.com/watch?v=XCCXjgsA8MI&t=310s>> [Žiūrėta 2021 03 25]
126. Taylor, Paul, „France’s double game in Libya“, *Politico*, 2019, <<https://www.politico.eu/article/frances-double-game-in-libya-nato-un-khalifa-haftar/>> [Žiūrėta 2021 04 16]
127. TASS, „France to foster dialogue on major geostrategic challenges with Russia – minister“, 2019, < <https://tass.com/world/1077196>> [Žiūrėta 2021 05 07]
128. TASS, „White Helmets staged Douma ‘chemical weapons attack’ on civilians — Russian General Staff“, 2018, <<https://tass.com/defense/999108>> [Žiūrėta 2021 04 30]
129. The Economist, „Emmanuel Macron in his own words (English)“, 2019, <<https://www.economist.com/europe/2019/11/07/emmanuel-macron-in-his-own-words-english>> [Žiūrėta 2021 05 07]
130. The Economist, „Emmanuel Macron warns Europe: NATO is becoming brain-dead“, < <https://www.economist.com/europe/2019/11/07/emmanuel-macron-warns-europe-nato-is-becoming-brain-dead>> [Žiūrėta 2021 04 25]
131. The Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation, „Foreign Minister Sergey Lavrov’s opening remarks during talks with Minister for Europe and Foreign Affairs of France Jean-Yves Le Drian, Moscow, February 27, 2018“ 2018, <https://www.mid.ru/en/posledniye_dobavlneniye/-/asset_publisher/MCZ7HQUMdqBY/content/id/3100686> [Žiūrėta 2021 04 30]
132. The Russian Government, „Russia-France talks“, 2019, <<http://government.ru/en/news/37134/>> [Žiūrėta 2021 05 06]
133. Ugarte, Bruno Stagno, „Macron’s Selective Indignation over Libya“, *Human Rights Watch*, 2020, < <https://www.hrw.org/news/2020/07/17/macrons-selective-indignation-over-libya>> [Žiūrėta 2021 04 15]

134. UK Government, „Salisbury attack: Joint statement from the leaders of France, Germany, the United States and the United Kingdom“, 2018, <<https://www.gov.uk/government/news/salisbury-attack-joint-statement-from-the-leaders-of-france-germany-the-united-states-and-the-united-kingdom>> [Žiūrėta 2021 04 30]
135. United States Africa Command, „New evidence of Russian aircraft active in Libyan airspace“, 2020, <<https://www.africom.mil/pressrelease/32941/new-evidence-of-russian-aircraft-active-in-li>> [Žiūrėta 2021 05 09]
136. Vaidotas Beniušis, „E. Macronas po susitikimo su S. Cichanouskaja žada pagalbą tarpininkaujant“, 15Min, <<https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/e-macronas-vilniuje-susitiko-su-s-cichanouskaja-56-1383884>> [Žiūrėta 2021 05 09]
137. von Salzen, Claudia, „No end in sight to Ukraine fighting as Normandy format stumbles“, Euroactiv, 2017, <<https://www.euractiv.com/section/europe-s-east/news/no-end-in-sight-to-ukraine-fighting-as-normandy-format-stumbles/>> [Žiūrėta 2021 04 28]
138. Whitman, Alden, „De Gaulle Rallied France in War and Strove to Lead Her to Greatness“, *New York Times*, 1970 <<https://www.nytimes.com/1970/11/11/archives/de-gaulle-rallied-france-in-war-and-strove-to-lead-her-to-greatness.html>> [Žiūrėta 2021 03 05].

Priedai

1 Priedas, Łukasz Maślańka, Polish Institute of International Affairs, Vyresnysis analitikas, interviu su autoriumi, Vilnius, 2021 01 02.

1) How does France conduct its policies towards Russia in the European Union context?

Firstly, we need to identify what France says and what France does. When Paris talks about European aims, we need to first think that the French are interested. We can observe that French interests are often contradicting other EU interests. Take as an example French and Italian diplomatic rifts about Libya. France is conducting its policies and seeking their interests first, only then the EU. Also, there is a context about China in the account. France wishes that Russia would become a major supplier of various goods to the EU, not China. France is not that dependent on Russia for example about oil or gas, but rather their interest is to divulge Russians and Chinese cooperation.

2) What are the main reasons for France to develop a dialogue with Russia?

Turkey is very important for France. French view Ankara as a most pressing threat to French interests in the Mediterranean Sea. Paris understands that Russians and Turks will not be able not to hold on to their talks and dialogues as they are both competing in the same regions - Syria, Libya, and Middeterian. So the French idea is to try and separate Turkey and Russia as much as possible. Russia, in French eyes, is a valuable player to balance Turkish power in the region.

3) To what extent France and Russia can develop cooperation?

France does not view Russia as a potential ally. They view dialogue with Russians as a pragmatic tool to accomplish their own goals. French view Russia as a part of global politics - they are treating Russia as any other big player in world politics. French also has their agreements and disagreements, let us say for example the US or China, so why should Russia be excluded? Part of the French political elite views Russia as a natural balancing power in seeking their interest. They also have done a threat assessment - Russia is not an immediate threat to territorial France. Nevertheless, France is aware that Russia is not a friendly player, and they have their differences, like Russian activities in Africa, Libya, energy. But there are substantial differences also with the US or China about various interests, but there is no such tension about it like with Russia. So, pragmatism is to cooperate where it is possible.

4) How does Macron, as a president, view Russia?

Macron himself is a part of the elite that is skeptical about Russia. Macron does support the French role in EU sanctions against Russia. Macron is very careful about his policies towards Russia. If Russia would try to de-escalate and reduce tension in Ukraine, France would be much more lenient towards Moscow in the EU context. Italy or Hungary is quite vocal about their support for abolishing sanctions for Russia. France wants to have as wide away as possible to maneuver with their relations with various big powers. France, which itself is not involved, tries to resolve various conflicts like Ukraine, but when it comes to trade disputes with the US, they try to balance US threats to put tariffs on EU goods. When Turkey becomes too aggressive, dialogue with Russia can be a balancing act. So, there is that cold geometric calculation - where to put pressure and where to ease.

5) How rational is this French politics towards Russia?

In my mind, there is a misconception in the French ruling elite towards Russia. France overestimates Russian rationality. If for some reason, Moscow would be serious enough to reestablish its ties with western countries, it would show some changes in their behavior, then it would be logical to try to reset relations. But as Putin behaves, especially in our region, the Eastern European region behaves dangerously. Every state in their foreign policy addresses their immediate threat. So french have the freedom to conduct specific policies towards Moscow as they don't see Russia as an immediate threat. It is true to every single state, for example, Poland may not have a strict stance on Turkey as they don't see Turkey in the same manner as France or Greece.

6) How French see Russians' abuses of human rights?

Again, there is that pragmatism to this. French takes into account their interest. For example, Egypt or Saudi Arabia, which are major partners of France in terms of weapon sales, also do not have the best record in human rights, democracy, etc. But French are happy to do business with them as it is in their interest. When the Egyptian president was visiting Paris at the beginning of the year, received an official medal from Macron, Legion Honneur. French criticism of Erdogan is also based on interest. There is no outcry about Egyptian or Saudi leaders, who are not faring away from executing their citizens. Turks are being criticized because there is an interest to criticize them, even if their disregard of human rights is not that apparent as in Egypt or Saudi Arabia. Russia is also no exception. French do support various civil initiatives in Russia and publicly call out Putin in his

attempts to oust any opposition, but it does not have any lasting effect on Macron. Navalny could be considered an exception because of the use of chemical nerve agents, but there is a calculation to that.

7) How does de Gaulle's "Grandeur" influence Macron foreign policy?

De Gaulle's policies were successful only because of the American nuclear umbrella. French, possibly, see NATO as an imbalance of power as the US is dominating this structure. They would prefer a bilateral agreement with the US, but in any way, Paris would not accept American retreat from Europe. Americans are necessary to provide strategic security and stability in Europe and the French know it. It is a matter of a balance of power in that relationship. French and Washington have a very good working relationship in the Middle East or Africa where, in the French mind, there is a balance. The US does not want to talk about security in the EU framework, but rather in the NATO framework, and this is not perfect for Paris. French tries to push the US out from the European continent only to that scale that it would balance that relationship. As soon as the US declares that it intends to leave Europe, France would be the first who would engage with diplomacy to prevent that. De Gaulle's policy also was possible because France was not a frontier state to the USSR. What is the difference for the French during the cold war as NATO troops were not stationed in French territory, but NATO troops were all around France and would still defend French territory with their nuclear umbrella? France does not want the US to put all attention on Asia, but they would like to have a more balanced relationship.

2 Priedas, Anonimas, Lietuvos Respublikos Užsienio Reikalų Ministerija, interviu su autoriumi, Vilnius, 2021 05 11

1) Kiek išlieka de Gaulle įtakos E. Macrono užsienio politikoje?

Pirmiausia reikia įsivaizduoti Prancūzijos kontekstą. Prancūzijoje mėgstama stiprius lyderius, mėgstama vizijas. Macrono laimėjimas rinkimuose labai atitiko tokią nuotaiką, nes jis taip pasiūlė naują viziją. Macrono vizijoje reikia stiprios, aktyvios Prancūzijos pasaulyje, kuri kuri būtų matoma, kuri būtų gerbiama, kuri veiktų kaip konfliktu mediatorė, kalbėtųsi su įvairiomis pusėmis. Tuo pačiu, vistiek Prancūzija yra per maža veikti globaliu mastu. Tad ir kyla stiprios Europos vizija - jeigu bus stipri Europa, tai bus stipri Prancūzija. Pagal Macroną, Europa vis dėlto turi būti tam tikras nepriklausomas veikėjas. JAV ir Kinijos konflikte, Europa mato kaip atskirą veikėją nebūtinai kad susitapatinantį su Jungtinėmis Amerikos Valstijomis. Turbūt Macrono ypatumas, kad jis bando įvilkti "Gaullizmą" į europinę rūbą. Tai skatina imtis tų iniciatyvų, tam tikros lyderystės, kas irgi yra tam tikras Makrono veikimo metodas. Aktyvumas skatina rasti naujus dėmenys pvz. dialogas su Rusija, bandymus tarpininkauti Irano susitarime, na ir pradžioje buvo daug investuojama į santykius su Trumpu. Matoma, kad toks proaktyvus veikimas atspindi tai, jog norima Prancūzijai susigrąžinti savo kokio didesnį vaidmenį. Tai tai tikrai tas tam tikras grįžimas prie "Gaullizmo".

2) Kaip Turkija daro įtaką Prancūzijos ir Rusijos santykiams?

Paryžius mato didėjančią Turkijos įtaką, ir natūralu, kad ypač Artimųjų Rytų regione interesai pradeda kirstis. Tad jie tokį turkų aktyvumą mato, kaip grėsmę savo interesams. Turkijos elementas yra pakankamai jautrus, nes Prancūzijoje yra didelė musulmonų bendruomenė, o Turkijos prezidento vieši pasisakymai ir raginimai boikotuoti Prancūzijos gaminius kelia įtampą. Tai veda, matyt, į vidaus politikos elementus, ir ypač dėl perrinkimo į antrą kadenciją. Bet aš nesakyčiau, kad įtampa tarp Prancūzijos ir Turkijos, lėmė artimesnį dialogą tarp rusų ir prancūzų. Kontaktai tarp Rusijos ir Prancūzijos buvo, tačiau manau, jog čia buvo tam tikras momentinis sutapimas po kuriuo nesimatė aiškių motyvų veiktų kartu su Rusija. Abejotina, kad čia buvo sąmoningas strateginis pasirinkimas - paprasčiausiai toje vietoje pozicijos tapo. Realių, bendrų veiksmų su Rusija, kad ir kaip jie norėtų, vis tiek nepavyksta pasiekti. Vis dėlto toks dialogas su Rusija kol kas nieko nedavė. Pirmiausia tai buvo gal tikimasi dėl bendradarbiavimo Afrikoje. Tačiau matoma, jog priešinga Rusijos reakcija. Dažnai naudojami dezinformacijos elementai prieš prancūzus dėl kolonializmo. Paryžius mato ir jaučia, kad Rusija elgiasi priešišškai. Tai todėl, kad Libijoje toks, sakyčiau, buvo tam tikras, tik

momentinis ir visus tam tikrų susiklosčiusių situacijos ir elementas. Bet tikrai nebuvo strateginis veikimas kartu.

3) Kokią įtaką padarė JAV ir Kinijos varžymasis Prancūzijos siekti didesnės Europos autonomijos?

Macrono manymu reikia tam tikrų ES pertvarkų. Macrono užsienio politikos konceptas yra idėja, jog Europa turi būti autonomiška sprendimo priėmime. Kadangi augantis susipriešinimas tarp JAV ir Kinijos yra pavojingas, tai Europa turi gebėti veikti savarankiškai. Prancūzai taip pat mano, jog jei galbūt būsime stiprūs, autonomiški, tad gal tapsime Amerikai ir būsime gal net ir svarbesni negu visiškai susitapatindami su jais. Tai tikrai sakyčiau, kad tas atitinka Macrono pagrindinę užsienio politikos viziją ir kartu, nors duoda tam tikros naudos tiek vidaus politikoje, tiek ir kitoje užsienio politikoje.

4) 2019 m. vasarą Macronas bandė perkrauti santykius su Putinu, kodėl būtent tokiu laikotarpiu bei kiek konfliktas su Trumpu turėjo tam įtakos?

Na, kodėl būtent 2019 m. tas pasikeitimas, tad turbūt čia daug tų veiksnių sutampa. Bet koks žingsnis tik reikia suprasti, kad Prancūzijoje visuomenė tikrai turi daug sentimentų Rusijai ir yra tikrai toks, sakyčiau, tam tikras prorusiškumas. Tad galbūt stengiamasi ir galvoti apie būsimus prezidento rinkimus. O kodėl toks tas dialogas? Pagrindinis toks naratyvas, kad pirmiausia - mes nesame naivūs. Prancūzai aiškiai sakė, jog neketino atšaukti sanckijų ES mastu. Tiesiog prancūzų matyme, jie pasižiūrėti, išlaikyti komunikacijos tam tikrus kanalus ir dažnai būdavo minimas ir namų. Net ir Amerikos pavyzdys, kad pažiūrėkite, kiek Amerika komunikacijos kanalų su Rusija. Na, ir dar vienas argumentas, kuris būdavo visada naudojamas yra Kinijos vaidmuo. Reikia suprasti, nes jeigu atsiras Rusijos - Kinijos aljansas ar suartėjimas, tuomet gali tai mūsų tiesioginiam interesams. Svarbu išlaikyti dialogą su Rusija atitraukiant ją toliau nuo Kinijos. Bandytas buvo, bet vis dėlto irgi tas, kaip ir minėjau, per dvejus metus rezultato nepasiekta ir dialogo kūrimas baigėsi baigėsi. Anuliuotas "2+2" susitikimai, atšauktas specialusis pasiuntinys Pierre Vimont. Šiuo metu vyksta kontaktas tik jau žemesniu lygiu, Prancūzai įsitikino, ypač po Borellio vizito, jog pati Rusija galbūt nenori to dialogo.

5) Ar Paryžius pervertino rusų puses racionalumą?

Idėja buvo grindžiama tuo, kad net ir turint didelių nesutarimų, privaloma kalbėtis - galime laikytis savo pozicijų ar galime nesutarti, tačiau kalbėtis privalome ir bandyti ieškoti kažkokių pozityvių sprendimų. Yra vietų kur prancūzai ir rusai visiškai nesutinka vienas su kitu, bet buvo galima numanyti, jog bus stengiamasi rasti terpę dialogui. Tarkim, Afrikoje ar kova su terorizmu. Buvo bandymų kažkur rasti bendrų sprendimų, nes atrodo, kad bendri interesai. Bet, labai greit pasimatė, kad bendrų sąlyčio taškų rasti neišeina. Macrono akimis, Rusijos vaidmuo būtų naudingas stipresnes Europos įsitvirtinimui globalioje politikoje ir jis stengiasi tą išnaudoti. Todėl siekiama išlaikyti tuos kontaktus, esant galimybei pasinaudoti tais. Tačiau tuo pačiu Paryžius siunčiu griežtus signalus Maskvai, kad nenusileis. Jie supranta, jog dialogas taip ir nedavė rezultato. Ukrainos Normandijos proceso užšaldymas parodė jog Rusija neketina keisti savo elgesio. Mano manyme, prancūzų strateginiame lygmenyje Rusijos grėsme yra aiškiai suprantama, ir tas požiūris yra arba panašus į musiški. Dabar prancūzai irgi stengiasi daug investuoti. Į kibernetinį saugumą ir kovą su dezinformacija tai rodo, kad, na, jų viduje tas yra aiškus, panašus suvokimas, grėsmės kaip ir mūsų. Bet yra aiškus bandymas spręsti šituos klausimus ir bandyti kažkaip paveikti Rusijos politiką sau naudinga linkme. Jų manyme, buvimas kartu skirtinguose apkasuose, kad atseit, jų manymu, tas neišsprendžia problemos sektorių kalbėtis, kad nepritaria, išsakyti, o tada kartojo kartu žiūrėti, kas iš tada bus.

Summary

Rationality in international politics: a case study of 2017-2020 French foreign policy towards Russia

The paper seeks to explain why French President Emmanuel Macron decided to conduct a rapprochement tactic towards Russia during the 2017-2020 period. Russian Federation at that time was conducting aggressive and hostile policies towards the West and there were no signs of change of such policies. This work analyses paradox – despite such actions by Russia, Macron has decided to pursue a policy of rapprochement with Moscow. In the literature review, it was noticed that France in conducting its policies, seeks to reestablish its „greatness“ (grandeur). Various authors explain this course of policy is still more or less prevalent in French political thought. Building on premise that the French foreign policy towards Russia is rational, the main thesis is formulated – France's policy towards Russia is rational. In turn, it outlines the aim of the work: to reveal how the above-mentioned rationality of French politics is reflected and thus to answer the “whether” policy is rational.

In the first part, the assumptions of the theory of rational choice were first conceptualized and then, a theoretical model was developed. The theory of rational choice emphasizes that the most important factor by which actors make decisions and carry out their actions is the setting of clear priorities and their hierarchies according to their preferences. Later, the paper operationalizes the above-mentioned model of assumptions: France pursues its policy of “greatness,” which is its ultimate goal of *modus operandi*; further, to achieve the ultimate goal, several secondary priorities are being pursued. Using the process-tracing method, the study was focused on French foreign policy towards Russia over the period 2017-2020.

In second part of research, after systematizing the empirical evidence, the study showed that the French policy towards Russia can be considered "rational". The assumption that France is seeking to regain "greatness" and the priorities set by the Emmanuel Macron administration have a clear influence on how France sees other states in the world. During the research, the hierarchy of priorities of Macron was systematized. According to the theoretical model, systematized priorities dictate Macron's policies regarding various states.

According to findings, France's choice to revitalize relations with Russia was made in the context of these priorities and the pursuit of 'greatness. A possible focus on a common fight against terrorism may have been a catalyst for better relations, but Russian pressure in both the Middle East and Africa has forced France to respond accordingly, assessing the potential damage of this cooperation to other priorities, which is a sign of rationality. The unilateral policy of the US

administration has also become apparent, and growing hostility to China has also influenced the modus operandi of Paris, with France opting for greater involvement in multilateral initiatives.

The pursuit of these priorities, as the study showed, had a direct link to the resumption of dialogue with Russia. A good example of the materialization of priorities was seen at the Bregançon meeting in 2019. At that time apogee of disagreement with the US was reached during the meeting, and Macron having interpreted the international setting, personally invited Vladimir Putin to talks on the restoration of relations. Thus, France chooses rapprochement tactics even with openly hostile states if it helps to achieve common policy priorities and, thus "greatness".

Given the novelty of such study, further questions may arise about the rationality of the second actor, creating preconditions for further research. And based on this work, it is worth looking more closely at the rationality of the second actor in the given interaction, thus perhaps revealing why the Paris-Kremlin dialogue ultimately did not bear concrete fruit.